

Arbetsmarknad

13

Förslag till statsbudget för 2005

Arbetsmarknad

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagförslag.....	9
2.1	Lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program	9
3	Arbetsmarknad	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	11
3.3	Skatteavvikelser	12
4	Arbetsmarknadspolitik	13
4.1	Omfattning.....	13
4.2	Utgiftsutveckling	13
4.3	Skatteavvikelser	14
4.4	Mål	16
4.5	Politikens inriktning	17
4.6	Insatser	19
4.7	Insatser utanför politikområdet	21
4.8	Revisionens iakttagelser.....	21
4.9	Resultatbedömning	22
4.9.1	Resultat	22
4.9.2	Analys och slutsatser	38
4.10	Budgetförslag	52
4.10.1	22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	52
4.10.2	22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	53
4.10.3	22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	56
4.10.4	22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade	58
4.10.5	22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	60
4.10.6	22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	60
4.10.7	22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	62
4.10.8	22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet.....	63
4.10.9	22:9 Bidrag till Samhall AB.....	64
4.10.10	22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.....	65
4.10.11	22:11 Bidrag till lönegarantiersättning.....	65
4.10.12	22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	66

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	8
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet.....	11
3.2 Härledning av ramnivån 2005–2007 utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	11
3.3 Ramnivå 2005 Realekonomiskt fördelad.	12
Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.....	12
3.4 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 13, netto	12
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	13
4.2 Skatteavvikelser inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik, netto.....	14
4.3 Antalet långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna samt deras andel av samtliga arbetslösa respektive samtliga inskrivna i respektive grupp	24
4.4 Deltidsarbetslösa	25
4.5 Företagskonkurser m.m. samt genomsnittliga ersättningar 2001–2004	28
4.6 Arbetsmarknadspolitiska program.....	29
4.7 Arbetsmarknadspolitiska program – Andel i arbete med eller utan subvention 90 dagar efter avslutat program	33
4.8 Invandrades sysselsättning och arbetslöshet.....	35
4.9 Anslagsutveckling.....	52
4.10 Arbetslivstjänster, ALT	52
4.11 Aske kursgård.....	52
4.12 Tjänsteexport.....	52
4.13 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	53
4.14 Anslagsutveckling.....	53
4.15 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	56
4.16 Anslagsutveckling.....	56
4.17 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	57
4.18 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	57
4.19 Anslagsutveckling.....	58
4.20 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	58
4.21 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade.....	60
4.22 Anslagsutveckling.....	60
4.23 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	60
4.24 Anslagsutveckling.....	60
4.25 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	61
4.26 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:6 Europeiska social- fonden m.m. för perioden 2000–2006.....	62
4.27 Anslagsutveckling.....	62
4.28 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	62

4.29 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.....	63
4.30 Anslagsutveckling.....	63
4.31 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet.....	64
4.32 Anslagsutveckling.....	64
4.33 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:9 Bidrag till Samhall AB.....	64
4.34 Anslagsutveckling.....	65
4.35 Anslagsutveckling.....	65
4.36 Nettoutgifter första halvåret 2002 respektive 2003.....	65
4.37 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:11 Bidrag till lönegarantiersättning.....	66
4.38 Anslagsutveckling.....	66
4.39 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	67

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program (avsnitten 2.1 och 4.9.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 000 000 000 kronor under 2006–2008 (avsnitt 4.10.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 22:4 *Särskilda insatser för arbetshandikappade* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 5 400 000 000 kronor under 2006–2008 (avsnitt 4.10.4),
4. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 4 400 000 000 kronor under 2006–2008 (avsnitt 4.10.6),
5. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 22:7 *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 7 000 000 kronor under 2006–2008 (avsnitt 4.10.7),
6. godkänner regeringens förslag om stöd till dagpendling och att införa stöd till veckopendling (avsnitt 4.9.2),
7. godkänner regeringens förslag att avskaffa bidrag till starthjälp och ersättning till tillträdesresa samt att begränsa bohagstransporterna till personer som är långtidsarbetslösa (avsnitt 4.9.2),
8. godkänner regeringens förslag om det allmänna anställningsstödet (avsnitt 4.9.2),
9. för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 *Arbetsmarknad* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

22:1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	ramanslag	4 811 484
22:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	ramanslag	45 763 000
22:3	Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	ramanslag	4 540 191
22:4	Särskilda insatser för arbetshandikappade	ramanslag	6 790 384
22:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	ramanslag	99 033
22:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	ramanslag	1 538 000
22:7	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	ramanslag	21 660
22:8	Bidrag till administration av grundbeloppet	ramanslag	48 141
22:9	Bidrag till Samhall AB	ramanslag	4 245 419
22:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	obetecknat anslag	7 750
22:11	Bidrag till lönegarantiersättning	ramanslag	1 396 653
22:12	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	ramanslag	51 701
Summa			69 313 416

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program

Härigenom föreskrivs att 2–4 §§ lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

En kommun får anordna praktik eller annan verksamhet på heltid för arbetslösa ungdomar som inte genomgår gymnasieskola eller liknande utbildning till dess de fyller 20 år.

2 §¹

En kommun får anordna praktik eller annan verksamhet på heltid för arbetslösa ungdomar som inte genomgår gymnasieskola eller liknande utbildning till dess de fyller 20 år. *Insatsen skall inledas med vägledning och jobsökaraktiviteter hos länsarbetsnämnden.*

Kommunen har rätt till ersättning från staten för sådan verksamhet. Rätten till ersättning gäller under förutsättning att avtal träffas med regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I ett sådant avtal skall anges de villkor som skall gälla för att ersättning skall lämnas.

Kommunen skall till den som deltar i verksamheten och som inte fullföljt utbildning inom gymnasieskolan betala ut ersättning med 1 360 kronor per månad.

För övriga deltagare beslutar kommunen om vilken ersättning som skall lämnas.

¹ Senaste lydelse 2001:1216.

3 §

En kommun får efter överenskommelse med regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer åta sig en skyldighet att erbjuda ungdomar som står till arbetsmarknadens förfogande en aktiverande och utvecklande insats på heltid. En sådan skyldighet gäller från och med den dag den unge fyller 20 år till dess hon eller han fyllt 25 år.

Kommunens skyldighet inträder om något arbete, reguljär utbildning eller något lämpligt arbetsmarknadspolitiskt program inte kunnat erbjudas inom 90 dagar från det att den unge anmälde sig som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen.

Utvecklingsinsatsen skall erbjudas inom tio dagar från det att kommunens skyldighet enligt första stycket inträdde och får pågå i högst 12 månader.

Utvecklingsinsatsen skall erbjudas inom tio dagar från det att kommunens skyldighet enligt första stycket inträdde och får pågå i högst 12 månader. *Insatsen skall inledas med vägledning och jobbsökaraktiviteter hos länsarbetsnämnden.*

4 §²

Den som är berättigad till ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring har vid deltagande i verksamhet som anordnas *av kommunen* enligt 3 § rätt till aktivitetsstöd.

Den som är berättigad till ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring har vid deltagande i verksamhet som anordnas enligt 3 § rätt till aktivitetsstöd.

Kommunen skall till den som tar del av verksamhet enligt 3 § och som uppbär försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) när han eller hon börjar delta i verksamheten utge ersättning med ett belopp som motsvarar försörjningsstödet. Detsamma skall gälla beträffande den för vilken fattas beslut om sådant försörjningsstöd som avses i första stycket under tid som han eller hon deltar i verksamheten.

Kommunen skall till deltagare som inte erhåller ersättning enligt första eller andra stycket betala ut ersättning med 3 280 kronor per månad.

Ersättningen enligt andra och tredje stycket skall benämnas utvecklingsersättning.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2005.

² Senaste lydelse 2002:133.

3 Arbetsmarknad

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Arbetsmarknadspolitik.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor (löpande priser)

	Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Utgifts prognos 2004	Förslag anslag 2005	Beräknat anslag 2006	Beräknat anslag 2007
Arbetsmarknadspolitik	64 228	69 355	68 626	69 313	66 464	62 432
Totalt för utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	64 228	69 355	68 226	69 313	66 464	62 432

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Utgiftsområdet sammanfaller med politikområdet och kommentarer om utgiftsutvecklingen görs under politikområdet Arbetsmarknadspolitik, avsnitt 4.2.

Beloppen för härledning av ramnivå 2005–2007 förklaras i huvudsak av det som framgår av härledningen av anslagsnivån för anslagen 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* samt 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader*.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivå 2005–2007 utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004	61 989	61 989	61 989
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	66	109	193
Beslut	- 312	- 120	- 120
Övr. makroekonomiska förutsättningar.	4 835	1 277	- 3 702
Volym	2 481	2 953	3 814
Överföring till/från andra utg.omr. m.m.	254	256	257
Övrigt	0	0	0
Ny ramnivå	69 313	66 464	62 432

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppen är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

**Tabell 3.3 Ramnivå 2005 Realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad**

Miljoner kronor

	2005
Transferingar ¹	63 800
Verksamhetsutgifter ²	5 503
Investeringar ³	10
Summa ramnivå	69 313

¹ Avser inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Avser resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Avser utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen av ramen för utgiftsområdet visar hur anvisade medel beräknas användas. Fördelningen baseras på utfall 2003 samt kända förändringar av anslagens användning. Huvuddelen avser transfereringar i form av bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

3.3 Skatteavvikelser

Statens stöd inom utgiftsområdet redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på statsbudge-

tens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteavvikelser. Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad, och som en skatte-sanktion om det rör sig om ett "överuttag" av skatt.

Många av skatteavvikelseerna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. arbetsmarknadspolitik. Dessa påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på statsbudgetens utgiftssida.

En utförlig beskrivning av skatteavvikelser finns i bilaga 2 till 2004 års ekonomiska vårproposition. I följande avsnitt redovisas nettoberäknade skatteavvikelser med politikområdesanknytning som kan hänföras till utgiftsområdet. De enskilda skatteavvikelseerna inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik redovisas närmare i avsnitt 4.3, där även en kort förklaring av respektive skatteavvikelse ges.

Tabell 3.4 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 13, netto

Miljoner kronor

	Prognos 2004	Prognos 2005
Politikområde Arbetsmarknadspolitik	10 514	10 724
Totalt för utgiftsområde 13	10 514	10 724

4 Arbetsmarknadspolitik

4.1 Omfattning

Politikområdet omfattar platsförmedling, arbetsmarknadspolitiska program, bidrag till arbetslöshetsersättning, särskilda insatser för arbetshandikappade samt bidrag till lönegarantiersättning. Vidare ingår Europeiska socialfonden samt bidrag till Samhall AB och Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. Därutöver omfattar po-

litikområdet förvaltningskostnader för Arbetsmarknadsverket (AMV), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF), Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) och Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) samt AMV:s avgiftsfinansierade verksamheter Arbetslivstjänster och Aske kursgård.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor (löpande priser)

	Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Utgifts- prognos 2004	Förslag anslag 2005	Beräknat anslag 2006	Beräknat anslag 2007
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 573,2	4 736,9	4 773,9	4 811,5	4 853,0	4 933,5
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetstöd	40 640,5	46 619,0	45 714,0	45 763,0	42 719,5	39 542,0
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	4 335,9	3 986,6	3 865,0	4 540,2	4 601,1	3 669,1
22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade	6 881,1	6 579,6	6 203,0	6 790,4	6 686,3	6 742,6
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	93,3	98,0	99,3	99,0	100,0	101,7
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006	1 897,6	1 538,0	1 800,0	1 538,0	1 895,4	1 895,4
22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	23,4	21,4	20,3	21,7	21,9	22,2
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	66,4	65,5	59,9	48,1	46,1	47,0
22:9 Bidrag till Samhall AB	4 137,4	4 235,4	4 235,4	4 245,4	4 235,4	4 235,4
22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	7,7	7,7	7,6	7,7	7,7	7,7
22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 566,5	1 416,0	1 400,0	1 396,6	1 244,9	1 181,8
22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	4,9	50,9	47,8	51,7	52,3	53,2
Totalt politikområdet Arbetsmarknadspolitik	64 228,2	69 355,1	68 226,3	69 313,4	66 463,7	62 431,9

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Utgifterna inom politikområdet är i huvudsak konjunkturberoende och styrs av utvecklingen av den öppna arbetslösheten, omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen och ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet samt av antalet företagskonkurser. Utgifterna har ökat de senaste åren genom ökad arbetslöshet och prioritering av ökad programvolym. Detta är den främsta förklaringen till att utgifterna ökade med drygt 3 260 miljoner kronor 2003 jämfört med 2002. Jämfört med bedömningen i 2004 års budgetproposition har arbetslösheten ökat kraftigt och regeringen har även ökat de arbetsmarknadspolitiska insatserna genom fler programplatser under 2004. Utgifterna under 2004 beräknas därför bli 6 118 miljoner kronor högre än den bedömning som gjordes i budgetpropositionen för 2004. Genomslaget av konjunkturuppgången i form av en ökad efterfrågan på arbetsmarknaden förväntas dröja till 2005. Den öppna arbetslösheten beräknas därför bli högre 2005 jämfört med bedömningen förra hösten. Mot bakgrund av detta och i enlighet med vad regeringen aviserade i 2004 års ekonomiska vårproposition föreslår regeringen att resurserna för arbetsmarknadspolitiska program skall öka under 2005. Regeringen beräknar även en ökning 2006–2007. Utgifterna för den statliga lönegarantiersättningen har minskat och förväntas fortsätta att minska.

4.3 Skatteavvikelser

I kapitel 3, avsnitt 3.3, redogörs för vad en skatteavvikelse är och varför den redovisas. Dessutom ges en samlad bild av det totala stödet i form av skatteavvikelser inom utgiftsområde 13. I detta avsnitt redovisas de enskilda skatteavvikelserna inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik.

Tabell 4.2 Skatteavvikelser inom politikområdet Arbetsmarknadspolitik, netto

Miljoner kronor

	Prognos 2004	Prognos 2005
Förmån av fri resa vid anställningsintervju	- ¹	-
Förmån av fri utbildning vid personalutveckling m.m.	-	-
Avdrag för dubbel bosättning	753	769
Avdrag för resor till och från arbetet	4 906	5 077
Avdrag för hemresor	-	-
Avdrag för inställelse resor	-	-
Avdrag för kostnader för resor till och från arbetet	-	-
Skattereduktion för avgiften till arbetslöshetskassa	339	339
Anställningsstöd vid anställning av långtidsarbetslösa	2 251	2 754
Anställningsstöd långtidssjukskrivna	80	u ²
Skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA)	785	785
ROT-avdrag	1 400	1 000
Totalt politikområdet Arbetsmarknadspolitik	10 514	10 724

¹ Skatteavvikelse kan inte beräknas.

² Stöd upphör från 2005.

Insatserna inom arbetsmarknadspolitiken redovisas i huvudsak som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Sedan hösten 1999 finns det dock även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av särregler i skattelagstiftningen som betecknas som saldpåverkande skatteavvikelse. Anställningsstöd lämnas i form av en skattekreditering på arbetsgivarens skattekonto och innebär minskade skatteintäkter på budgetens inkomstsida. Även stöd till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) lämnas från den 1 augusti 2003 i form av skattekreditering. Under 2004 finns även ett tillfälligt anställningsstöd för långtidssjukskrivna. Utöver detta redovisas från i år även andra saldpåverkande skatteavvikelser som kan härledas till politikområdet arbetsmarknadspolitik.

Förmån av fri resa till eller från anställningsintervju

Förmån av fri resa till eller från anställningsintervju eller kostnadsersättning för sådan resa är ej skattepliktig.

Förmån av fri utbildning vid personalavveckling

Förmån av fri utbildning vid personalavveckling m.m. är ej skattepliktig.

Avdrag för dubbel bosättning

Avdrag för dubbel bosättning medges i vissa fall för en skattskyldig om dubbel bosättning är skälig på grund av makes eller sambos förvärvsverksamhet, svårighet att anskaffa fast bostad på verksamhetsorten eller annan särskild omständighet. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Avdrag för resor till och från arbetet

Kostnader som överstiger 7 000 kronor är avdragsgilla vid inkomsttaxeringen. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Avdrag för hemresor

Skattskyldig som har sitt arbete på annan ort än sin hemort äger i vissa fall rätt till avdrag för hemresor. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Avdrag för inställelseresor

Om en skattskyldig har haft kostnader för resa inom eller mellan EU:s medlemsländer eller EES-länderna i samband med tillträdande eller frånträädande av anställning eller uppdrag, s.k. inställelseresa, har denne rätt till skäligt avdrag för kostnaderna. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Avdrag för kostnader för resor till och från arbetet

Avser kostnader i näringsverksamhet. I övrigt se Avdrag för resor till och från arbetet.

Skattereduktion för avgiften till arbetslöshetskassa

Från inkomståret 2002 ersätts avdrag för avgiften till arbetslöshetskassa med en skattereduktion. Skattereduktionen uppgår till 40 procent av avgiften till arbetslöshetskassan.

Anställningsstöd vid anställning av långtidsarbetslösa

Målgruppen är arbetslösa med långa inskrivningstider på arbetsförmedlingen och stödet till arbetsgivarna lämnas i form av allmänt, förstärkt och särskilt anställningsstöd.

Anställningsstöd vid anställning av långtidssjukskrivna

Målgruppen är sjukskrivna anställda som inte kan återgå till nuvarande arbetsgivare och där rehabiliteringsansvaret har övergått till Försäkringskassan. Stödet upphör från 2005.

Skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA)

Målgruppen för stödet är arbetslösa med vissa funktionshinder. Stödet omvandlades 2003 från ett bidrag till en skattekreditering.

ROT-avdrag

Ett tillfälligt ROT-avdrag i form av en skattereduktion för utgifter för byggnadsarbeten. Åtgärden är tidsbegränsad och gäller för byggnadsarbeten som utförs under perioden den 15 april 2004 t.o.m. den 30 juni 2005. Skattereduktion medges med en viss del av löneandelen av utgifter för reparation, underhåll och om- och tillbyggnad för ägare till bostadshus eller innehavare av privatbostadsrätt. Skatteavvikelsen avser skatt på arbetsinkomst och skatt på näringsverksamhet.

4.4 Mål

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att:

Bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetsmarknadspolitiken skall därigenom tillsammans med övrig politik bidra till att målet för den ekonomiska politiken uppnås – full sysselsättning och ökat välbefinnande genom en god och uthållig ekonomisk tillväxt.

Arbetsmarknadspolitikens målstruktur har fr.o.m. 2004 tre nivåer, vilket redovisades i budgetpropositionen för 2004. Ett övergripande mål för arbetsmarknadspolitiken, delmål som formuleras under tre verksamhetsområden och slutligen mål för verksamhetsgrenarna.

Målen och inriktningen för den svenska arbetsmarknadspolitiken ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsstrategi och dess mål och riktlinjer. De målsättningar inom EU:s sysselsättningsstrategi som berör arbetsmarknadspolitiken är, där så är möjligt, direkt integrerade i politikområdets målstruktur. Utifrån strategin avgör medlemsstaterna vilken kombination av åtgärder och mål som är lämplig på nationell nivå. Sysselsättningsriktlinjerna täcker flera politikområden vilket kräver samverkan både på lokal, regional och nationell nivå. Hur Sverige genomför EU:s sysselsättningsriktlinjer redovisas varje år i Sveriges handlingsplan för sysselsättning.

Som grund för bedömningen av måluppfyllelsen för det övergripande målet ligger målen för verksamhetsområdena. Samlat skall insatser inom verksamhetsområdena bidra till, dels en väl fungerande arbetsmarknad, dels att lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter råder oavsett kön, kulturell bakgrund, ålder, sexuell läggning eller eventuella funktionshinder. Därigenom skall insatserna bidra till tillväxt, ökad sysselsättning och ett konkurrenskraftigt näringsliv i alla delar av landet samt skapa förutsättningar för flexibilitet, trygghet och delaktighet samt jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet. Könsuppdelningen på arbetsmarknaden skall motverkas och mångfalden i arbetskraften skall bättre tas till vara.

Verksamhetsområde I – Förmedlingsverksamhet

Målen är att:

- Bidra till att arbetslöshetstiden för de arbetsökande samt vakanstiden för otillsatta platser förkortas.

- Säkerställa arbetslöshetsförsäkringens och lönegarantins roll som omställningsförsäkringar.

Inriktningen för insatserna inom verksamhetsområdet är att dessa skall medverka till att arbetssökande snabbt sammanförs med vakanta platser. Denna uppgift är arbetsmarknadspolitikens viktigaste. Genom en snabb tillsättning av vakanta platser kommer arbetsmarknaden att fungera bättre och friktionsarbetslösheten att minimeras. Arbetssökande och arbetsgivare skall ges tillgång till en effektiv och modern arbetsförmedling. För en väl fungerande arbetsmarknad i alla delar av landet fordras hög omställningsförmåga med goda möjligheter för arbetstagare att byta såväl arbetsplats som yrke och för arbetsgivare att få tillgång till arbetskraft med efterfrågad kompetens. Arbetslöshetsförsäkringens skall ge drivkrafter till en effektiv omställning med målet att individen så snabbt som möjligt skall få ett reguljärt arbete. Dessutom måste arbetslöshetsförsäkringens ge den arbetslöse en ekonomisk trygghet så att matchningen vid jobbsökandet blir så god som möjligt. En generös försäkring kräver en effektiv kontroll.

Insatserna inom verksamhetsområdet skall bidra till att nå målet i EU:s sysselsättningsriktlinjer om att alla arbetslösa erbjuds en ny start när de, vad gäller ungdomar, börjar närma sig sex månaders och vad gäller vuxna, tolv månaders arbetslöshet. Denna nystart skall ske i form av utbildning, omskolning, arbetspraktik, anställning eller andra åtgärder som främjar anställbarheten och när det är lämpligt kombinerat med fortlöpande stöd i sökandet efter arbete. Insatserna skall också bidra till att nå sysselsättningsriktlinjernas mål om att arbetssökande inom hela EU senast 2005 bör kunna få information om alla lediga platser som anmälts till medlemsstaternas arbetsförmedlingar.

Verksamhetsområde II- Programverksamhet

Målet är att:

- De arbetsmarknadspolitiska programmen skall öka möjligheten för arbetssökande att få ett arbete samt motverka brist på arbetskraft.

Med ökade kunskaper underlättas omställningen på arbetsmarknaden både regionalt och nationellt samtidigt som den enskildes ställning stärks och anknytningen till arbetsmarknaden bibehålls. Därmed minskar risken för långvarig ar-

betslöshet och för att flaskhalsar uppstår på arbetsmarknaden.

Insatserna inom verksamhetsområdet skall bidra till att nå målet i EU:s sysselsättningsriktlinjer att 25 procent av de långtidsarbetslösa senast 2010 deltar i en aktiv åtgärd bestående av utbildning, omskolning, arbetspraktik eller andra åtgärder som främjar anställbarheten med målet att nå genomsnittet för de tre medlemsländerna som har nått de bästa resultaten.

Verksamhetsområde III – Verksamhetstillsyn, kontroll och uppföljning

Målen är att:

- Tillsynen och kontrollen av det arbetsmarknadspolitiska regelverket skall förbättras.
- Öka kunskaperna om de samlade effekterna av de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten skall präglas av en enhetlig och därmed rättvis tillämpning av reglerna hos arbetslöshetskassorna och arbetsförmedlingen. Rättssäkerheten är av grundläggande betydelse för den arbetslöse och för legitimiteten i försäkringen. Uppföljningen av hur reglerna i arbetslöshetsförsäkringen tillämpas vid arbetslöshetskassorna och arbetsförmedlingarna skall bli effektivare.

För att arbetsmarknadspolitikens insatser skall bli bättre och leda till att arbetslöshetstiderna kortas är uppföljning och utvärdering ett prioriterat område. Resultaten från forskningen och utvärderingen skall bättre tas till vara inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Insatserna inom verksamhetsområdet skall bidra till att, i enlighet med EU:s sysselsättningsriktlinjer, arbetsmarknadsprogrammets effektivitet utvärderas regelbundet och att insatserna justeras i enlighet med de resultat som framkommer.

4.5 Politikens inriktning

Efter några års vikande konjunktur står vi nu inför en konjunkturuppgång. Det är fortfarande osäkert hur kraftig uppgången blir och vilken effekt den kommer att ha på sysselsättning och arbetslöshet regionalt och nationellt. Läget på arbetsmarknaden präglas fortfarande av den låga arbetskraftsefterfrågan och den höga arbetslösheten. Vikten av att hålla tillbaka arbetslösheten och öka sysselsättningen är en huvuduppgift för regeringen.

Det övergripande målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning och ökat välbefinnande genom en god och uthållig tillväxt. Ett bidrag till målet för den ekonomiska politiken är att säkerställa att välfärdssystemen tillgodoser medborgarnas behov. Ett stort arbetsutbud, dvs. arbetskraftsdeltagande och antalet arbetade timmar, är en viktig grund för att trygga finansieringen av välfärdstjänster. Drivkrafterna att arbeta måste förstärkas för hela befolkningen. Samspelet mellan olika trygghetssystem måste utformas så att de sammantaget ökar drivkrafterna till arbete, snarare än motverkar dem. Genom ett stort arbetsutbud kan välfärden finansieras på ett stabilt sätt och komma hela befolkningen till del.

Målet om att den reguljära sysselsättningen för personer i åldern 20–64 år skall uppgå till 80 procent ligger fast, även om det inte kommer att uppnås under 2004. Regeringen fortsätter löpande att följa utvecklingen och kommer att föreslå åtgärder för att målet skall nås. Den öppna arbetslösheten skall pressas tillbaka mot 4 procent.

För att det skall vara möjligt att kombinera en stigande sysselsättning med låg arbetslöshet och låg inflation krävs en väl fungerande och flexibel arbetsmarknad. En sådan bygger på en effektiv matchning som uppnås genom att arbetskraften har en kompetens som motsvarar efterfrågan på arbetsmarknaden genom en fungerande yrkesmässig och geografisk rörlighet.

Den låga sysselsättningen, arbetslösheten och det förhållande att stora delar av befolkningen inte deltar i arbetskraften utgör på lång sikt ett hot mot finansieringen av välfärden. Det innebär också ett hot mot möjligheterna att slå vakt om och ytterligare utveckla ett samhälle där lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter råder oavsett kön, kulturell bakgrund, ålder, sexuell läggning eller eventuella funktionshinder. Ytterst handlar kampen mot arbetslösheten om att värna demokrati, rättvisa och ett väl utbyggt välfärdssamhälle.

De arbetsmarknadspolitiska insatserna måste vara effektiva och hålla en sådan kvalitet att de på ett påtagligt sätt förbättrar möjligheterna för de arbetslösa att få arbete.

Det är viktigt att Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) gör en långsiktig planering så att de sammantagna resurserna effektivt fördelas över landet och används så att kvalitén i insatserna upprätthålls. Enligt regeringens uppfattning är det viktigt att AMS nu gör en sådan planering så

att matchningsprocessen fungerar väl i den kommande konjunkturuppgången. Vid en sådan planering bedömer AMS att antalet personer i olika program kommer att vara cirka 115 000 i slutet av 2004.

Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten skall anpassas till individens behov genom att erbjuda tre olika servicevägar, arbetsförmedlingen på Internet, arbetsförmedlingens kundtjänst och det lokala arbetsförmedlingskontoret. De tre servicevägarna kompletterar varandra och förstärker värdet av den arbetssökandes kontakter med arbetsförmedlingen. Tillgängligheten ökar väsentligt och möjligheten att få service likaså. För arbetssökande som gör anspråk på arbetslöshetsersättning inleds alltid kontakten med ett personligt besök på den lokala arbetsförmedlingen där den sökandes behov av service identifieras. Den arbetssökande skall få information om vilka skyldigheter som åligger den som uppstår arbetslöshetsersättning. Samtliga arbetssökande skall stå till arbetsmarknadens förfogande, men vissa kan ha behov av att få sin kompetens kompletterad genom ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Att programmen riktas till personer som har förhållandevis stora behov speglas av att den genomsnittliga sammanlagda inskrivningstiden vid arbetsförmedling är 1 082 dagar för programdeltagarna. För samtliga arbetslösa är den genomsnittliga sammanlagda inskrivningstiden 383 dagar, en tredjedel av programdeltagarnas. Inskrivningstiderna för båda kategorierna har ökat marginellt under 2003.

Insatserna skall hålla en sådan kvalitet att de på ett påtagligt sätt förbättrar möjligheterna för de arbetslösa att få ett reguljärt osubventionerat arbete. Åtgärder får inte användas på ett sådant sätt att de, där så inte är önskvärt, tränger ut och ersätter ordinarie arbeten.

Arbetsmarknadspolitiken skall bidra till ut hållig tillväxt, ökad sysselsättning och ett konkurrenskraftigt näringsliv. Detta är särskilt angeläget i ljuset av demografiska förändringarnas långsiktiga inverkan på arbetskraftsutbudet och därav följande svårigheter att finansiera välfärdssystemen och erbjuda medborgarna välfärdstjänster av god kvalitet.

Sverige riskerar i likhet med många andra europeiska länder att hamna i en situation med mer allmän arbetskraftsbrist. Huvudorsaken är den demografiska utvecklingen. För att förhindra detta måste hela den potentiella

arbetskraften tas till vara på bästa möjliga sätt. En parlamentarisk utredning med syfte att ta fram ett regelverk som medger vidgad arbetskraftsinvandring från länder utanför EU/ESS har därför tillsatts av regeringen. Utredningen beräknas lägga fram ett färdigt förslag 2006. Allas vilja till arbete måste tas till vara och arbetsmarknaden skall kännetecknas av en hög rörlighet. Arbetsmarknadspolitiken skall bidra till en ökad reguljär sysselsättning och bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på kompetens samt förhindra att inflationsdrivande flaskhalsar uppkommer. Arbetsmarknadspolitiken skall också verka för lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett kön, kulturell bakgrund, ålder, sexuell läggning och eventuella funktionshinder. Könsuppdelningen på arbetsmarknaden skall särskilt motverkas.

Grunden för arbetsmarknadspolitiken är platsförmedling. Insatserna måste än tydligare inriktas mot platsförmedling, insatser för att motverka brist på arbetskraft och åtgärder för de personer som har särskilda svårigheter att få ett arbete. Ett effektivt arbetsutbud kan skapas genom att arbetsmarknadspolitiken blir än mer individinriktad samtidigt som den leder till en hög sökaktivitet bland de arbetslösa och att arbetsutbudet stimuleras. Arbetslinjen – att främja aktivitet i form av arbete eller utbildning – är en överordnad princip i regeringens sysselsättnings- och tillväxtpolitik.

De arbetsmarknadspolitiska instrumenten och åtgärder har successivt utvecklats och allt bättre anpassats till olika individers behov och förutsättningar för att effektivt möta efterfrågan på arbetsmarknaden. Det fortsatta arbetet med att ge arbetsmarknadspolitiken en mer tillväxtorienterad inriktning skall koncentreras till sju områden (prop. 2002/03:44 Arbetsmarknadspolitiken förstärks, bet. 2002/03:AU8):

- Fortsatt effektivisering och förbättring av styrningen av arbetsmarknadspolitiken.
- Åtgärder för att hålla uppe och öka arbetskraftsutbudet.
- Förbättrad integration för invandrare på arbetsmarknaden.
- Insatser för att få långtidssjukskrivna i arbete.
- Anpassning av arbetsmarknadsutbildningen till kraven på arbetsmarknaden.
- Åtgärder för att främja arbetskraftens rörlighet.

- Säkerställande av arbetslöshetsförsäkringens legitimitet.

En av nyckelfaktorerna för ökad tillväxt är förstån till omställning på arbetsmarknaden. Vid konkurser drabbas anställda på många sätt. Lönegarantin kan i sådana fall utgöra en inkomsttrygghet för den enskilde under uppföljningstiden. Detta kan bidra till att arbetskraften vågar söka sig till anställningar inom nyföretagande eller riskbranscher.

Det måste inte nödvändigtvis vara staten som skall ombesörja lönegarantin. I andra EU-länder finns andra system för lönegarantin och försäkringslösningar inom närliggande områden har även i Sverige ett annat upplägg. Regeringen har tillsatt en utredning för att se över den långsiktiga finansieringen av lönegarantin. Utredaren har lämnat sitt betänkande den 1 september 2004 (se avsnitt 4.9.2).

I de följande avsnitten kommer regeringen att redovisa förslag och bedömningar utifrån den beskrivning av problemen på arbetsmarknaden som lämnats ovan. Den inriktning på politiken som förordas, bedöms sammantaget leda till en bättre fungerande arbetsmarknad som ger förbättringar till ekonomisk tillväxt och bättre möjligheter till självförsörjning.

4.6 Insatser

Grunden i arbetsmarknadspolitiken är platsförmedlingen. En offensiv och tillväxtinriktad platsförmedling kräver intensiva företagskontakter och ett systematiskt arbete med de lediga platserna. Kvalitet i arbetet med platserna leder till ökat förtroende och större marknadsandelar för förmedlingen. Därmed blir den offentliga förmedlingen attraktiv för arbetsgivare. En sådan utveckling kan bidra till en bättre fungerande arbetsmarknad.

Ett viktigt led i arbetet för att förbättra matchningsprocessen, är att gjorda regelförändringar i arbetslöshetsförsäkringen verkligen får fullt genomslag. Det är viktigt att de arbetslösa och personer i olika program är aktiva i sitt arbetssökande. Genom tydliga krav på individen att ta lediga arbeten eller delta i olika åtgärder i enlighet med regelverket kan arbetslöshetsförsäkringens legitimitet upprätthållas. Det är också viktigt att kraven på de arbetslösa att visa att de är aktiva i sitt arbetssökande ökar. Detta kan

bl.a. ske genom att anvisningar och ifrågasättanden används effektivare, mer enhetligt och mer frekvent. Arbetsförmedlingarna skall också följa upp alla anvisningar. Den individuella handlingsplanen är ett viktigt instrument i detta sammanhang. Kvaliteten på handlingsplanerna måste dock förbättras och de arbetssökandes delaktighet öka.

För att komma till rätta med problemen med matchningen på arbetsmarknaden räcker det dock inte med att fokusera på sökaktiviteten. Ytterligare förstärkningar och effektiviseringar behövs också av insatserna för dem som har svårast att få ett arbete.

Mellan augusti 2003 och augusti 2004 gjorde AMV en rad särskilda insatser för att halvera långtidsarbetslösheten bland ungdomar. AMS egeninitierade mål har uppnåtts, delvis genom att fler ungdomar placerats i olika program. Ytterligare effektiviseringar av insatserna behövs dock.

Den låga sysselsättningen och höga arbetslösheten bland invandrare är ett annat stort problem. Visserligen har utvecklingen de senaste åren varit mycket positiv, men fortfarande är skillnaden i arbetslöshet och sysselsättning mellan utrikes födda och infödda oacceptabelt stor. Arbetsplatsintroduktionen och övriga åtgärder som nyligen vidtagits bör kunna leda till att fler invandrare får ett arbete och att de får det snabbare. Mot bakgrund av bl.a. kontakter med Svenskt Näringsliv och övriga centrala organisationer på arbetsmarknaden avser regeringen att ta ytterligare initiativ på området.

Försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning på Gotland fortsätter t.o.m. 2006. Försöksverksamheten innebär att länsarbetsnämndens och Skogsvårdsstyrelsens arbetsuppgifter sedan 1998 ingår i den verksamheten som länsstyrelsen ansvarar för. Länsstyrelsen har i regleringsbrevet för 2004 fått i uppdrag att med anledning av försöksverksamheten med samordnad statlig länsförvaltning, redovisa initiativ och insatser i verksamheten som varit resultat av sådana sektorövergripande bedömningar som verksamheten möjliggjort.

Europeiska socialfonden

Den övergripande strategin för Europeiska socialfondens mål 3 i Sverige, och för motsvarande del av mål 1, är att stärka individens ställning på arbetsmarknaden genom kompetensutveckling av såväl sysselsatta som arbetslösa. Även andra insatser som kompletterar och utvecklar den na-

tionella sysselsättningspolitiken och som stödjer genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin skall göras.

Mål 3-programmet är indelat i fyra insatsområden. Insatsområdet Kompetensutveckling för sysselsatta syftar till att genom verksamhetsrelaterad kompetensutveckling bidra till förnyelse och flexibilitet på arbetsplatserna. Insatsområdet Ökad anställbarhet och företagarganda omfattar aktiva åtgärder för att stärka de grupper som står utanför arbetsmarknaden genom hjälp till egen försörjning, utbildning och jobbrotaion eller till att starta eget företag. Insatsområdet Integration, mångfald och jämställdhet syftar till att integrera personer med utländsk bakgrund och öka funktionshindrades delaktighet i arbetslivet. Även särskilda insatser för att minska könssegregeringen på arbetsmarknaden skall göras. Insatsområdet Lokal utveckling är riktat till regionala och lokala aktörer och syftar till att skapa sysselsättning på lokal nivå, bl.a. i den sociala ekonomin. Samtliga insatsområden skall genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Totalt har 39 400 ansökningar om stöd från mål 3 bifallits sedan starten i oktober 2000 t.o.m. augusti 2004. Antalet deltagare i dessa projekt uppgår sammantaget till 1 084 000, varav 592 000 kvinnor och 492 000 män. Antalet individer som har deltagit i projekten kan uppskattas till cirka 725 000. Insatsområdet Kompetensutveckling för sysselsatta, som genomförs i två steg, har störst volym. Övriga insatsområden, som främst avser arbetslösa och som till del medfinansieras inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska programmen, omfattade under samma period 3 000 projekt med 151 000 deltagare. Av deltagarna var 82 000 kvinnor och 69 000 män.

Socialfondsmedlen i mål 3 uppgår till 6 630 miljoner kronor för programperioden 2000–2006, inklusive den s.k. resultatreserven. Nationell medfinansiering med motsvarande belopp tillkommer.

Gemenskapsinitiativet Equal syftar till att genom transnationellt samarbete främja nya metoder för att motverka all slags diskriminering och ojämlikhet i anknytning till arbetsmarknaden, vad avser såväl arbetslösa som sysselsatta. Equal skall fungera som ett försökslaboratorium för den europeiska sysselsättningsstrategin. Ett övergripande mål för det svenska Equal-programmet är ett arbetsliv utan diskriminering och ojämlikhet och som är präglad av mångfald. I en första ansökningsomgång ingår totalt 46 projekt,

s.k. utvecklingspartnerskap, med en genomsnittlig budget om cirka 17 miljoner kronor. En andra och sista ansökningsomgång inom Equal har utlysts under våren 2004. Denna ansökningsomgång beräknas vara beslutad i oktober.

Parallellt med projektverksamheten pågår inom Equal på såväl nationell som europeisk nivå ett arbete för att påverka de strukturer m.m. som bidrar till diskriminering. Detta arbete organiseras främst i tematiska grupper för att i högre grad kunna generalisera erfarenheterna och resultaten av de nya metoder som utvecklats inom programmet.

Lönegarantiersättningen

Den 1 januari 2004 trädde lagändringar i kraft inom lönegarantins område enligt förslag i propositionen Nya förmånsrättsregler (prop. 2002/03:49, bet. 2002/03:LU17, rskr. 2002/03:222). Syftet med reformen är bl.a. att underlätta för företag att genomföra företagsrekonstruktion i stället för att gå i konkurs. Det är också meningen att kreditgivning och kredituppföljning ytterligare inriktas på en verksamhets utsikter till lönsamhet, att insolvenshanteringen sker mer skyndsamt, att antalet konkurser på detta sätt skall minska och att oprioriterade borgenärer får bättre utdelning vid konkurser. För lönegarantin innebär lagändringarna att det högsta belopp som kan lämnas per person numera är värdebeständigt och har höjts till fyra prisbasbelopp, för närvarande 157 200 kronor, samt att den längsta ersättningstiden förlängts. Löneförmånsrätten som lönegarantin bygger på har dock i viss mån begränsats. Det kommer dessutom i fortsättningen inte att vara möjligt att finansiera fortsatt drift under konkurs med lönegarantiersättning. Om arbetstagaren skall arbeta för konkursboet, skall konkursboet kunna bära kostnaderna.

I samband med att propositionen lades fram konstaterades att beredningsunderlaget inte var tillräckligt i fråga om förslaget om att införa lönegaranti vid företagsrekonstruktion. Regeringen avsåg att återkomma till riksdagen i frågan efter att ha hämtat in det kompletterande beredningsunderlag som krävs. Regeringen har beslutat att överlämna en remiss till Lagrådet med förslag om införande av lönegaranti vid företagsrekonstruktion. Regeringen planerar att lämna en proposition under hösten 2004.

Rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för

arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens har reviderats. Ett ändringsdirektiv (2002/74/EEG) har antagits. Ändringen är bl.a. föranledd av att EG-domstolen i ett antal domar behandlat så kallade transnationella situationer, dvs. när insolvensförfarandet inleds i en annan medlemsstat än den där arbetet utförs. Direktivet skall vara implementerat före den 8 oktober 2005. Ett arbete för att förbereda detta pågår i Regeringskansliet.

4.7 Insatser utanför politikområdet

Det pågår omfattande arbete i samhället som bidrar till målet för arbetsmarknadspolitik, t.ex. av kommuner, arbetsgivare, fackliga organisationer. Regeringen saknar för närvarande möjlighet att redovisa omfattningen av dessa verksamheter. Regeringen avser att genomföra en övergripande kartläggning av vilka aktörer som bidrar till att uppfylla arbetsmarknadspolitikens mål.

AMS bedriver tillsammans med Riksförsäkringsverket (RFV) arbetslivsinriktad rehabilitering i syfte att fler sjukskrivna skall börja arbeta. Insatserna finansieras via sjukpenninganslaget. Under 2003 hade i genomsnitt 2 000 personer ersättning från aktivitetsstöd. Inom ramen för omställningsavtal mellan parterna på arbetsmarknaden finansieras insatser för uppsagda personer med målsättningen att de skall få ett nytt arbete. Slutligen finansieras insatser med socialfondsanslag och kommunerna bedriver arbetsmarknadsprojekt.

Regeringen utsåg 2001 en utredare som skulle lämna förslag till inriktning, effektivisering och organisering av statens insatser för företagsutveckling på regional nivå (Insatser för tillväxt och företagsutveckling på regionalnivå, dir. 2001:103). Utredaren lämnade sitt betänkande, Företagsutveckling på regional nivå (SOU 2002:101), i november 2002. I budgetpropositionen för 2004 aviserade regeringen att arbete skulle inledas med anledningen av utredarens förslag. En arbetsgrupp bildades med deltagande från Näringsdepartementet, AMS och ALMI. En rad åtgärder har nu vidtagits för att underlätta samordningen av statens stöd till potentiella nyföretagare.

Insatser inom arbetsmarknads- och den regionala utvecklingspolitiken skall bidra till att målen uppfylls inom respektive politikområde.

Detta kan exempelvis ske genom engagemang i de regionala tillväxtprogrammen.

Arbetslivsinstitutet har i sin rapport "Aktivt arbetsliv, om dagens behov och framtidens möjligheter, en trendanalys", som redovisades i juni 2004, behandlat bl.a. frågor om situationen för utanförstående arbetslösa samt utflyttningen av arbeten. Rapporten lyfter fram omställningsprocessen i arbetslivet som en viktig faktor för att upprätthålla den svenska arbetslinjen. Arbetslivsinstitutet har prioriterat "arbetsmarknad och sysselsättning som ett av åtta kunskapsområden i sin utvecklingsplan för 2004 – 2008 (se utgiftsområde 14).

Staten har bl.a. inom ramen för utbildningspolitiken inför 2003 till kommunerna fördelat 350 miljoner kronor för en fortsatt utveckling av infrastruktur för vuxnas lärande. Inom kunskapslyftet 1997-2002 avsattes medel för bl.a. lokal utveckling. En del av denna utveckling innebär ett utökat lokalt samarbete mellan kommunernas vuxenutbildning och arbetsförmedlingen samt mellan vuxenutbildningen och arbetslivet. Flera goda exempel på en sådan konkret samverkan mellan kommuner och AMV återfinns i landet på såväl lokal som regional nivå, bland annat i regionala kompetensråd.

4.8 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har granskat årsredovisningarna för AMV, Svenska ESF-rådet och IFAU.

Revisionsberättelserna är utan invändningar; Årsredovisningarna har upprättats i enlighet med förordningen om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag, regleringsbrev och övriga beslut för myndigheten.

Riksrevisionen uppmärksammar i revisionsrapporten för Svenska ESF-rådet bl.a. att det finns vissa felaktigheter eller brister i redovisningen av transfereringar, bemyndiganderedovisningen och anslagsredovisningen. Vidare rekommenderar Riksrevisionen att Svenska ESF-rådet på central nivå prioriterar uppföljning av att interna riktlinjer följs och vid behov vidtar åtgärder. Ytterligare en rekommendation är att Svenska ESF-rådet skall verka för att myndighetens instruktion ändras så att myndighetens själv kan besluta om organisationens utformning och beslutsordning för mål 3. Regeringen har med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

avseende anslagsredovisningen beslutat om ett förtydligande till Svenska ESF-rådet.

Riksrevisionen har granskat arbetslöshetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen (RIR 2004:3). Granskningen påvisar en rad brister. Det gäller brister i arbetsförmedlingens fullgörande av sin kontrollfunktion avseende efterlevnaden av försäkringsvillkoren. Konsekvensen av dessa brister blir dels att arbetsmarknadens funktionssätt försämras, dels att arbetslöshetsersättning utbetalas till individer som inte är berättigade till det, se vidare avsnitt 4.9.1. Regeringen bedömer att granskningsrapportens resultat och rekommendationer ligger i linje med det utvecklingsarbete som pågår för att säkerställa arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. AMS har fått regeringens uppdrag att vidta åtgärder utifrån granskningsrapporten.

4.9 Resultatbedömning

4.9.1 Resultat

Resultatbedömningen bygger på den nya målstrukturen för arbetsmarknadspolitiken som gäller från 2004, enligt bl.a. riksdagens önskemål (bet. 2003/04:AU1). Förändringen av målstrukturen och justeringen av målformuleringen av det övergripande målet för arbetsmarknadspolitiken mellan 2003 och 2004 har inte inneburit några förändringar av arbetsmarknadspolitikens uppgift eller insatser. Därmed bedömer regeringen att resultatbedömningen kan göras utifrån den målstruktur som gäller 2004.

Mot bakgrund av vad som redovisas nedan under respektive verksamhetsområde bedömer regeringen målen för arbetsmarknadspolitiken har uppnåtts under 2003. AMV har en central roll i att bidra till målfyllelsen för arbetsmarknadspolitiken. Regeringens bedömning är att AMV:s verksamhet har bidragit till att målet för arbetsmarknadspolitiken i stora delar uppnåtts under 2003. Under 2003 uppfyllde AMV samtliga av regeringen uppsatta kvantitativa mål för myndighetens verksamhet. Regeringen bedömer dock att AMS bidrag till målet vad gäller kontrollfunktionen för arbetslöshetsförsäkring måste öka.

Förutsättningarna under 2003 har präglats av det försämrade arbetsmarknadsläget. Ytterligare

försämring förväntas under 2004. Arbetslösheten ökade under 2003 till 4,9 procent och förväntas i år uppgå till 5,6 procent. Sysselsättningen förväntas minska med drygt 40 000 personer jämfört med 2002. Antalet varsel om uppsägning ökade till 74 000 personer 2003, vilket är det högsta antalet varsel sedan 1993, samtidigt som antalet nyanmälda platser minskade med 68 000 och uppgick till 393 000 nyanmälda platser.

Verksamhetsområde I – Förmedlingsverksamheten

Målen för förmedlingsverksamheten är att:

- Bidra till att arbetslöshetstiden för de arbetsökande samt att vakanstiden för otillsatta platser förkortas.
- Säkerställa arbetslöshetsförsäkringens och lönegarantins roll som omställningsförsäkringar.

Regeringens bedömning är att insatser bidragit till att arbetslöshetstiderna och vakanstiderna för lediga platser kunnat förkortats utifrån rådande konjunktur. För att säkerställa målet om arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring måste omgående insatser göras för att säkerställa kontrollfunktionen vid arbetsförmedlingen.

När regeringen bedömer målfyllelsen för verksamhetsområdet är inte arbetslöshetstiden eller vakanstiden i sig de mest lämpliga indikatorerna. Båda dessa indikatorer påverkas i huvudsak av andra faktorer än vad arbetsmarknadspolitiken rör över. Exempelvis så kommer arbetslöshetstiderna generellt att minska då efterfrågan på arbetskraft ökar. Vid en minskad efterfrågan så ökar arbetslöshetstiderna. Generellt gäller detta även för vakanstiderna men i omvänd ordning. Givetvis så skall arbetsförmedlingens insatser påverka tiderna, men det går inte att särskilja vad som beror på arbetsmarknadspolitiken respektive andra faktorer.

Medianarbetslöshetstiden har ökat från 15 till 17 veckor mellan andra kvartalet 2003 och andra kvartalet 2004 enligt SCB:s arbetskraftsundersökning. Enligt AMS statistik har den genomsnittliga arbetslöshetstiden ökat från 114 dagar januari-april 2003 till 137 dagar motsvarande period 2004. Den genomsnittliga inskrivningstiden som inkluderar både arbetslöshet och tid i program har däremot minskat från 616 dagar till 578 dagar under denna tidsperiod.

Ökningen i medianarbetslöshetstiden hänger framför allt samman med en ökning av antalet arbetslösa med arbetslöshetstider mellan sex månader och upp till ett år. Trots en ökad öppen arbetslöshet mellan 2002 och 2003 har inte andelen arbetslösa med längre arbetslöshetstider än ett år ökat enligt SCB:s arbetskraftsundersökning. Jämfört med 2000 då antalet arbetslösa var ungefär på samma nivå som idag, har andelen arbetslösa med arbetslöshetstider längre än ett år minskat. Män har längre arbetslöshetstider än kvinnor och mäns arbetslöshetstider uppvisar större konjunkturellt relaterade förändringar. Kvinnor har större andel arbetslösa med kortare arbetslöshetstider och utvecklingen för kvinnor är också mer stabil över tiden.

Enligt en undersökning genomförd av SCB har den genomsnittliga rekryteringstiden i privat sektor minskat från 0,3 månader tredje kvartalet 2003, då undersökningen för första gången gjordes, till 0,2 månader andra kvartalet 2004.

Den s.k. Beveridgekurvan, som visar sambandet mellan antalet vakanser och arbetslösa, visar ingen försämring av matchningsfunktionen på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitikens viktigaste instrument för att bidra till att korta sök- och vakans-tiderna är den offentliga arbetsförmedlingen. Den offentliga arbetsförmedlingen skall aktivt matcha arbetssökande med de lediga jobb som anmäls till arbetsförmedlingarna. Arbetsförmedlingen skall vidare se till att de arbetslösa har förutsättningar och möjligheter att själva aktivt söka arbete liksom att de personer som uppbär arbetslöshetsersättning aktivt söker arbete i enlighet med gällande regelverk.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen för verksamhetsområdet görs därför med utgångspunkt i indikatorer som används i uppföljningen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

AMV kan bidra till en effektivare matchning genom att anvisa arbetssökande till arbete, följa upp gjorda anvisningar, och erbjuda bra informationssystem så att arbetsgivare och arbetssökande snabbt hittar varandra, t.ex. genom den service som erbjuds arbetsgivare och arbetssökande via Internet. Med dessa tjänster kan både arbetsgivare och arbetssökande själva hitta arbetskraft eller arbete.

AMS formulerade för 2003 ett mål för arbetsförmedlingarna att minst 83 procent av arbetsgivarna skall ha fått tillräckligt med sökande

för att kunna anställa. Enligt AMS arbetsgivarundersökning uppgick andelen under 2003 till 85 procent. Under 2003 avrapporterade arbetsförmedlingarna över 390 000 lediga platser. De platser där antalet sökande inte är tillräckligt är t.ex. arbeten som kräver medicin- och vårdutbildning på högskolenivå. Resultatet är en förbättring med tre procentenheter jämfört med 2002. Under 2004 har andelen fortsatt öka. Det goda resultatet är delvis ett utslag av det stora antalet arbetssökande, men regeringen bedömer att AMV har bidragit till det positiva resultatet utifrån verksamhetens insatser avseende matchning och programverksamheten. AMV har också haft målsättningen att 70 procent av dem som avslutar en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning skall ha ett arbete inom 90 dagar. AMV uppnådde målet under 2003 för första gången sedan målet infördes. Resultatet har enligt AMS uppnåtts på grund av en stark fokusering på matchning, uppföljning och en inriktning av utbildningen mot yrkesområden med brist på arbetskraft. En mer ingående resultatbedömning av arbetsmarknadsutbildning redovisas under verksamhetsområde II Programverksamhet.

Den interlokala platsförmedlingens resultat kan mätas genom att studera hur många arbetsökande som anvisats arbete över länsgränserna. Denna andel uppgick till 15 procent, vilket är en ökning med drygt 3 procentenheter jämfört med året innan. Det är viktigt att den interlokala arbetsförmedlingen är effektiv och utvecklas så att den fungerar, särskilt då efterfrågan på arbetskraft ökar och det finns en risk för obalans i landet mellan efterfrågan och utbudet på arbetskraft. Därmed kan lokala och regionala brister motverkas sök- och vakanstiderna ytterligare kortas.

Under 2003 började långtidsarbetslösheten öka, vilket kan förklaras med dels det försämrade arbetsmarknadsläget, dels minskningen av antalet programplatser. Av de drygt 48 700 som i genomsnitt var långtidsarbetslösa under 2003 var drygt 60 procent män. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar 18–24 år (arbetslösa mer än 100 dagar) var under perioden 2000–2002 stabil och höll sig på en nivå kring i snitt drygt 3 000 personer. Under 2003 fördubblades antalet långtidsarbetslösa ungdomar, men utvecklingen har därefter vänt och AMS har sedan sommaren 2003 halverat antalet långtidsarbetslösa.

Tabell 4.3 Antalet långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna samt deras andel av samtliga arbetslösa respektive samtliga inskrivna i respektive grupp

	Långtidsarbetslösa ¹						Långtidsinskrivna ²					
	2002		2003		2004 ³		2002		2003		2004 ³	
	Antal	(%) ⁴	Antal	(%) ⁴	Antal	(%) ⁴	Antal	(%) ⁵	Antal	(%) ⁵	Antal	(%) ⁵
Totalt	34 055	(18)	48 685	(22)	64 222	(27)	41 082	(14)	37 009	(6)	35 654	(6)
- Kvinnor	13 738	(17)	19 278	(21)	25 452	(26)	16 878	(13)	15 373	(5)	14 458	(5)
- Män	20 317	(19)	29 407	(24)	38 770	(28)	24 203	(15)	21 636	(7)	21 196	(7)
18 – 19 år	366	(6)	613	(29)	69	(4)	2	(0)	2	(0)	1	(0)
- Kvinnor	152	(5)	271	(27)	32	(4)	0	(0)	1	(0)	1	(0)
- Män	213	(6)	342	(32)	37	(4)	2	(0)	1	(0)	0	(0)
20 – 24 år	3 024	(11)	6 112	(18)	6 190	(18)	910	(2)	1 002	(1)	1 010	(1)
- Kvinnor	1 108	(10)	2 261	(16)	2 167	(16)	294	(2)	312	(1)	293	(1)
- Män	1 916	(12)	3 851	(19)	4 023	(20)	616	(3)	690	(2)	717	(2)
25 – 54 år	18 192	(15)	29 198	(20)	42 399	(26)	22 951	(12)	21 119	(5)	21 665	(5)
- Kvinnor	7 240	(13)	11 649	(18)	17 185	(24)	9 154	(11)	8 694	(4)	8 847	(4)
- Män	10 951	(16)	17 549	(21)	25 214	(27)	13 797	(13)	12 425	(6)	12 818	(6)
55-	12 463	(42)	12 762	(40)	15 564	(44)	17 219	(37)	14 886	(15)	12 978	(13)
- Kvinnor	5 230	(44)	5 097	(40)	6 068	(45)	7 429	(38)	6 366	(14)	5 317	(11)
- Män	7 233	(42)	7 665	(39)	9 496	(43)	9 789	(37)	8 520	(16)	7 661	(14)
Arbetshandikappade	4 279	(28)	6 289	(33)	7 809	(39)	11 181	(32)	10 203	(9)	9 866	(8)
- Kvinnor	1 762	(27)	2 665	(32)	3 309	(39)	5 035	(31)	4 745	(9)	4 548	(9)
- Män	2 517	(29)	3 624	(33)	4 500	(40)	6 145	(32)	5 458	(8)	5 318	(8)
Utomnordiska medborgare	2 693	(17)	3 779	(21)	4 951	(25)	3 767	(14)	3 393	(7)	3 275	(6)
- Kvinnor	984	(15)	1 394	(18)	1 852	(23)	1 403	(12)	1 321	(5)	1 277	(5)
- Män	1 709	(18)	2 384	(22)	3 099	(27)	2 363	(16)	2 072	(8)	1 998	(7)

¹ Personer, 25 år eller äldre, som varit arbetslösa under mer än sex månader. Personer under 25 år räknas som långtidsarbetslösa när de varit arbetslösa mer än 100 dagar.

² Sökande som varit inskriven på arbetsförmedlingen i mer än 2 år. Långtidsinskrivningen bryts av arbete som varar mer än 30 dagar.

³ Avser första halvåret 2004.

⁴ Andel av det totala antalet arbetslösa i respektive grupp.

⁵ Andel av det totala antalet inskrivna i respektive grupp.

Källa: AMS

Utvecklingen av antalet långtidsinskrivna har under flera år varit mycket gynnsam och stabil. I jämförelse med långtidsarbetslösheten märks ingen uppgång under 2003 även om minskningen har planat ut allt mer. Minskningen har varit lika stor för både kvinnor och män. Under 2003 var i genomsnitt 37 000 långtidsinskrivna. Drygt 58 procent var män.

AMV:s målsättning under 2003 var att antalet långtidsinskrivna skulle uppgå till högst 37 000 personer. Målet bedöms vara uppnått. Jämfört med året innan har antalet långtidsinskrivna minskat med 10 procent eller med i genomsnitt 4 000 personer. Målet har uppnåtts genom att arbetsförmedlingarna har prioriterat arbetslösa med långa inskrivningstider.

För att söktiderna skall kunna kortas är det viktigt att arbetsförmedlingen är aktiv i samband med varsel. Under 2003 varslades 74 000 personer. Det är 7 000 fler än under 2002. Antalet varsel under 2004 har varit fortsatt högt. Under perioden januari till april har 22 000 varslats. Det är dock 800 färre än under motsvarande period 2003.

Av AMS uppföljningar framgår att 44 procent av dem som varslats blivit arbetslösa anställningstiden löpt ut. Andelen som blivit arbetslösa är något större bland män än bland kvinnor.

Antalet deltidsarbetslösa har enligt AMS minskat sedan 1997. Då var i genomsnitt cirka 137 300 ofrivilligt deltidsarbetslösa. 2003 var antalet nere i 75 900. Minskningstakten har vari-

erat mellan åren men var extra kraftig under 2001 och 2002. En effekt har varit ett minskat antal deltidstjänster inom vård och omsorg. Under hösten 2003 blev det märkbart att minskningstakten avstannade och i slutet av juni 2004 var 75 400 deltidarbetslösa. Kvinnorna utgör den stora majoriteten bland dem som är deltidarbetslösa, men under de senaste åren har minskningstakten varit betydligt kraftigare bland kvinnorna. I jämförelse med 2002 hade antalet deltidarbetslösa kvinnor minskat med 11 procent 2003. Motsvarande andel bland männen var cirka 2 procent.

Tabell 4.4 Deltidsarbetslösa

	Deltidsarbetslösa totalt	Andel kvinnor (%)	Årlig procentuell minskning (%)
1997	137 300	80,0	
1998	131 200	81,4	-4,4
1999	123 700	81,6	-5,7
2000	117 900	81,6	-4,7
2001	98 300	81,6	-16,6
2002	83 600	80,5	-15,0
2003	75 900	78,8	-9,2

Förutom de deltidarbetslösa finns det även många personer som tillfälliga timanställningar, s.k. springvikariat, och som kallas av arbetsgivaren vid behov. Antalet har under de senaste åren varierat mellan 75 000–85 000 personer. Under hösten 2003 ökade antalet timanställda kraftigt. Även under början av 2004 pekar kurvan uppåt. I slutet av juni 2004 var cirka 96 500 personer timanställda enligt AMS, vilket är en ökning med 15 800 personer på ett år. Kommunernas och landstingens ansträngda ekonomiska läge förklarar en del av uppgången. Drygt 63 procent av alla timanställda var kvinnor.

Att få ned deltidarbetslösheten ytterligare och särskilt rikta uppmärksamheten på de timanställdas situation är viktigt.

Regeringen har gett AMS i uppdrag att i samverkan med arbetsgivare och fackliga organisationer hitta lösningar som kan förbättra situationen för deltidarbetslösa och för dem som har timanställning.

HELA-projektet, vilket är ett samverkansprojekt mellan AMS, Arbetslivsinstitutet, Arbetsmiljöverket, JämO och Svenska ESF-rådet, har beviljats medel till stöd för insatser för ökad sysselsättningen.

En viktig målsättning för förmedlingsverksamheten är att säkerställa arbetslöshetsförsä-

ringens roll som omställningsförsäkring. Arbetsförmedlingarna har ansvar för att tillse att regelverket tillämpas enhetligt och i linje med lagar och förordningar samt att kontrollera att de som uppstår arbetslöshetsersättning söker arbete aktivt. Arbetsförmedlingen förfogar över en rad instrument för att säkerställa detta, bl.a. möjligheten att anvisa till arbete eller program och att ifrågasätta rätten till arbetslöshetsersättning. Kontrollfunktionen är också en viktig del av arbetsförmedlingens matchningsarbete och i uppföljningen av de arbetssökandes sökaktiviteter.

Enligt de ändrade regler i arbetslöshetsförsäringen som trädde i kraft i februari 2001 har de arbetslösa rätt att begränsa sitt sökande geografiskt och yrkesmässigt de första 100 dagarna om lämpliga arbeten finns att söka. Efter 100 ersättningsdagar försvinner denna rättighet och individen är skyldig att vidga sitt sökande fullt ut. Enligt lagen om arbetslöshetsförsäringen skall arbetssökande som gör anspråk på arbetslöshetsersättning aktivt söka arbete och i samråd med arbetsförmedlingen medverka till att en individuell handlingsplan upprättas.

Både SCB:s och AMS statistik över sökaktiviteten visar att många arbetslösa som uppstår arbetslöshetsförsäkring inte aktivt söker arbete. Båda statistikkällorna visar att kvinnor i större utsträckning än män är passiva, både när det gäller nedlagd tid och antal faktiskt sökta arbeten och tagna arbetsgivarkontakter.

Drygt en femtedel av de heltidsarbetslösa uppger att de inte lade ner någon tid alls under mätveckan på att söka arbete under sista kvartalet 2003 enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar. Här räknas allt, från att titta i jobbdatabaser, in i söktiden. Samtidigt uppger över hälften av de arbetslösa att de inte sökte något arbete, alternativt tog någon direkt arbetsgivarkontakt, under den senaste veckan.

Få söker arbete på andra orter och det sker ingen nämnvärd ökning efter de 100 första dagarna i arbetslöshet enligt AMS sökanderegister. Det har inte skett någon större förändring över tid i dessa avseenden. Under fjärde kvartalet förra året var 16 procent av de arbetslösa männen och 9 procent av de arbetslösa kvinnorna som förbrukat 100 ersättningsdagar registrerade som sökande på andra orter än hemorten. För båda könen var detta en ökning med en procentenhet jämfört med samma personer tre månader tidi-

gare, dvs. innan de hade förbrukat 100 dagar. Regeringen bedömer att det inte är acceptabelt att sökaktiviteten hos personer som uppstår arbetslöshetsersättning är så låg. Bland annat måste andelen sökande som vidgar sitt sökande yrkesmässigt och geografiskt efter 100 ersättningsdagar öka.

AMS inkom till regeringen i september förra året med en åtgärdsplan för förbättrad sökaktivitet. I åtgärdsplanen presenteras ett program med samlingsnamnet ”Förmedlingsarbete med ökat sökandeansvar”. Ledorden i programmet är enhetlighet, rättsäkerhet och effektivitet. Målgrupper för programmet är både arbetslösa och arbetsförmedlare. I planen betonas att arbetslösa som uppstår arbetslöshetsersättning skall vidta sökaktiviteter motsvarande en huvudsysselsättning för att snabbt komma tillbaka i arbete. Arbetslösa skall i en handlingsplan specificera vilka aktiviteter som han eller hon vidtar för att komma tillbaka i arbete, fortlöpande revidera aktiviteterna i handlingsplanen samt regelbundet till arbetsförmedlingen redovisa aktiviteter som han eller hon genomfört i enlighet med handlingsplanen. Arbetsförmedlaren skall anvisa lämpligt arbete och följa upp att samtliga arbetslösa uppfyller de ovan nämnda kraven och för dem som uppstår arbetslöshetsersättning rapportera till arbetslöshetskassan i de fall då kraven ej har uppfyllts.

Regeringens bedömning är att åtgärdsplanen är ett steg i rätt riktning. Regeringen utgår från att AMS ser till att planen verkställs skyndsamt och att den också ses över utifrån de externa granskningar och utvärderingar som görs och har gjorts. AMS skall lägga särskild vikt vid granskningar gjorda av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen kommer att följa AMS fortsatta arbete med åtgärdsprogrammet.

Riksrevisionen har granskat arbetslöshetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen (RIR 2004:3). Granskningen påvisar en rad brister. Det gäller brister i arbetsförmedlingens fullgörande av sin kontrollfunktion avseende efterlevnaden av försäkringsvillkoren. Riksrevisionen menar att det är problem som avser förutsättningarna för kontroll. Allt för få platsanvisningar görs. Vidare är förmedlingen mindre benägen att tillgripa sanktioner mot sökande som inte står till arbetsmarknadens förfogande. Konsekvensen blir dels att arbetsmarknadens funktionssätt försämras, dels att arbetslöshetsers-

sättning utbetalas till individer som inte är berättigade till ersättning. Riksrevisionens granskning visar också att arbetsförmedlingskontor som mer strikt kontrollerar efterlevnaden av försäkringsreglerna har de bästa arbetsplaceringsresultaten. Utmärkande för dessa kontor är att de snabbare upprättar handlingsplaner, redan i inledningsskedet av den arbetssökandes inskrivningsperiod matchar eller anvisar lediga jobb, ägnar mer tid åt arbetsgivarinriktat arbete samt anvisar arbetssökande till lediga platser i högre grad och följer upp gjorda anvisningar.

Riksrevisionens rekommendationer är bl.a. att krav på ökad sökaktivitet balanseras med en ökad anvisningsaktivitet. Vidare menar Riksrevisionen att AMS bör utfärda riktlinjer till arbetsförmedlingarna som betonar vikten av att kontinuerligt anvisa lediga platser även till nyinskrivna.

Regeringen bedömer att dessa rekommendationer ligger i linje med regeringens intentioner för arbetsmarknadspolitiken och att AMS skall fullfölja det i juni 2004 beslutade uppdraget om att beakta Riksrevisionens rekommendationer.

Den nya myndigheten – Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) – har under 2004 påbörjat sin granskning av hur reglerna för arbetslöshetsförsäkringen hanteras och tillämpas på arbetsförmedlingarna. IAF har under 2004 levererat ett par granskningsrapporter till regeringen. Sammantaget menar IAF att det finns brister i hanteringen och tillämpningen av arbetslöshetsförsäkringen hos arbetsförmedlingen. IAF menar att det finns stora variationer mellan länen när det gäller frekvensen av ifrågasättande av rätt till ersättning.

AMS har till regeringen redovisat att myndigheten är medveten om att regelverket inte tillämpas enhetligt av arbetsförmedlingarna i landet. Detta var också en anledning till att AMS påbörjade det pågående omställningsarbetet inom AMV, vilket syftar till att komma tillrätta med brister i tillämpningen av regelverket. Regeringen har i detta sammanhang gett AMS kompletterande uppdrag under 2003 och 2004 att vidta åtgärder och redovisa effekterna av dessa. Regeringen följer AMS vidtagna åtgärder kontinuerligt. Regeringens bedömning är att AMS än mer måste prioritera utvecklingsarbetet i syfte att få till stånd en mer enhetlig tillämpningen på arbetsförmedlingarna av reglerna i arbetslöshetsförsäkringen. Regelverket och förutsättningarna måste bli tydliga för de arbets-

sökande som uppbär arbetslöshetsersättning eller deltar i arbetsmarknadspolitiska program.

Regeringen har också under 2004 gett IAF i uppdrag att förtydliga föreskrifterna för vad som kan anses vara ”lämpligt arbete” i relation till arbetslöshetsersättningen. De nya föreskrifterna gäller fr.o.m. september 2004.

Regeringen gav hösten 2003 Statskontoret uppdraget att utvärdera hur handlingsplanerna används på arbetsförmedlingarna. Statskontoret studerade också om handlingsplanerna kan stödja en mer likartad regeltillämpning. Uppdraget redovisades i maj 2004. I utvärderingen Individuella handlingsplaner vid arbetsförmedlingen konstaterar Statskontoret att kvaliteten i handlingsplanerna är generellt låg. Det varierar dock mellan arbetsförmedlingarna. Vissa handlingsplaner innehåller relativt preciserad information, t.ex. om geografisk och yrkesmässigt sökområde samt eventuella skäl till begränsning i sökområde.

Statskontorets utvärdering visar vidare att handlingsplanerna endast i begränsad utsträckning stödjer en enhetlig tillämpning av reglerna i arbetslöshetsförsäkringen. Statskontoret menar att tolkningen av lagar och föreskrifter görs av den enskilde handläggaren, innan den kommer till uttryck i handlingsplanen. Handlingsplanen blir därmed ett resultat av handläggarens tolkning.

Sammanfattningsvis visar utvärderingen att AMS inte följer upp om de egna metodstödande insatserna når målgruppen, utbildningar erbjuds utan att AMS kvalitetssäkrat innehållet, uppföljningen är otillräcklig, det är oklart hur det övergripande ansvaret är fördelat samt att tillsynen är begränsad.

En utgångspunkt för den individuella handlingsplanen är att den skall bidra till ett effektivare arbetssökande. Regeringen har vid olika tillfällen påtalat att kvaliteten och delaktigheten från de arbetssökande i handlingsplanerna måste förbättras. AMS har också vidtagit ett antal åtgärder, så som att utveckla systemstödet och höja kvaliteten i utbildningsinsatserna för handläggarna på arbetsförmedlingen. Regeringen utgår från att AMS fortsätter att utveckla sitt arbete med att förbättra kvaliteten i handlingsplanerna och då tar hänsyn till Statskontorets förslag. Regeringen kommer att följa detta arbete kontinuerligt.

År 2003 var AMV:s mål för att bidra till en effektiv sökprocess och kortare arbetslöshetssti-

der, att andelen arbetslösa som anger att de har en handlingsplan skulle vara minst 75 procent. Utfallet 2003 var 72 procent. För att ha rätt till arbetslöshetsersättning skall arbetssökande i samråd med arbetsförmedlingen medverka till att en individuell handlingsplan upprättas. Regeringens bedömning är att AMS bör utveckla målet för att bättre kunna visa hur verksamheten bidrar till att korta söktiderna. Därmed kan också arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring stärkas. Regeringen har gett AMS i uppdrag att ta fram ett sådant mål. Målet skall implementeras i organisationen under 2004.

Den 1 januari 2002 ändrade regeringen instruktionen för AMV och länsarbetsnämndernas vad gäller bl.a. ledningsformen. Statskontoret fick i uppdrag av regeringen att följa upp effekterna av detta och föreslå hur AMV fortsättningsvis bör styras. I juni 2004 presenterade Statskontoret sin rapport - Det nya Arbetsmarknadsverket (2004:16). Statskontoret konstaterar att det var bra att göra denna förändring. Före 2002 hade både AMS och länsarbetsnämnderna styrelser med fullt ansvar. Nu har länsarbetsnämnderna styrelser med begränsat ansvar. Statskontoret menar att de farhågor som fanns, bl.a. om att den nya ledningsformen skulle minska möjligheterna till att anpassa verksamheten till regionala förutsättningar, inte har infriats. Många av de positiva förväntningarna har däremot infriats. Ansvarsfördelningen inom AMV har blivit tydligare. Styrningen inom AMV har också förbättrats som en indirekt följd av den nya instruktionen. Länsarbetsnämndernas nya ledningsform gjorde det även möjligt att skapa en ny ledningsgrupp inom AMV, vilket har fått en strategisk funktion för styrningen av verksamheten. Enligt Statskontoret menar länsarbetsdirektörerna att den nationella enhetligheten i verksamheten har ökat. Det finns dock utrymme för att ytterligare förbättra enhetligheten så att arbetssökande behandlas lika oavsett var i landet de kontaktar arbetsförmedlingen.

Samtidigt som instruktionen förändrades påbörjade AMS ett förändringsarbete (fempunktsprogrammet) med målsättningen att få till stånd en arbetsförmedling som kännetecknas av enhetlighet, rättssäkerhet och effektivitet. Förändringsarbetet har också gett effekt i form av t.ex. ett ökat fokus på kärnverksamheten samt att arbetsförmedlingarnas delaktighet i styrningen har

ökat. Under 2003 uppnådde AMV samtliga kvantifierade mål.

Statskontoret menar att AMV bör omvandlas till en myndighet för att ytterligare förbättra förutsättningarna för en rättssäker, demokratisk och effektiv verksamhet. Rapporten – Det nya Arbetsmarknadsverket (2004:16) remissbehandlas för närvarande och regeringen avser att återkomma i frågan.

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring i kombination med goda möjligheter till kompetensutveckling med arbetsmarknadsutbildning ökar förutsättningarna för omvandling utan att stora grupper ställs utanför arbetsmarknaden. Därmed bidrar arbetsmarknadspolitiken också till att genomföra den innovationsstrategi som redovisas under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Lönegarantin

Lönegarantiersättningen skall utgöra ett skydd om arbetsgivaren går i konkurs och den anställde har utestående lönefordringar. Antalet företagskonkurser minskade med 6 procent under första halvåret 2004 jämfört med motsvarande period 2003. Antalet anställda i företag i konkurs minskade med 16 procent under första halvåret 2004 jämfört med motsvarande period året innan.

De tidigare årens ökning av antalet personer som fått lönegarantiersättning verkar ha upphört och stabiliserats vid 2002 års nivå. Den genomsnittliga ersättningen per person, inklusive arbetsgivaravgift, ökade åter igen under första halvåret 2004 efter en viss stabilisering under 2002 och 2003.

Tabell 4.5 Företagskonkurser m.m. samt genomsnittliga ersättningar 2001–2004

	2001	2002	2003	Första halvåret 2004
Antalet företagskonkurser	7 400	7 900	8 200	4 200
Antalet anställda berörda av företagskonkurser	12 000	24 100	26 900	26 900
Antalets personer med lönegarantiersättning	14 300	26 700	28 700	28 400
Genomsnittlig ersättning per person	57 500	63 200	62 800	64 700
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person ¹	-	-	-	45

Källa: ITPS och Kammarkollegiet

¹ Det finns endast ofullständiga uppgifter fram till utgången av 2003.

Det är svårt att ange vilka effekter som lönegarantiutbetalningarna har haft. De har konkret lett till att ett antal personer som annars inte skulle ha fått sin lön utbetald av den arbetsgivare som har gått i konkurs, nu har fått i alla fall en del av sina lönefordringar täckta genom lönegarantiersättningen. Förekomsten av en statlig lönegaranti ger inte minst en större trygghet för personer som tar anställning i nystartade företag och företag i konkursdrabbade branscher. Kostnaden för den statliga lönegarantiersättningen uppgick till 1,6 miljarder kronor för 2003, vilket kan jämföras med 1,7 miljarder kronor för 2002.

Verksamhetsområde II – Programverksamhet

Målet för verksamhetsområdet är att de arbetsmarknadspolitiska programmen skall öka möjligheten för arbetssökande att få ett arbete samt motverka brist på arbetskraft.

Mellan 2002 och 2003 minskade antalet deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program från 117 000 till 92 000. Antalet deltagare i program för arbetshandikappade ökade däremot från 61 000 till 63 000. Andelen bland män som har deltagit i arbetsmarknadspolitiska program varit något större än andelen bland kvinnorna. Minskningen av programplatser under 2003 omfattade dock kvinnor och män i lika stor utsträckning.

I takt med att arbetslösheten har minskat har även programinsatserna minskat och sedan 2000 har nivån legat på i snitt cirka 2,6 procent av arbetskraften. En ytterligare minskning skedde under 2003 då andelen minskade till 2,1 procent vilket kom att påverka den öppna arbetslöshetsnivån. Den totala arbetslösheten, det så kallade obalanstalet, som består av både öppet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program har inte ökat i samma grad som den öppna arbetslösheten.

Den förväntade konjunkturförbättringen dröjer. I enlighet med principerna för en aktiv arbetsmarknadspolitik skall arbetslösa rustas för att stå färdiga att ta de arbetstillfällen som skapas. Därför har antalet personer i arbetsmarknadspolitiska program ökat kraftigt under 2004. I januari var 84 000 personer anvisade arbetsmarknadspolitiskt program, i maj hade antalet ökat till 103 000 personer. Omedelbara makroekonomiska resultat av denna satsning låter sig inte mätas på ett entydigt sätt.

En samlad bild av utfallet tyder på att programmen fungerar väl då de flesta mål för AMS verksamhetsgrenar uppfylls. Exempelvis kan

nämnas att av dem som avslutat arbetsmarknadsutbildning hade 70 procent arbete 90 dagar efter programslut.

Tabell 4.6 Arbetsmarknadspolitiska program

	2002				2003			
	Totalt	kvinnor	män	kostnader ¹	Totalt	kvinnor	män	kostnader ¹
Lönebidrag	54 684	21 248	33 436	5 913	56 435	21 941	34 493	6 158
Skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA)	6 093	1 402	4 691	745	6 128	1 432	4 695	444
Start av näringsverksamhet	7 371	2 893	4 478	1 033	5 527	2 121	3 406	899
Allmänt anställningsstöd	2 944	989	1 956	235	3 397	1 192	2 205	261
Förstärkt anställningsstöd (2-årsinskrivna)	7 987	2 955	5 031	576	6 749	2 493	4 256	508
Särskilt anställningsstöd ² ,	1 813	776	1 038	213	1 749	680	1 069	186
Förstärkt anställningsstöd (4-årsinskrivna)	3 981	1 483	2 498	404	4 244	1 611	2 633	441
Arbetspraktik	19 302	8 248	11 053	2 564	10 521	4 514	6 007	1 606
Datortek	4 995	2 681	2 314	827	2 874	1 471	1 404	615
Kommunalt pgm för ungd. under 20 år	3 623	1 807	1 817	122	2 943	1 487	1 456	172
Ungdomsgaranti för ungdomar 20-24 år	4 954	2 018	2 936	453	3 649	1 491	2 158	299
Arbetslivsinriktad rehabilitering	6 676	3 163	3 513	633	5 378	2 658	2 721	489
Aktiviteter inom vägledning o platsförmedling	22 585	10 760	11 825	2 798	21 204	10 027	11 177	2 910
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	1 848	1 072	776	214	1 236	664	572	212
Arbetsmarknadsutbildning, inkl. förberedande	28 532	13 665	14 867	5 730	22 501	11 047	11 454	5 170
Samhall ³	24 386	11 121	13 265	4 262	22 583	10 375	12 208	4 137

¹ Kostnaderna avser både utgifter och minskade inkomster på statsbudgetens inkomstsida för anställningsstöd och OSA. Kostnaderna omfattar både individersättningen och kringskostnader för respektive insats. För att få en uppfattning om den genomsnittliga kostnaden per månad och deltagare för respektive insats kan totalsumman relateras till antalet deltagare.

² 2002 gällde stödet enbart personer över 57 år, från 2003 gäller det för personer i aktivitetsgarantin.

³ Avser anställda sista december 2002 och 2003.

Källa: AMS och Samhall

Arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildning

Under 2003 uppnådde AMS för första gången målet om att 70 procent av deltagarna skall få ett arbete tre månader efter avslutad utbildning. Motsvarande andel under 2002 uppgick till 61 procent. Regionala skillnader finns avseende målpuppfyllelsen, av alla län har emellertid 15 klarat målet. Trots ett ansträngt konjunkturläge har den positiva utvecklingen fortsatt, vilket resultatet för mätperioden januari – april 2004 visar. Andelen deltagare som befann sig i arbete uppgick då till 72 procent, vilket är 8 procentenheter högre än samma period föregående år. Fortfarande är det vård- och omsorgsutbildningarna som visar bäst resultat med 82 procent. Därefter kommer utbildningarna i bygg- och anläggning, transport, kundservice och restaurang där över 70 procent av deltagarna har arbete tre månader efter avslutad utbildning.

Även resultatet efter IT-utbildningarna har förbättrats och överstiger nu 60 procent. Det

kan jämföras med föregående år då resultatet sällan var över 50 procent.

Denna ökning kan tillsammans med resultaten av andra insatser för ett större och effektivare arbetsutbud, bidra till att flaskhalsar på arbetsmarknaden kan undvikas. Det är viktigt att volymerna dimensioneras så att målen för programmen nås samtidigt som det inte får leda till inlåsning av arbetskraft.

Fler kvinnor än män får arbete efter avslutad utbildning, men det är vanligare att män får tillsvidareanställningar medan kvinnor i större utsträckning får deltids- och timanställningar.

En annan skillnad är att män i högre grad får subventionerade anställningar. Andelen utomnordiska medborgare som fått arbete har ökat i jämförelse med 2002, från 55 till 70 procent och för arbetshandikappade har en ökning skett från 43 till 61 procent.

Sedan 1999 har volymerna på arbetsmarknadsutbildningen minskat avsevärt. Av den totala volymen av övriga konjunkturberoende

program utgjorde utbildningen i år 9,0 procent i genomsnitt under årets fyra första månader i jämförelse med 13,1 samma period föregående år. AMS förklarar det låga deltagarantalet med att efterfrågan på arbetskraft minskat och att bristyrkena därmed blivit färre, även om det på regional nivå kan finnas bristyrken. Det finns inga nationella flaskhalsar på arbetsmarknaden.

En allt för stor neddragning av arbetsmarknadsutbildningar vid en avmattning kan få negativa konsekvenser vid en konjunkturuppgång. För att inte riskera underskott på utbildade eller att flaskhalsproblem uppstår på viktiga områden måste arbetsmarknadsutbildningen nu planeras för en kommande ökad efterfrågan på arbetskraft, utan att målet om 70 procent i arbete åsidosätts.

Under 2003 befann sig i genomsnitt cirka 11 200 personer per månad i arbetsmarknadsutbildning, vilket kan jämföras med samma period föregående år då antalet var 13 000 personer i genomsnitt. De prioriterade grupperna arbetshandikappade och utomnordiska medborgarna är däremot väl representerade i utbildningen i förhållande till sina andelar av de arbetslösa.

Även i den förberedande utbildningen har deltagarantalet minskat från 15 000 personer föregående år till 11 200 under 2003. Ytterligare någon minskning har skett under årets första fyra månader. Övergången från förberedande utbildning till arbetsmarknadsutbildning har dock ökat från 10 till 15 procent mellan 2002 och 2003.

AMS förklarar det förbättrade resultatet bland annat med att vissa län genomför länsgemensamma upphandlingar, vilket ger bättre förutsättningar att planera flöden mellan de två utbildningsformerna. En annan förklaring är att nya metoder för validering i den förberedande utbildningen medverkar till en effektivare genomströmning av deltagare till arbetsmarknadsutbildningen.

Regeringen bedömer att resultaten för den förberedande utbildningen måste förbättras, bl.a. måste övergångarna till den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildning öka.

Syftet med arbetsmarknadsutbildning är att underlätta yrkesmässig rörlighet och därmed förhindra att flaskhalsar uppstår på arbetsmarknaden. För att ytterligare fokusera på den uppgiften har regeringen gett AMS i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet med bristyrkesutbildning för anställda under perioden 1 juli

2003 – 31 december 2005. En prioriterad grupp är personer med utländsk högskoleexamen, som inte arbetar i utbildningsyrket men som genom kompletterande utbildning bedöms kunna ta arbeten som ligger i nivå med deras kompetens. Resultatet av verksamheten har fram till maj 2004 emellertid varit blygsam. Endast 444 personer har under perioden deltagit i utbildning, varav drygt 100 personer från den prioriterade målgruppen. AMS förklarar den svaga starten med att antalet bristyrken drastiskt minskat sedan planeringen påbörjades, samt att det tar tid att bygga upp nätverk med branschorganisationer, statliga myndigheter och andra aktörer för att informera och komma i kontakt med nya målgrupper. Utbildningarna bedrivs främst inom tillverknings- och byggnadsyrken men under våren har även utbildningar inom vård och pedagogik ökat.

Aktivitetsgarantin

Av samtliga långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingen har i genomsnitt 61 procent deltagit i aktivitetsgarantin under 2003, vilket är en ökning med nästan 7 procentenheter i jämförelse med året innan.

I genomsnitt per månad har 36 000 personer deltagit i aktivitetsgarantin, vilket är 1 800 färre än 2002. Efter en i stort sett kontinuerlig ökning av deltagarantalet sedan starten i augusti 2000 stannade inflödet av under slutet av 2002. Den genomsnittliga tiden i aktivitetsgarantin har fortsatt att öka under 2003 och uppgick till 458 dagar jämfört med 352 dagar 2002. Ju äldre deltagarna är desto större har ökningen varit. Någon skillnad i inskrivningstid mellan män och kvinnor finns inte. Omsättningen från aktivitetsgarantin har ökat något mellan 2002 och 2003 från 3,8 till 4,3 procent. Av dem som lämnade garantin fick 37 procent arbete vilket är 4 procentenheter lägre än 2002.

Från och med den 1 juli 2003 infördes regeländringar för det särskilda anställningsstödet som innebär att målgruppen vidgats. Genom dessa regeländringar ökade omsättningen till arbete kraftigt för deltagarna i aktivitetsgarantin. Antalet deltagare som hade arbete med särskilt anställningsstöd var 900 personer den sista veckan i juni 2003. Ett år senare hade antalet ökat till 5 700 personer. AMS redovisade i juni 2003 en rapport till regeringen om effekterna av de ändrade reglerna. Se vidare avsnittet Anställningsstöd.

Vid samma tillfälle redovisade AMS en uppföljning av folkhögskolesatsningen inom aktivitetsgarantin under 2003 för vilken 120 miljoner kronor avsatts. Folkhögskolesatsningen startade 2002 med syfte att erbjuda deltagare i aktivitetsgarantin med svag skolunderbyggnad möjlighet att skaffa sig baskunskaper i olika kärnämnen för att kunna påbörja yrkesinriktad utbildning eller få ett arbete. Folkhögskolornas pedagogik, utbildningsmiljö och möjligheter till individuell anpassning bedömdes särskilt lämplig för studieovana personer. Under 2003 deltog cirka 4 400 personer i utbildningen inom ramen för satsningen. Antalet mer än fördubblades jämfört med 2002. Drygt hälften av deltagarna var över 45 år och 65 procent hade högst grundskoleutbildning. Mer än var femte deltagare hade utländsk bakgrund och 5 procent var arbetshandikappade. Män och kvinnor deltog i samma utsträckning. Av de 2 600 personer, som avslutade sin utbildning under perioden januari 2003 februari 2004 befann sig tre månader efter avslutad utbildning drygt 70 procent i olika arbetsmarknadspolitiska program, 12 procent hade arbete med eller utan subvention och 3 procent hade påbörjat annan utbildning än arbetsmarknadsutbildning. I flertalet län har jobbsökaraktiviteter anordnats under utbildningstiden både på arbetsförmedlingen och på skolorna. Intresset och behovet av denna utbildningsform har visat sig vara större än vad som antogs när verksamheten startade 2002. Regeringen har därför beslutat den 2 september 2004 att utöka ramen med ytterligare 60 miljoner kronor.

AMS har tagit fram rutiner för hur utvecklingen av kvaliteten i aktivitetsgarantin skall säkras. Genom återkommande granskningar av olika kvalitetsområden skall arbetsförmedlingarna identifiera i vilka avseenden aktivitetsgarantin behöver utvecklas och vilka insatser som krävs.

Regeringens bedömning är att insatser inom aktivitetsgarantin måste fortsätta för dem som står längst från arbetsmarknaden, inte minst i ljuset av kommande brister i arbetskraftsutbudet.

Anställningsstöd

Under 2003 hade i genomsnitt per månad cirka 16 100 personer en anställning med anställningsstöd. Personer i anställningsstöd utgjorde 18 procent av alla i program, vilket är en ökning från föregående år med 4 procentenheter.

Anställningsstöd kan lämnas till alla typer av arbetsgivare. Kommunerna utgjorde 20 procent och statliga myndigheter och allmännyttiga organisationer 5 procent av arbetsgivarna. Den vanligaste arbetsgivarkategorin var dock enskilt företag som stod för 58 procent av anställningarna. Några större förändringar jämfört med 2002 har inte skett.

Männen var under 2003 något överrepresenterade i anställningsstöd och utgjorde 65 procent av samtliga anställda. Deras andel av de långtidsarbetslösa var 60 procent. Deltagarnas genomsnittliga ålder stiger med ersättningsnivån på stöden.

Deltagarnas utbildningsnivå var något lägre än de arbetslösa. Utomnordiska medborgare var väl representerade i allmänt och förstärkt anställningsstöd, men inte i det särskilda anställningsstödet. De är också underrepresenterade i aktivitetsgarantin som är en förutsättning för att få det särskilda stödet. För de arbetshandikappade har framför allt stödformer med högre ersättning till arbetsgivaren använts. Ungdomarnas andel av det allmänna anställningsstödet motsvarade deras andel av de arbetslösa. Förstärkt och särskilt anställningsstöd användes i begränsad utsträckning för ungdomar. Beskrivet på detta sätt har anställningsstöden kommit de personer till del, som har störst behov av stöd för att få ett arbete, vilket är i enlighet med intentionerna med anställningsstöden.

Enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd lämnas allmänt anställningsstöd under 6 månader och under 24 månader förstärkt och särskilt anställningsstöd. Vid verksamhet som innefattar offentliga investeringar lämnas allmänt anställningsstöd i 12 månader. Under 2003 lämnades allmänt anställningsstöd i genomsnitt under 5 månader, förstärkt stöd i 11 månader, utökat förstärkt stöd i 14 månader och särskilt anställningsstöd i knappt 20 månader.

Resultaten, mätta som andel i arbete 90 dagar efter att anställningsstödet upphört, har förbättrats mellan 2002 och 2003 för samtliga typer av anställningsstöd. Bäst resultat uppnåddes för det allmänna anställningsstödet, där 59 procent fick arbete medan resultaten för det förstärkta och det särskilda anställningsstödet låg mellan 45 och 47 procent. Kvinnor fick för alla stödformerna arbete i större utsträckning än män.

Arbetsmarknadspolitiska program kan leda till undanträngningseffekter, men dessa kan i vissa fall vara önskvärda. Det gäller bl.a. de olika an-

ställningsstöden vars syfte är att främja sysselsättningen bland de som har varit arbetslösa under långa tider.

Anställningsstöd till arbetsgivaren lämnas i form av kreditering på skattekontot. De minskade intäkterna för staten på grund av anställningsstöd uppgick till 1,4 miljarder kronor under 2003. Detta är en ökning jämfört med 2002 med 32 miljoner kronor.

AMS redovisade i juni 2004 i en rapport (Dir. N2004/5011/A) till regeringen vilka effekter de ändrade reglerna för det särskilda anställningsstödet fått. Av redovisningen framgår att totalt cirka 5 000 personer anvisats till särskilt anställningsstöd under perioden från den 1 juli 2003 till den 31 mars 2004. Under motsvarande period ett år tidigare anvisades närmare 350 personer. Fördelningen på män – 61 procent – och kvinnor – 39 procent - har inte påverkats av förändringarna. Däremot ökade andelen arbetshandikappade från 10 till 23 procent och andelen utomnordiska medborgare från 2 till 6 procent.

Det förslag till ytterligare höjning av bidragsnivån för särskilt anställningsstöd, som lämnades i vårpropositionen, trädde i kraft den 1 juli 2004. Förslaget innebär att den högsta ersättningen per dag höjdes till 1 000 kronor. Det är ännu för tidigt att avläsa några effekter av denna förändring.

Regeringens bedömning är att de olika anställningsstöden i stort fungerar såsom de är avsedda och kommer framöver att vara det viktigaste programmet för att öka sysselsättningen hos dem som står längst från arbetsmarknaden.

Den 1 februari 2004 upphörde det utökade förstärkta anställningsstödet mot bakgrund av de förändringar som den 1 juli 2003 genomfördes i fråga om det särskilda anställningsstödet. Målgrupperna för de båda stödformerna bedömdes till stor del förbli densamma.

Under tiden mars till december 2004 prövas i försöksverksamhet en ny form av anställningsstöd för långtidssjukskrivna som behöver byta arbete. Det är ännu för tidigt att avläsa några resultat av den stödformen.

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Arbetslivsinriktad rehabilitering (AR) inom arbetsförmedlingen har under 2003 bedrivits inom det grunduppdrag AMS haft sedan 1980. Vidare har AR bedrivits inom ramen för regeringens uppdrag till AMS och Riksförsäkringsverket (RFV) att upprätta gemensam verksamhets- och

handlingsplan för samverkan avseende insatser för arbetslösa sjukskrivna. Detta uppdrag, som finansieras via sjukpenninganslaget, fortsätter under 2004.

Enligt AMS rapport Arbetsmarknadspolitiska program, Årsrapport 2003 (Ure 2004:1) påbörjade under 2003 totalt cirka 19 100 personer AR, varav närmare 2 900 personer (15 procent) inom ramen för satsningen på sjukskrivna. Lika många män som kvinnor deltog. Arbetslivsinriktad rehabilitering utgjorde 6 procent av den totala volymen program, vilket är oförändrat jämfört med 2002. Antalet deltagare i genomsnitt per månad minskade med 1 300 personer, trots att den nya verksamheten för sjukskrivna tillkom under 2003, med omkring 780 deltagare i genomsnitt per månad. Insatser inom ramen för grunduppdraget har således minskat med 31 procent. Den totala programvolymen minskade mellan 2002 och 2003 med 21 procent.

Utbildningsnivån bland deltagarna var lägre än bland de arbetslösa. En övervägande majoritet, 79 procent, av samtliga deltagare var arbetshandikappade. De långtidsinskrivna var väl representerade och utgjorde 27 procent av samtliga deltagare medan deras andel av de arbetslösa under 2003 uppgick till 6 procent. Utomnordiska medborgare var däremot något underrepresenterade. Även ungdomar under 25 år deltog i liten utsträckning i AR. För gruppen arbetshandikappade under 25 år finns även arbetsförmedlingens verksamhet Unga handikappade att tillgå liksom det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin, vilket förklarar den låga representationen av ungdomar.

Den genomsnittliga tiden i insatser var 100 dagar 2003, vilket är en svag ökning jämfört med 2002.

Resultatet, i termer av hur stor andel av deltagarna som fått arbete 90 dagar efter avslutad insats, minskade mellan 2002 och 2003, då andelen uppgick till 33 procent. Män fick arbete med subvention i högre grad än kvinnor.

Kostnaden för aktivitetsstöd för personer i AR uppgick under 2003 till 480 miljoner kronor. Detta är en betydligt lägre kostnad än 2002 då den var 633 miljoner kronor.

AMS och RFV lämnade på regeringens uppdrag i augusti 2004 en särskild rapport om tillämpningen av den nationella verksamhets- och handlingsplanen och om hur samverkansmedlen på sjukpenninganslaget använts. Inför starten av samverkan för arbetslösa sjukskrivna

planerade länen insatser under 2003 för sammanlagt drygt 8 000 deltagare till en kostnad av cirka 365 miljoner kronor. Inför 2004 innefattar länen planer insatser för 12 800 personer.

Under de 18 månader som redovisningen omfattar har 28 procent av deltagarna fått ett arbete eller påbörjat utbildning. Vidare har 14 procent återgått till försäkringskassans ansvar aningen på grund av försämrad hälsa eller för att utredningen visat att det i nuläget inte finns någon möjlighet till arbete.

För 2004 får 1,5 procent av sjukpenninganslaget, motsvarande 543 miljoner kronor, användas för rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan arbetsförmedlingen och försäkringskassan. Målet för 2004 är att minst 25 procent av deltagarna skall få ett arbete inom 6 månader.

Det treåriga uppdraget till AMS och RFV att inleda en förnyelse av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen är nu inne på sitt sista år. Enligt regeringens uppdrag skall de metoder och arbetssätt som visar sig fungera väl inom detta s.k. FAROS spridas och tillämpas nationellt efter försöksverksamhetens slut.

Regeringen gav i december 2003 ett kompletterande uppdrag (S2003/10132/SF) till AMS och RFV att genomföras inom FAROS. Uppdraget var att under 2004 pröva och utveckla en samordnad organisation för arbetslivsinriktad rehabilitering för sjukskrivna som har en anställning de inte kan återgå till.

I augusti 2004 lämnade AMS och RFV en redovisning till regeringen.

Av denna framgår att verksamheten startade i april och kommer att omfatta 300 deltagare. Resultatmålet är att 30 procent av deltagarna skall ha påbörjat arbete eller reguljär utbildning i december 2004. I maj 2004 deltog 240 personer.

Slutrapport för projekt FAROS skall lämnas till regeringen i februari 2005.

Den lag om finansiell samordning som trädde i kraft den 1 januari 2004 ger försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting nya möjligheter i arbetet med människor som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Lagen om finansiell samordning har dock ännu inte börjat tillämpas.

Tabell 4.7 Arbetsmarknadspolitiska program – Andel i arbete med eller utan subvention 90 dagar efter avslutat program

Andel i arbete 90 dagar efter avslutat program (%)¹

	2002			2003		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Lönebidrag	19	17	20	19	19	20
Skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare	24	26	23	21	24	20
Start av näringsverksamhet	78	78	79	80	81	79
Allmänt anställningsstöd	58	63	55	59	65	57
Förstärkt anställningsstöd (2-års-inskrivna)	55	58	54	46	50	43
Särskilt anställningsstöd ²	22	19	23	47	49	45
Förstärkt anställningsstöd (4-års-inskrivna)	26	31	24	45	47	44
Arbetspraktik	40	40	40	39	39	39
Datortek	27	28	26	26	27	24
Kommunalt program för ungdomar under 20 år	42	45	40	40	42	37
Ungdomsgaranti för ungdomar 20-24 år	40	41	39	37	38	36
Arbetslivsinriktad rehabilitering	37	33	40	33	30	36
Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling	31	30	32	32	31	32
Arbetsmarknadsutbildning	61	60	63	70	70	69
Förberedande utbildning	25	28	22	24	26	22
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	28	29	28	32	32	31

¹ Avser arbete med eller utan ekonomiskt stöd i form av exempelvis lönebidrag eller anställningsstöd

² 2002 gällde stödet enbart personer över 57 år, från 2003 gäller det för personer i aktivitetsgarantin.

Källa: AMS

Ungdomar

Ungdomar mellan 16 och 24 år befinner sig i en övergångsfas mellan skola och arbete. Den relativa arbetslösheten bland ungdomar är ofta högre än för den övriga befolkningen. Orsaken till detta är att gruppen har ett större inflöde av nya arbetslösa som kommer från skolan eller annan utbildning. En högre relativ ungdomsarbetslöshet kan också bero på att ungdomar har mindre arbetslivserfarenhet än andra åldersgrupper eller att de påverkas av arbetsrättsliga regler vid uppsägningar. Vidare har ungdomar i större utsträckning än andra åldersgrupper tillfälliga anställningar andra åldersgrupper. Att den relativa arbetslösheten bland ungdomar är hög behövs i sig inte innebära något större problem om ungdomarna inte går arbetslösa under en lång period.

Ungdomsarbetslösheten är i hög grad konjunkturberoende vilket inte minst framgick efter 1990-talets krisår då ungdomsarbetslösheten sjönk kraftigt ända fram till 2000. Därefter vände utvecklingen och antalet arbetslösa planade ut. Sedan dess har ungdomsarbetslösheten åter stigit och under 2003 uppgick enligt AMS antalet öppet arbetslösa ungdomar till i genomsnitt cirka 42 300 personer per månad. Antalet arbetslösa unga män uppgick till i genomsnitt cirka 24 500, jämfört med närmare 17 800 unga kvinnor som vara öppet arbetslösa under 2003.

Samtidigt har ungdomar kortare arbetslöshetstider än andra åldersgrupper. Omkring 85 procent av ungdomarna mellan 16 och 24 år har arbetslöshetstider kortare än 6 månader.

Långtidsarbetslösheten bland ungdomar mellan 18 och 24 år har emellertid ökat kraftigt sedan 2002 och under 2003 var det genomsnittliga antalet långtidsarbetslösa ungdomar cirka 6 700 personer. Långtidsarbetslösheten för unga män var betydligt högre än för unga kvinnor. I genomsnitt var antalet långtidsarbetslösa unga män cirka 4 200, medan antalet långtidsarbetslösa unga kvinnor var cirka 2 500 personer under 2003. Orsaken till ökningen var att färre ungdomar fanns i program under 2003 samt avvecklingen av kunskapslyftet som innebar ett minskat antal platser inom den kommunala vuxenutbildningen. Under hösten 2003 satte AMS målsättningen att långtidsarbetslösheten bland ungdomar skulle halveras. I augusti 2004 nåddes detta mål.

Antalet ungdomar som har varit arbetslösa mer än två år har dock inte förändrats under de

senaste åren. Antalet långtidsinskrivna med inskrivningstider på mer än två år har legat stabilt på omkring 1 000 ungdomar. I denna grupp var påfallande fler långtidsinskrivna män än kvinnor. Under 2003 var i genomsnitt 313 unga kvinnor långtidsinskrivna. Motsvarande tal för unga män var 691.

Personer med arbetshandikapp

Det försämrade arbetsmarknadsläget under 2003 avspeglas även i utvecklingen av arbetslösheten bland personer med ett arbetshandikapp. Minskningstakten av arbetslösheten har sedan 1997 varit något större bland kvinnor. Trots det har den öppna arbetslösheten bland funktionshindrade enligt AMS statistik utvecklats i positiv riktning under de senaste åren.

Antalet personer med handikapp som erhållit en anställning med lönebidrag har ökat från cirka 45 700 år 1997 till drygt 56 400 personer 2003. Ökningen av antalet lönebidrag har varit konstant under åren, med undantag av 2000 då en tillfällig minskning skedde. Drygt 60 procent av dem som får anställning med lönebidrag är män. Även antalet personer med skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) har ökat sedan 1997. Då hade cirka 5 500 personer en anställning i OSA och 2003 var antalet i OSA drygt 6 100 personer. Antalet personer i OSA har sedan 1997 ökat främst under 1998 och 2002. Cirka 80 procent av dem som fick OSA 1997 var män. Den andelen har sjunkit till 76,5 procent 2003.

Anställda i Samhall som bedöms kunna ta ett arbete utanför Samhall skrivs in som ombytessökande vid arbetsförmedlingen. Samhall har under de senaste åren rapporterat att i genomsnitt per år är 10 procent av de anställda inskrivna som ombytessökande. En stor andel, cirka 70 procent, av de övergångar som görs från Samhall sker med lönebidrag. För att kunna öka antalet övergångar är det viktigt att AMS i sin verksamhet förstärker sina insatser när det gäller dessa ombytessökande och i sin planering avsätter tillräckligt med resurser härför. Regeringen har mot bakgrund av detta ställt ett återrapporteringskrav på AMS rörande utvecklingen av antalet övergångar från gruppen ombytessökande inom Samhall till reguljärt arbete. Under första kvartalet 2004 var andelen övergångar till arbete lägre än under motsvarande period 2003.

Antalet anställda med arbetshandikapp inom Samhallkoncernen låg på en stabil nivå på knappt

27 000 personer under 1997–2000. Under de senaste åren har antalet anställda minskat och under 2003 var antalet i snitt drygt 23 400. De senaste årens minskning är starkt kopplad till de lönsamhetsproblem Samhall haft, vilket främst drabbat arbeten inom dess industrisektor.

Under fem av de senaste sex åren har Samhall levererat färre arbetade timmar än vad de fått medel för. Detta innebär ökade utgifter i andra ersättningssystem.

I det avtal som staten tecknat med Samhall AB ställs det krav på bolaget avseende sysselsättning, övergångar till reguljärt arbete samt rekrytering från de prioriterade grupperna. Enligt sysselsättningsmålet för 2003 skulle Samhall ge personer med arbetshandikapp arbete under minst 27,3 miljoner arbetstimmar. Resultatet blev 26,9 arbetstimmar vilket innebär att Samhall inte uppfyllde det avtalade målet.

Inte heller uppfyllde Samhall målet för övergångar till arbete. Målet var att 5 procent av de anställda arbetshandikappade skulle få ett reguljärt arbete under 2003. Samhall uppnådde 4,3 procent.

Samhalls förklaring till att de inte uppnått de avtalade målen är den omstrukturering som pågår inom industrin samt en generellt svag arbetsmarknad.

Målet för rekrytering från de prioriterade grupperna däremot uppfylldes och 40 procent av dem som rekryterades till Samhall kom från dessa. Målet var att minst 40 procent av de personer med arbetshandikapp som rekryterades skulle komma från de prioriterade grupperna, nämligen personer med intellektuellt arbetshandikapp, personer med psykiska handikapp eller med flera arbetshandikapp.

AMV har haft två mål som avser insatser för arbetshandikappade personer. Dessa två mål är:

1. Minst 60 000 personer med arbetshandikapp skall ha sysselsättning (tilldelade medel under anslag 22:4).

Målet bedöms vara uppnått. Under 2003 sysselsattes 62 600 arbetshandikappade med stöd av medel som tilldelats under anslaget 22:4 *Särskilda insatser för arbetshandikappade*.

(Målet formulerades om under 2003 eftersom OSA:s finansiering ändrades under budgetåret)

2. Andelen övergångar från lönebidrag till osubventionerat arbete skall öka jämfört med året innan samt bidragsnivån i omprövningsbesluten skall minska.

Målet bedöms vara uppnått. I genomsnitt under 2003 har cirka 2 000 personer övergått från lönebidrag till osubventionerat arbete. Detta motsvarar 3,6 procent under 2003. Under 2002 uppgick andelen till 3,2 procent, vilket motsvarar cirka 1 800 personer.

Den genomsnittliga bidragsnivån har minskat i omprövningsbesluten med 1,5 procentenheter.

Integration

Av tabell 4.8 framgår de förändringar som skett mellan 2002 och 2003 vad avser invandrades sysselsättning och arbetslöshet.

Tabell 4.8 Invandrades sysselsättning och arbetslöshet

Sysselsättningsgrad 2003 (2002), %			
	Totalt	Män	Kvinnor
Svenska ej naturaliserade medborgare ¹	76,3 (76,8)	77,4 (77,9)	75,2 (75,7)
Utrikes födda totalt	59,5 (60,5)	62,5 (63,7)	57,1 (57,3)
Utrikes födda, födda utanför Europa	52,4 (53,6)	56,7 (58,1)	47,9 (48,9)
Öppet arbetslösa 2003 (2002), %			
	Totalt	Män	Kvinnor
Svenska ej naturaliserade medborgare	4,1 (3,3)	4,4 (3,7)	3,7 (2,9)
Utrikes födda totalt	11,0 (9,3)	12,3 (9,9)	9,6 (8,5)
Utrikes födda, födda utanför Europa	16,3 (13,6)	17,6 (14,7)	14,6 (12,2)

¹ Svenskar som haft svenskt medborgarskap sedan födseln.

Det kan konstateras att utvecklingen i Sverige under det senaste året inte gått åt rätt håll i relation till uppsatta EU- och nationella mål. Regeringen bedömer att detta huvudsakligen kan förklaras med den fortsatt svaga konjunkturen på arbetsmarknaden. Samtidigt understryker denna utveckling vikten av att de politiska insatserna på området intensifieras och effektiviseras.

Av intresse är att såväl arbetslösheten som sysselsättningen för utrikes födda, i absoluta tal, ökade under den aktuella perioden (en marginell minskning för män vägdes mer än väl upp av ökningen för kvinnor). Förklaringen till att det kan vara på det viset är, att arbetskraftsdeltagandet har ökat bland utrikes födda, såväl för kvinnor som för män. För svenska ej naturaliserade medborgare, minskade antalet sysselsatta under samma period.

AMS bedömer att de extra resurser som under flera år tillförts storstadsregionerna för perso-

nalförstärkningar, och som kommer att finnas kvar under 2005, inneburit ökad individuell service men också ytterligare kollektiva insatser, t.ex. jobbsökaraktiviteter. Uppföljningar av arbetsmarknadspolitiken inom storstadspolitiken visar att sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen varit särskilt positiv i områden till vilka extra resurser kanaliserats. Detta gäller för både kvinnor och män. Kvinnors sysselsättningsnivå är dock i dessa områden, liksom generellt bland utrikes födda, lägre än mäns.

AMS har vidare redovisat att en effektivisering och utveckling av samverkan mellan berörda aktörer har skett när det gäller att tidigt ta till vara kompetensen hos nyanlända invandrare och asylsökande. Enligt AMS har ledtiderna mellan ankomst och egen försörjning förkortats och arbetsmarknadsinträdet effektiviserats. Att ha ett tydligt jämställdhetsperspektiv framhålls som särskilt viktigt i detta sammanhang.

AMS uppföljning av satsningen på kompletterande utbildningar för personer med utländsk högskoleexamen 2001–2003 visar att sammanlagt cirka 4 400 personer omfattades av satsningen. De förberedande utbildningarna dominerade. De yrkesinriktade utbildningarna har huvudsakligen inriktats på teknik/naturvetenskap, pedagogik och vård/omsorg. Av de personer som genomgått yrkesinriktad utbildning hade omkring 70 procent arbete tre månader efter avslutad utbildning. Resultatet är i nivå med det mål som gäller för arbetsmarknadsutbildningen generellt. Kvinnor har utgjort 60 procent av deltagarna.

Arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare (API) bedrivs som försöksverksamhet på 20 orter. Sedan starten i september 2003 fram till augusti har cirka 2 400 personer deltagit. Fler män än kvinnor deltar. Anställningar i enskilda företag dominerar. Av dem som lämnat API har 47,2 procent fått fortsatt arbete.

I försöksverksamheten med bristyrkesutbildning för redan anställd, som startade i juli 2003, har hittills endast cirka 440 personer deltagit. Majoriteten har varit män. Antalet utrikes födda uppgick till 28 procent.

Under 2003 har AMS kunnat använda upp till 120 miljoner kronor för genomförande av en folkhögskolesatsning riktad till deltagare i aktivitetsgarantin som har behov av baskunskaper på grundskolenivå eller i kärnämnen på gymnasienivå för att kunna påbörja yrkesinriktade studier. Totalt omkring 4 000 personer har under året

omfattats av satsningen. Av deltagarna var 22 procent utomnordiska medborgare.

Europeiska socialfonden

Europeiska socialfondens mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal genomförs i enlighet med de av EG-kommissionen fastställda programdokumenten för perioden 2000–2006. I dessa anges såväl kvantitativa som kvalitativa mål. Övervakningskommittéerna har till uppgift att löpande, och i den s.k. halvtidsöversynen, följa upp resultaten och föreslå de förändringar som behövs för att uppnå målen. En halvtidsöversyn av programmen har genomförts under 2003 och 2004, med utgångspunkt från oberoende halvtidsutvärderingar och situationen på arbetsmarknaden. EG-kommissionen förväntas med anledning av denna översyn inom kort besluta om ett reviderat programdokument för mål 3.

En halvtidsutvärdering av mål 3 slutrapporterades i december 2003. Där framkommer att de kvantitativa målen har uppnåtts flerfaldigt inom vissa åtgärder, vilket enligt utvärderingen kan tyda på att omfattningen av insatserna per individ är mindre än planerat. Insatsområdet Kompetensutveckling för sysselsatta har haft positiva effekter för deltagande individer och företag, i form av ökad yrkeskompetens och ökad förändringsbenägenhet. Åtgärden Jobbrotation, som omfattat betydligt färre deltagare än avsett, skulle möjligtvis ha lyckats om den hade varit rimligt enkel att genomföra. Funktionshindrade är underrepresenterade bland deltagarna i mål 3-programmet. Jämställdhet som ett s.k. horisontellt mål tenderar att inte få genomslag i genomförandet av programmet. Inom insatsområdet Lokal utveckling finns ett flertal exempel på att föreningar m.fl. haft en viktig mobiliserande roll.

I halvtidsutvärderingen görs även bedömningen att det finns oklarheter i regelverk och kontrollsystem, liksom brister i samsynen på tillämpningen av dessa. Dessutom påpekas behov av bl.a. förstärkta förvaltningsresurser och förtydligade styrdokument. Likaså påpekas behov av att fokusera på nyttan av mål 3 för den nationella politiken, genom en bred spridning av resultat och erfarenheter av programmet.

Halvtidsöversynen av mål 3 har lett fram till att programmet fortsättningsvis skall bidra till regeringens mål om en halvering av sjukskrivningarna. Detta skall ske genom såväl insatser av förebyggande karaktär på arbetsplatser, som

möjligheter för långtidssjuka att delta i projekt i syfte att byta arbete. En viss breddning av målgrupperna för mål 3 sker också, främst inom åtgärden Integration och mångfald. Vidare genomförs ett flertal åtgärder för att förbättra styrningen och kontrollen av programmet.

I halvtidsutvärderingen av Equal, vilken avlämnades i november 2003, konstateras brister i genomförandet av programmet, främst avseende administrationen. Med utgångspunkt från de grundläggande principerna för Equal-programmet redovisas bl.a. att icke traditionella organisationer till viss del har involverats, men att en relativt stor del av projekten har initierats av offentlig sektor. Jämställdhetsarbetet har kommit att begränsas till en fråga om representativitet. Principerna om jämställdhet, mångfald och delaktighet bör förtydligas och konkretiseras. Ett större fokus på den nyskapande aspekten i Equal är nödvändigt enligt utvärderingen. Det transnationella samarbetet i programmet kan på ett gynnsamt sätt antas bidra till utvecklingen av nya metoder. Risker för svårigheter i arbetet med spridning av resultaten och påverkan på strukturer konstateras.

Svenska ESF-rådet och övervakningskommittén har med anledning av utvärderingsresultaten vidtagit ett flertal åtgärder inför den andra ansökningsomgången i programmet, bl.a. har nya kriterier för urval av projekt utarbetats. Den huvudsakliga inriktningen av det svenska Equal-programmet ligger fast även i den andra ansökningsomgången. Vissa typer av insatser kommer dock att prioriteras, bl.a. insatser mot diskrimineringsrelaterad ohälsa.

Verksamhetsområde III – verksamhetstillsyn, kontroll och uppföljning

Målen är att:

- Tillsynen och kontrollen av det arbetsmarknadspolitiska regelverket skall förbättras.
- Öka kunskaperna om de samlade effekterna av de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Arbetsmarknadspolitiken innebär en stor samhällsekonomisk utgift. Det är väsentligt att verksamheten följs upp. Flera universitet har vid sina samhällsvetenskapliga fakulteter särskilda forskarlag med fokus på arbetsmarknad. Inom utgiftsområdet finansieras också ett statligt institut, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). IFAU:s uppgift är att främja,

stödja och genomföra utvärderingsstudier av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder och arbetsmarknadens funktionssätt samt att bedriva utvärdering av effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet. Under 2003 har IFAU publicerat mer än 30 rapporter och varit involverat i mer än 60 projekt. Flera seminarier har arrangerats.

Vid utformning av politik måste en rad aspekter sammanvägas. Kunskapsutveckling och uppföljning tillhör de viktigaste grunderna för förbättringar. Kvalitetshöjning av arbetsmarknadspolitiska program och nya regler för samordning mellan arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring är exempel på åtgärder som vidtagits med utgångspunkt i utvärdering gjord vid universitet och IFAU.

En ny myndighet, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF), inrättades den 1 januari 2004, med uppgift att utöva tillsyn över arbetslöshetsförsäkringen. IAF lämnade den 3 juni 2004 rapporten Arbetsmarknadsverkets handläggning av ärenden som gäller arbetslöshetsförsäkringen samt utbetalningen av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. I rapporten redovisar IAF en granskning av AMV:s verksamhet som gäller arbetslöshetsförsäkringen. I rapporten konstaterar IAF bl.a. att det finns en mycket stor variation mellan länen när det gäller frekvensen av ifrågasatt ersättningsrätt. Det finns också motsvarande skillnader mellan olika branscher och yrkesområden. Enligt IAF är orsaken till detta att arbetsförmedlingen utövar den s.k. kontrollfunktionen olika. Inspektionen framhåller också att bristande enhetlighet innebär brister i likabehandlingen av arbetssökande.

AMS utbetalning av statsbidrag tycks, enligt den granskning som IAF hittills genomfört inom ramen för en förstudie, i allt väsentligt fylla kraven.

IAF har också den 16 augusti 2004 lämnat rapporten ”Redovisning till Näringsdepartementet: – IAF:s föreskrift om ”lämpligt arbete” i arbetslöshetsförsäkringen. – IAF:s kommentarer med anledning av AMS rapporter till regeringen om åtgärder för att förbättra tillämpningen av reglerna i arbetslöshetsförsäkringen m.m”. I rapporten redovisar IAF sitt arbete med att se över regelverket för ”lämpligt arbete” i arbetslöshetsförsäkringen med utgångspunkt i försäkringens roll som omställningsförsäkring och för att få till stånd en striktare och mer enhetlig tillämpning över landet. IAF beslutat om nya fö-

reskrifter för ”lämpligt arbete”, som gäller fr.o.m. den 1 september 2004.

IAF redovisar också i rapporten med utgångspunkt i de åtgärder AMS vidtar för att minska skillnaderna mellan olika länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingskontor, sina synpunkter på detta arbete. AMS lämnade sin redovisning till regeringen i dessa frågor den 10 augusti 2004. Enligt IAF:s uppfattning har AMS inte fullgjort de uppdrag AMS fått av regeringen enligt föreskrifter i regleringsbrevet. Bristerna i hur AMV fullgör de olika delarna i uppdraget vad gäller arbetslöshetsförsäkringen kvarstår således.

Regeringen utgår från att IAF:s slutsatser noggrant analyseras och tas till vara i AMV:s verksamhet.

4.9.2 Analys och slutsatser

Regeringens bedömning är att arbetsmarknadspolitikens bidragit till en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetsmarknaden präglas fortfarande av en låg efterfrågan på arbetskraft. Eftersom arbetslösheten är oacceptabelt hög kommer regeringen, i enlighet med vad som aviserades i 2004 års ekonomiska vårproposition, att vidta åtgärder för att pressa ned den öppna arbetslösheten mot 4 procent.

Regeringen föreslår att resurserna för konjunkturberoende program skall öka 2005. Syftet är att arbetsförmedlingen skall kunna erbjuda fler insatser till arbetslösa, så att de blir tillräckligt rustade för att kunna ta de nya jobb som skapas när efterfrågan på arbetsmarknaden ökar igen. Därmed motverkas risken för flaskhalsar och långvarig arbetslöshet. Regeringen har tidigare aviserat att en arbetsmarknadspolitisk proposition skulle lämnas i samband med 2004 års budgetproposition med förslag som utgår från utredningarna Inte bara Samhall (SOU 2003:56) samt Arbetskraft (SOU 2003:95). Förslagen kräver dock ytterligare beredningstid och propositionen avses därför att lämnas så att den kan behandlas av vårriksdagen.

Under de senaste åren har arbetsmarknadspolitikens målstruktur förändrats i syfte att bl.a. förbättra styrningen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. AMV har parallellt fortsatt sitt förändringsarbete med att förbättra styrningen och uppnå en mer enhetlig tillämpning av det arbetsmarknadspolitiska regelverket inom

organisationen. Regeringens bedömning är att utvecklingsarbetet generellt har gett förbättrade resultat. Utvecklingsarbetet måste dock gå vidare och intensifieras för att öka rättssäkerheten och minska arbetslösheten.

Granskningar från bl.a. Riksrevisionen och IAF visar att det finns stora brister i hur arbetsförmedlingens kontroll av arbetslöshetsförsäkringen fungerar. Det är brister som AMS redovisat och är medveten om. AMS har också vidtagit åtgärder för att komma till rätta med bristerna.

Arbetsförmedlingen skall fortlöpande pröva den sökandes vilja och möjlighet att erhålla arbete eller placering i arbetsmarknadspolitiskt program. En viktig del av kontrollfunktionen är att anvisa lämpligt arbete, följa upp att arbetet sökts och i förekommande fall ifrågasätta ersättningsrätten i meddelande till arbetslöshetskassan. Granskningarna visar på stora skillnader mellan länen i detta avseende, vilket innebär att arbetssökande i olika delar av landet inte behandlas lika. Det finns också stora skillnader mellan länen med avseende på i vilken utsträckning sökanden anvisas till aktivitetsgarantin respektive ersättningsperioden förlängs.

På uppdrag av regeringen har AMS under hösten 2003 tagit fram en åtgärdsplan för förbättrad sökaktivitet under hösten 2003. AMS skall redovisa resultat utifrån arbetet med åtgärdsplanen under 2004. Regeringen bedömer att det pågående arbetet går i rätt riktning men att insatserna behöver bli fler och implementeras snabbare. Som stöd i detta arbete har IAF på regeringens uppdrag förtydligat föreskrifterna om vad som anses vara ett ”lämpligt arbete” i samband med att en person som uppstår arbetslöshetsersättning anvisas till arbete. Föreskrifterna började gälla i september 2004. Regeringen kommer att följa utvecklingen noga och vid behov vidta ytterligare åtgärder.

AMS måste tillse att förmedlingarna har det stöd som behövs för att tillämpa regelverket. Samtliga arbetssökande som uppstår arbetslöshetsersättning skall ha en handlingsplan, som motsvarar kraven för arbetslöshetsersättningen. Anvisningsinstrumentet skall användas effektivt och enhetligt av arbetsförmedlingarna. AMS skall genom systematiska jämförelser mellan olika länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingskontor minska skillnaderna i tillämpningen av regelverket.

Regeringen menar att det är av högsta prioritet att AMV kommer tillrätta med problemet att

arbetsförmedlingarna tolkar och tillämpar reglerna kring arbetslöshetsersättningen olikartat. Regeringen kommer därför omgående att utarbeta en insatsplan i vilken de mest prioriterade områdena för arbetsförmedlingens kontrollfunktion identifieras.

AMS uppföljningar visar också att det finns stora skillnader mellan arbetsförmedlingarna i hur vanligt det är att perioden med arbetslöshetsersättning förlängs. Det är skillnader som inte kan förklaras av lokala eller regionala förutsättningar. Det har också skett en kraftig ökning av antalet beslut om förlängd ersättningsperiod. Detta trots att en förlängning av ersättningsperioden endast skall ske då ytterligare tid med arbetslöshetsersättning ger bättre förutsättningar för att bryta arbetslösheten än deltagande i aktivitetsgarantin. Regeringen avser att under 2004 tillse att åtgärder vidtas så att arbetsförmedlingarna har en kontinuerlig uppföljning av de sökande som får ett förlängningsbeslut i syfte att dessa personer snabbare skall få ett arbete. Regeringen kommer också att omgående se över regelverket kring förlängningsbesluten, i syfte att tydliggöra att förlängning endast bör ske i de fall då de sökandes arbetslöshet förväntas upphöra inom en snar framtid.

Regeringen har också gett IFAU i uppdrag att undersöka bestämningsfaktorer för arbets sökandes sökbeteende och deras betydelse för möjligheterna att hitta arbete. En första rapport kommer i augusti 2005.

AMS har vidare för regeringen redovisat hur arbetsförmedlingarna tillämpar det arbetsmarknadspolitiska regelverket. För samtliga redovisade förordningar förekommer undantagsbeslut i sådan omfattning att det inte kan anses vara förenligt med regeringens intentioner. För vissa program tas majoriteten av besluten på grundval av undantagsregler. Redovisningen visar också att det finns stora brister i hur förmedlingarna dokumenterar sina beslut. Det är viktigt att det finns en flexibilitet i det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Regelverket får dock inte tillämpas så att det motverkar syftet med arbetsmarknadspolitiken, dvs. att bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Regeringen avser därför att under 2004 förtydliga och begränsa undantagsmöjligheterna i det arbetsmarknadspolitiska regelverket.

Det är positivt att övergången från förberedande till yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning ökat i jämförelse med föregående år. Det är

viktigt att den trenden fortsätter eftersom det betyder att arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden med hjälp av förberedande insatser ges möjlighet att utbilda sig inom ett yrke där det finns möjlighet att få ett arbete.

Ungdomsinsatserna

Kvaliteten i ungdomsinsatserna höjs

Regeringens förslag: Lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program ändras på så sätt att ungdomsinsatserna i det kommunala ungdomsprogrammet (KUP) och ungdomsgarantin (UG) skall inledas med vägledning och jobbsökaraktiviteter i arbetsförmedlingens regi.

Regeringens bedömning: Kvaliteten i ungdomsinsatserna bör höjas genom att:

- den individuella handlingsplanen upprättas med den arbetssökande snarast möjligt, dock senast inom 14 dagar från det att den arbets sökande anmäler sig på arbetsförmedlingen,
- den individuella handlingsplanen uppdateras regelbundet, följs upp och fokuseras ytterligare på individens sökande efter arbete,
- arbetslösa ungdomar garanteras jobbsökaraktiviteter inom 90 dagar av arbetsförmedlingen i de kommuner där avtal inte slutits,
- de kommunala ungdomsprogrammen KUP och UG ges ett tydligare utbildningsinnehåll och leder till ett intyg,
- aktiviteterna i det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin tydligt ligger i linje med den individuella handlingsplanen och ökar sökaktiviteten.

Ärendet och dess beredning: I Statskontorets utredning "Särskilda ungdomsåtgärder? Om kommunala ungdomsprogrammet och utvecklingsgarantin" (2001:4) presenteras förslag till och bedömningar om förändringar av de arbetsmarknadspolitiska ungdomsprogrammen. Förslagen och bedömningarna i utredningen överensstämmer delvis med regeringens och med förslag som lades fram i budgetpropositionen 2002 (se prop. 2001/02:1, utgiftsområde 13). Utredningen har remissbehandlats.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har påtalat behovet av förändringar av ungdomsinsatsernas styrning, innehåll och deltagarnas ersättning. *Ungdomsstyrelsen* förespråkar bl.a. vägledning som utgår från en individuell handlings-

plan och pekar på behovet av att kommunerna samverkar med arbetsförmedlingen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Ett aktivt sökande kan skapa efterfrågan på arbetskraft från en arbetsgivare som inte hade för avsikt att anställa men som ändrar sig eller som tidigarelägger en anställning i och med att en sökande finns. I en undersökning utförd av SCB på uppdrag av Regeringskansliet framkommer att omkring hälften av de arbetslösa ungdomarna mellan 18 och 24 år varken söker något arbete eller tar några arbetsgivarkontakter under en mätvecka. Vidare visar undersökningen att omkring 20 procent av de arbetslösa ungdomarna inte lägger ner någon tid på att söka jobb. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att ungdomars sökaktivitet behöver stimuleras.

Kvaliteten i de kommunala ungdomsprogrammen bör höjas så att insatserna i större utsträckning leder till arbete eller utbildning. För att förhindra så kallad inlåsning måste arbetslösa ungdomar som deltar i det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin aktivt söka arbete eller annan utbildning.

Det kommunala ungdomsprogrammet (KUP) och ungdomsgarantin (UG) bör därför inledas med vägledning och jobbsökaraktiviteter i arbetsförmedlingens regi. Detta föranleder ändringar i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program. Lagrådets yttrande har inte inhämtats eftersom saken kan anses vara av sådan enkel beskaffenhet att ett yttrande skulle sakna betydelse.

Målsättningen är att jobbsökaraktiviteterna skall stödja ungdomarna i övergången mellan skola och arbetsliv och därmed ge ungdomar bättre förutsättningar för att snabbt komma in på den reguljära arbetsmarknaden. I de kommuner som inte slutit avtal om kommunala ungdomsprogram och/eller ungdomsgaranti skall arbetsförmedlingen garantera alla arbetslösa ungdomar vägledning och jobbsökaraktiviteter inom 90 dagar.

Vidare skall kontakten med arbetsförmedlingen förbättras och deltagaren bör regelbundet redovisa vilka jobb eller utbildningar som han eller hon har sökt under tiden som det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin pågår. Arbetsförmedlingen skall vid behov erbjuda ungdomar handledning av handläggare med kunskaper om ungdomars särskilda behov eller jobbsökaraktivitet. Kontakten med arbetsförmedlingen måste bli ett naturligt inslag för att

ungdomarna skall söka arbete i större utsträckning. Den arbetssökande skall tillsammans med sin handläggare på arbetsförmedlingen upprätta en individuell handlingsplan snarast möjligt, dock senast inom 14 dagar efter det att den arbetssökande skrivit in sig på arbetsförmedlingen. Vidare skall handlingsplanen regelbundet uppdateras, följas upp och fokuseras på den enskildes egna aktiva sökande av arbete. De kommunala ungdomsprogrammen måste utgå ifrån individens behov och individuella handlingsplan med sikte på ett reguljärt arbete eller utbildning.

Ett annat problem med det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin är att det finns för lite inslag av inläring. Deltagande i de kommunala ungdomsprogrammen ger enbart arbetslivserfarenhet i största allmänhet och insikter i hur ett arbete kan fungera. Presumptiva arbetsgivare kan dock behöva tydligare information om vilka kunskaper och färdigheter som individen har fått under praktiken. Ofta saknas dokumentation om ungdomsprogrammens utbildningsinnehåll och vilka kunskaper och färdigheter deltagaren har tillägnat sig genom praktiken. En praktikplats skall inte tränga undan ett reguljärt arbete utan är ett sätt att ge individen kunskaper. De kommunala insatserna måste tydligare ta sikte på inläring och träning på arbetsplatsen. Praktiken bör därför innehålla en utbildningsplan alternativt en arbetsplan med olika utbildnings- och arbetsmoment. Det bör fastställas en överenskommelse om handledningens och praktikens innehåll mellan kommunen och praktikanordnaren. Praktiken skall leda till ett intyg med en beskrivning av genomgångna utbildnings- och arbetsmoment.

Ersättningen till ungdomar i det Kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin.

Regeringens förslag: Lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program ändras på så sätt att ersättning enligt lagen lämnas även till ungdomar vid deltagande i vägledning och jobbsökaraktiviteter.

Skälen för regeringens förslag: Ungdomar som inledningsvis deltar i vägledning och jobbsökaraktiviteter inom ramen för KUP och UG bör ha samma försörjning som gäller för ungdomar som deltar i de kommunala ungdomsprogrammen i övrigt. Detta föranleder en ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program.

Ersättning till kommuner

Ersättningen till kommunerna för deltagare i KUP regleras i avtal mellan länsarbetsnämnden och kommunen. Kommunerna skall även fortsättningsvis kunna rekquirera ersättning enligt avtal för de kostnader de har för ungdomarna i kommunal verksamhet. AMS kan efter rekvisition ersätta kommuner för ungdomar som deltagit i åtgärder inom ramen för ungdomsgarantin med 150 kronor per anvisningsdag och ungdom. Ersättningen till kommunerna skall dock inte gälla när ungdomen inledningsvis deltar i vägledning och jobbsökaraktiviteter i arbetsförmedlingens regi inom ramen för både KUP och UG.

Ungdomsinsatserna utvärderas

I budgetpropositionen för budgetåret 2002 (prop. 2001/02:1) aviserades att det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin skulle omprövas under 2002 med intention att avveckla båda programmen den 1 januari 2003. Det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin skall utvärderas så att regeringen får ett bättre beslutsunderlag avseende arbetsmarknadspolitiska insatser riktade till ungdomar. Tidigare studier har visat på låg effektivitet i ungdomsinsatserna KUP och UG. Dessa studier gäller dock i huvudsak innan KUP och UG infördes fullt ut. Därför anser regeringen att det behövs en mer aktuell effektstudie för ett ställningstagande till ungdomsprogrammens framtid. Regeringen avser utvärdera de kommunala ungdomsprogrammen. Utvärderingen skall kunna ligga till grund för förbättringar av de arbetsmarknadspolitiska insatserna riktade till ungdomar. Vidare avser regeringen att ge AMS i uppdrag att kartlägga och analysera varför vissa långtidsinskrivna ungdomar inte deltar i aktivitetsgarantin och hur dessa ungdomar med väldigt långa inskrivningstider kan få ett effektivt stöd för att komma in på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsutbildning eller förberedande utbildning som insats för arbetslösa ungdomar bör endast användas för ungdomar med särskilda behov och skall inte vara ett alternativ till utbildningar där ordinarie studiestöd kan lämnas.

Anställningsstöd för ungdomar

Regeringens förslag: Det allmänna anställningsstödet villkor på 12 månaders inskrivningstid för arbetslösa sänks till 6 månaders inskrivningstid för arbetslösa ungdomar mellan 20 t.o.m. 24 år från och med den 1 februari 2005 till och med den 31 december 2005.

Skälen för regeringens förslag: Arbetslösheten bland ungdomar är högre än för andra åldersgrupper. Situationen på arbetsmarknaden för arbetslösa ungdomar är också mycket konjunkturkänslig. En förklaring till detta är att ungdomar i större utsträckning har tillfälliga arbeten. Ungdomar har ofta kort arbetslivserfarenhet och därmed svårt att konkurrera med äldre åldersgrupper. Arbetslösa ungdomar har dock kortare arbetslöshetstider och har ofta relativt begränsade individuella problem. Därför är det viktigt att fokusera på ungdomar med mer sammansatt problematik för att förebygga långa inskrivningstider. Samverkan mellan kommun, socialtjänst och arbetsförmedling är grundläggande. Ett stort problem är att många ungdomar hoppar av gymnasiet, vilket senare får konsekvenser på ungdomars möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken kan kortsiktigt bidra till en lösning men långsiktigt måste problemet lösas inom utbildningspolitiken. Mot denna bakgrund kan ungdomar med långa inskrivningstider behöva ett extra stöd för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden.

Det allmänna anställningsstödet kan i dag ges till ungdomar och andra efter 12 månaders inskrivningstid på arbetsförmedlingen. Ungdomars chanser att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden efter att de haft en anställning med anställningsstöd har visat sig goda. Regeringen vill därför utöka denna möjlighet till fler ungdomar på ett tidigare stadium. Ungdomar som har varit inskrivna i mer än 6 månader och som har deltagit i vägledning och jobbsökaraktiviteter skall kunna få en anställning med allmänt anställningsstöd. Målsättningen är att ge arbetsförmedlingen ett effektivare verktyg för att stödja ungdomar att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden och dämpa den kraftiga ökningen av långtidsarbetslösa ungdomar som har ägt rum sedan 2000. Allmänt anställningsstöd är ett av de arbetsmarknadspolitiska program som visat positiva effekter vad gäller sannolikheten att få an-

ställning. Positivt är att arbetsgivaren inte tycker att det är en nackdel med 6 månaders arbetslöshet vid en anställningssituation. Anställningsstöd är dock förenat med undanträngningseffekter och det är således viktigt att de arbetslösa som får ta del av allmänt anställningsstöd från 6 månader står långt ifrån arbetsmarknaden och har särskilda behov. Det nya stödet skall gälla från och med den 1 februari 2005 till och med den 31 december 2005. Detta föranleder en ändring i förordningen (1997:1275) om anställningsstöd.

Administrationn av interpraktik flyttas från Internationella programkontoret för utbildningsområdet till AMS

Administrationn av Interpraktikstipendier flyttas från Internationella programkontoret till AMS från januari 2005. Det främsta skälet till detta är att öka förutsättningarna för att interpraktikstipendierna skall komma den avsedda målgruppen till del. Målgruppen för dessa stipendier är personer mellan 20 och 30 år som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa. I första hand avses personer med bristfällig utbildningsbakgrund utan större erfarenhet av vistelser, studier eller arbete utomlands. Genom att flytta administrationen av Interpraktik från Internationella programkontoret till AMS kan arbetsförmedlingens kunskap om de sökandes arbetsmarknadssituation användas vid beslut om vem som skall beviljas interpraktik. I dag ges enbart en rekommendation från arbetsförmedlingen om att interpraktik är ett lämpligt program, prioriteringen mellan de sökande görs sedan av Internationella programkontoret.

Många deltagare går en förberedande utbildning i arbetsförmedlingens regi innan interpraktiken startar. Både planeringen av och beslut om denna typ av utbildning kommer att underlättas av att AMS beslutar om både eventuell utbildning och interpraktik. Flytten innebär en övergång av verksamhet såsom avses i 6 b § i lagen (1982:80) om anställningsskydd. Förändringen påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Det kommunala uppföljningsansvaret

Regeringen anser att det bör vara en kommunal angelägenhet att stödja och stimulera alla ungdomar under 20 år som saknar en gymnasieutbildning att påbörja och fullfölja en utbildning. Inom varje kommun bör det finnas beredskap att erbjuda vägledning och stöd för de ungdomar som inte på egen hand lyckas ta sig från grund-

till gymnasieskolan eller som avbryter gymnasiestudier. I den nyligen presenterade ungdomspolitiska propositionen (prop. 2004/05:2 Makt att bestämma – rätt till välfärd) har det kommunala uppföljningsansvaret förtydligats för att kommunerna skall hålla sig informerade om vad ungdomar under 20 år som saknar gymnasieutbildning har för sysselsättning. Det är uppenbart att det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar under 20 år är viktigt, inte minst för att förbättra den utsatta situation vissa ungdomar befinner sig i.

Integration

Prova-på-platser m.m.

Regeringens bedömning:

- Från och med den 1 februari 2005 bör det, inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetspraktik, införas en ny arbetsmarknadspolitisk insats, prova-på-platser, för personer som saknar eller har begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv. Insatsen bör kunna innebära nya möjligheter för i första hand många invandrare, men även för andra personer med begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad.
- Om en anvisning till arbetspraktik inte leder till arbete för individen, bör det från och med den 1 februari 2005 vara ett krav att praktikanordnaren utfärdar ett intyg rörande praktikperiodens omfattning och innehåll.
- AMS bör få i uppdrag att efter samråd med de centrala organisationerna på arbetsmarknaden och Valideringsdelegationen genomföra en satsning på arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetens. Uppdraget och samrådet med de centrala organisationerna på arbetsmarknaden bör även omfatta införandet av den nya insatsen prova-på-platser.

Skälen för regeringens bedömning: Det behövs fortsatta ansträngningar för att anpassa den generella arbetsmarknadspolitiska verksamheten till individen, oavsett etnisk eller kulturell bakgrund. Tillräckliga personalresurser måste också fortsättningsvis tillförsäkras arbetsförmedlingarna i de mest utsatta storstadsområdena. De medel som under flera års tid avsatts för personalförstärkningar syftande till att särskilt stärka ställningen på arbetsmarknaden för personer

med utländsk bakgrund kommer att finnas kvar också 2005. I detta sammanhang är metodutveckling viktig. Erfarenheterna från den pågående försöksverksamheten med arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare måste tas till vara i den ordinarie verksamheten. Det gäller också erfarenheter från den metodutveckling som sker inom ramen för den Europeiska socialfondens mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal.

Samverkan under den nyinvandrades första tid i Sverige mellan i första hand arbetsförmedlingen, kommunerna och Migrationsverket behöver ytterligare utvecklas och förbättras. Arbete och egen försörjning skall stå i fokus för introduktionen. Ett beredningsarbete pågår inom Regeringskansliet med inriktning att under 2005 lämna två propositioner till riksdagen om nyanländas etablering respektive undervisningen i svenska för invandrare. En viktig del i detta arbete är att förtydliga AMV:s roll och uppdrag som en del i strävan att få till stånd ett snabbare inträde på arbetsmarknaden.

Kunskaperna om effekterna av olika integrationsinsatser på arbetsmarknadsområdet bör förbättras. Det finns annars risk för att befintliga resurser inte utnyttjas optimalt. Vikten av att noga följa upp resultaten av vidtagna åtgärder är något som påtalats av EU inom ramen för samsättningsarbetet. Regeringen avser att ta initiativ till åtgärder för att förbättra kunskaperna om effektiviteten av olika integrationsinsatser på arbetsmarknadsområdet när det gäller såväl kvinnors som mäns situation.

Arbetet mot etnisk diskriminering på arbetsmarknaden måste drivas vidare på bred front. Arbetsförmedlingen har, inte minst genom sina många kontakter med arbetsgivare, en viktig roll att spela när det gäller att öka kunskapen och medvetenheten om diskriminering och motverka sådan. På AMV i dess helhet ligger också ett ansvar att inom den egna organisationen säkerställa att etnisk diskriminering inte förekommer.

Ett viktigt utvecklingsområde är slutligen också samverkan mellan offentliga aktörer och parterna på arbetsmarknaden. Vilka möjligheter och problem arbetsgivarna ser i sammanhanget är av särskild betydelse. I april i år överlämnade en arbetsgrupp, med företrädare för Regeringskansliet och Svenskt Näringsliv, sin slutrapport, Öppna dörrar – Sänkta trösklar (Ds 2004:22). Rapporten innehåller flera gemensamma utgångspunkter och förslag för det vidare arbetet för bättre integration.

Arbetsgruppen föreslår bl.a. en ny insats, prova-på-platser, inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetspraktik, för personer som saknar eller har begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv. Syftet med insatsen skall vara att ge individen en kontakt med arbetslivet så att denne kan visa upp sin kompetens och få ett arbete.

Enligt arbetsgruppen bör prova-på-platser normalt erbjudas i tre månader och kunna sättas in förhållandevis snabbt efter det att individen skrivits in på arbetsförmedlingen. Insatsen bör vidare ligga närmare ett arbete än den arbetspraktik i vägledningssyfte som blivit vanlig, bl.a. inom ramen för aktivitetsgarantin. Samma allmänna regler skall gälla för prova-på-platser som för nuvarande arbetspraktik. Exempelvis skall samråd med den lokala arbetstagarparten ske innan någon anvisas en prova-på-plats hos en arbetsgivare.

Arbetsgruppen framhåller att det för en arbetsgivare alltid innebär ett visst risktagande att anställa en person, då det är förenat med ett långsiktigt åtagande. Att anställa personer med utbildning och arbetslivserfarenhet från ett annat land – utbildningar och erfarenheter som arbetsgivaren saknar eller har begränsad kunskap om – upplevs ofta som ett större risktagande än att anställa en person med utbildning och erfarenhet från Sverige. Prova-på-platser skulle, enligt arbetsgruppen, innebära att risken för arbetsgivaren minskar, genom att denne ges en möjlighet att pröva en persons kunskaper och färdigheter utan vidare förpliktelser. Arbetsgruppen föreslår vidare bl.a. att Svenskt Näringsliv genom sina medlemsförbund aktivt skall verka för att personer utan eller med begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv erbjuds prova-på-platser eller praktik med lämplig inriktning.

Under vintern och våren har det, parallellt med arbetet i ovan nämnda arbetsgrupp, förts tillväxtsamtal på integrationsområdet med de centrala organisationerna på arbetsmarknaden. Samtalen har resulterat i en avsiktsförklaring mellan regeringen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet och de centrala arbetstagarorganisationerna. I avsiktsförklaringen aviseras bl.a. införande av prova-på-platser samtidigt som undertecknarna av avsiktsförklaringen gör olika åtaganden i sammanhanget.

Regeringen menar att huvudinriktningen i arbetet för en bättre integration i arbetslivet måste vara reguljära arbeten och egen försörjning.

Samtidigt är det av central betydelse att personer som saknar eller har begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv och har svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden, ges möjligheter att få en första kontakt med arbetslivet och visa upp sina kunskaper och sin kompetens. Praktik på en arbetsplats kan i sådana fall vara ett steg på vägen mot ett reguljärt arbete. För att praktik skall upplevas som meningsfull och verkligen fungera som inkörsport i arbetslivet, är det emellertid självfallet viktigt att säkerställa kvaliteten i verksamheten. Det är också viktigt att den erfarenhet som praktiken ger dokumenteras i ett intyg som, om praktiken inte leder till arbete, kan vara ett stöd för individen i det fortsatta sökandet efter ett arbete.

Regeringen menar att det är angeläget att ta fasta på den insikt och det intresse som finns hos Svenskt Näringsliv och övriga centrala organisationer på den svenska arbetsmarknaden när det gäller att skapa ytterligare möjligheter till en första kontakt med arbetslivet för dem som saknar erfarenheter från detta.

Regeringen avser mot denna bakgrund att införa en ny arbetsmarknadspolitisk insats, prova-på-platser, inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetspraktik. Inriktningen bör vara den som föreslagits i rapporten *Öppna dörrar – Sänkta trösklar* (Ds 2004:22). Insatsen bör kunna innebära nya möjligheter för i första hand många invandrare, men även för andra personer som har begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad.

Regeringen avser också, i de fall praktik inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetspraktik inte leder till arbete, införa ett generellt krav på praktikanordnaren att utfärda ett intyg rörande praktikperiodens omfattning och innehåll.

En förutsättning för att införandet av prova-på-platser skall få önskad effekt, är att det finns arbetsgivare som erbjuder sådana platser med samtycke från berörda fackliga organisationer. Eftersom företagets rekryteringsbehov är en viktig utgångspunkt för den föreslagna insatsen är det också angeläget med aktiva insatser från arbetsförmedlingens sida i form av effektiv matchning och goda och täta företagskontakter. Regeringen avser att ge AMS i uppdrag att säkerställa att insatsen introduceras i samråd med Svenskt Näringsliv och övriga centrala organisationer på arbetsmarknaden.

Regeringen avser vidare, också mot bakgrund av ovan redovisade kontakter med de centrala organisationerna på arbetsmarknaden, att uppdra åt AMS att genomföra en satsning på arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetens. Även i detta fall bör samråd ske med Svenskt Näringsliv och övriga centrala organisationer på arbetsmarknaden liksom också med Valideringsdelegationen.

Regeringen avser att avsätta 50 miljoner kronor för prova-på-platser och arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetens under anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader*.

Övriga insatsområden

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Under 2003 har länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar integrerat det arbetsmarknadspolitiska jämställdhetsuppdraget i verksamhet och verksamhetsuppföljning i betydligt större utsträckning än tidigare. Arbetet för att bredda mäns och kvinnors utbildnings- och yrkesval liksom arbetsgivares rekrytering har också intensifierats.

På regeringens uppdrag har en särskild utredare undersökt hur könsuppdelningen på arbetsmarknaden förändrats under 1990-talet samt analyserat varför den är uppdelad och var hindren för att bryta uppdelningen finns. Utredaren har lämnat betänkandet *Den könsuppdelade arbetsmarknaden* (SOU 2004:43). I betänkandet konstateras att könsuppdelningen har minskat under 1990-talet men att den fortfarande är påtaglig. Utredaren pekar på att utbildningsinsatserna för ett otraditionellt yrkesval nästan enbart har varit inriktade på flickor och att det främst handlat om att öka deras intresse för teknik och naturvetenskapliga ämnen. Regeringen delar utredningens uppfattning att det är angeläget att nu byta fokus och arbeta för att få fler pojkar och män att söka till flick- och kvinnodominerade utbildningar. Regeringen anser också att det är viktigt att allmänt sett öka intresset för studier bland män med kort utbildning. För att tillgoda framtida arbetskraftsbehov och minska könsuppdelningen på arbetsmarknaden måste mäns intresse för yrken och arbetsområden inom bland annat den sociala sektorn öka. Det är angeläget med åtgärder som på sikt påverkar det manliga arbetskraftsutbudet. Regeringen anser samtidigt att de mekanismer som styr hur kvin-

nor och män rekryteras och befordras måste uppmärksammas mer. Under hösten kommer Näringsdepartementet att, mot bakgrund av det aktuella betänkandet, bjuda in till en konferens om könsuppdelningen på arbetsmarknaden. Regeringen hoppas att konferensen skall leda till ett fortsatt fokus på insatser på området.

Aktivitetsgarantin

Aktivitetsgarantin har nu funnits i fyra år. Införandet innebar något helt nytt inom arbetsmarknadspolitiken med krav på den arbetslöse att på heltid delta i olika insatser mot att försörjningen var garanterad till dess att arbete erhöles. Aktivitetsgarantin var inledningsvis föremål för en del kritik främst mot kvaliteten i de insatser som erbjöds. Regeringen har understrukit vikten av att kvalitetsarbetet ges hög prioritet inom AMS. AMS har i samarbete med Institutet för kvalitetsutveckling tagit fram en modell för säkring av kvaliteten i garantin.

Verksamheten har granskats utifrån olika utgångspunkter både av AMS och IFAU. En redogörelse av innehåll och slutsatser i dessa granskningsrapporter har lämnats i tidigare budgetpropositioner. Några nya utredningar har inte publicerats under 2003.

Förändringar har gjorts i regelverket, bl. a. mot bakgrund av de erfarenheter som vunnits och de resultat som uppnåtts inom aktivitetsgarantin. Regeringen bedömer att en samlad uppföljning och, om möjligt, utvärdering av de fyra årens verksamhet bör göras. En övergripande fråga är vilka slutsatser som kan dras om aktivitetsgarantins effekter på sökintensitet, arbetsutbud och arbetslöshet samt om det finns belägg för och behov av förändringar för att personer med långa arbetslöshetstider och svag förankring på arbetsmarknaden skall få arbete. En viktig fråga är också hur aktivitetsgarantin bidragit till att stärka arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring och minskat rundgången mellan program och öppen arbetslöshet. Regeringen kommer att initiera en sådan samlad uppföljning under hösten 2004.

Regeringen har i september i år beslutat att under 2004 höja ramen för folkhögskolesatsningen från 120 till 180 miljoner kronor. Regeringen vill understryka vikten av att jobbsökaraktiviteter anordnas under utbildningstiden.

Anställningsstöd

Resultaten efter anställningsstöd har med undantag för det förstärkta stödet för 2-årsin-

skrivna under 2003 förbättrats jämfört med föregående år. Det är en större andel som har arbete 90 dagar efter det att anställningsstödet upphört. Detta har uppnåtts trots en svag efterfrågan på arbetskraft under året.

Den tid för vilken anställningsstöd lämnats till arbetsgivaren understiger genomgående de tider stöd lämnas för respektive stödform enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd. Detta är särskilt markant för de förstärkta stöden. Enligt förordningen skall stöd när det gäller tidsbegränsade anställningar lämnas för den tid anställningen pågår. En tänkbar förklaring till de mycket korta genomsnittliga tiderna i förstärkt anställningsstöd är att stöden i stor utsträckning kommit att användas för kortare, tillfälliga anställningar, där det redan vid anställningens början stått klart att någon fortsatt anställning inte kan bli aktuell. Även denna typ av anställningar kan vara meriterande och ett steg på väg till en fastare förankring på arbetsmarknaden. Detta är bakgrunden till att regelverket ger utrymme för att anställningsstöd kan lämnas vid olika typer av anställningar, såväl anställningar som gäller tills vidare som för provanställningar och andra kortare anställningar.

Anställningsstöden skall lämnas till arbetsgivare i syfte att stimulera anställningar av personer som har svårt att få ett arbete utan stöd.

Den uppföljning av deltagarna under 2003, som AMS gjort i sin årsrapport Arbetsmarknadspolitiska program, visar att stöden i vissa avseenden har använts i enlighet med detta syfte. Personer med störst svårigheter på arbetsmarknaden – äldre, utomnordiska medborgare, handikappade och personer som saknar eftergymnasial utbildning – var väl representerade bland de personer som hade en anställning med anställningsstöd. Däremot har den genomsnittliga arbetslöshetstiden före anställning med anställningsstöd varit oroväckande kort även om den ökat med 2–4 veckor jämfört med 2002. De fyra månaders arbetslöshet som i genomsnitt föregått en anställning med anställningsstöd ligger långt ifrån de 24 respektive 48 månader som enligt regelverket skall föregå en anställning med förstärkt anställningsstöd. Avsikterna med de möjligheter till undantag från nämnda tidsgränser som regelverket lämnar är att de skall vara just undantag. Mot bakgrund av den fördjupade kartläggning AMS lämnat till regeringen om användningen av de undantagsmöjligheter som finns i reglerna för de arbetsmarknadspolitiska

programmen, kommer regeringen att göra vissa förändringar och förtydliganden i förordningen (1997:1275) om anställningsstöd.

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Den arbetslivsinriktade rehabiliteringen är inne i ett intensivt utvecklingsskede. Vid sidan av det grunduppdrag AMS haft sedan 1980, har behoven av insatser för sjukskrivna medfört flera olika uppdrag från regeringen. Det volymmässigt största – att tillsammans med RFV upprätta en gemensam verksamhets- och handlingsplan för rehabiliteringsinsatser i samverkan – har inneburit att ytterligare resurser tillförts AMV via sjukpenninganslaget 2003 och 2004. Detta har medfört en personalförstärkning med cirka 400 nya arbetsförmedlare m.fl. inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen, vilket möjliggjort för 12 200 arbetslösa sjukskrivna att ta del av olika rehabiliterande insatser från arbetsförmedling och försäkringskassa under 2003 och första halvåret 2004. Resultaten får bedömas som goda. Behoven av insatser för att sjukskrivna skall kunna återgå till arbete är stora. Enligt RFV var 2003 mellan 40 000 och 45 000 av de sjukskrivna arbetslösa, vilket motsvarar cirka 15 procent av alla pågående sjukfall. Det arbete som bedrivs för arbetslösa sjukskrivna inom ramen för den gemensamma verksamhets- och handlingsplanen skall fortsätta 2005.

Regeringen har tidigare påpekat att de tilläggsuppdrag AMS har för sjukskrivna inte får innebära att servicen till andra arbetssökande än sjukskrivna med behov av arbetslivsinriktad rehabilitering försämras. Detta förefaller dock ha skett under 2003, då antalet personer inom programmet arbetslivsinriktad rehabilitering minskat betydligt mer än genomsnittet för alla program. Mellan åren 2002 och 2003 minskade antalet programplatser med 21 procent. För den arbetslivsinriktade rehabiliteringen var minskningen under samma period 31 procent.

Personalresurserna för grunduppdraget, efter nedgången 2003, har återgått till nivån för 2002.

Den treåriga utvecklingsverksamhet som bedrivits inom projekt FAROS upphör 2004. Det är nu viktigt att erfarenheterna från projektet får en god spridning i hela landet så att arbetslivsinriktad rehabilitering med god innehållslig kvalitet och effektiva samverkansformer får ett brett genomslag.

De ytterligare möjligheter till rehabilitering i samverkan som den permanenta lagen om finan-

siell samordning ger, bör utnyttjas. Regeringen kommer noga att följa detta arbete.

Svenska ESF-rådet

Regeringens mål för Svenska ESF-rådet är att myndigheten skall säkerställa ett effektivt och korrekt genomförande av mål 3 och Equal i enlighet med programdokumenten och de målsättningar som där anges. Brister har framkommit i handlägningsrutinerna, inklusive den finansiella kontrollen. Ekonomistyrningsverket (ESV) har på regeringens uppdrag analyserat rutinerna vid Svenska ESF-rådet och AMS för redovisning och kontroll av mål 3 och Equal. ESV bedömer i sin rapport i januari 2004 att det pågående förändringsarbetet inom dessa myndigheter sannolikt kommer att förbättra kvaliteten i förvaltningen av socialfondsmedlen. ESV bedömer emellertid också att orsakerna till uppkomna fel inte enbart kan hänföras till brister i rutinerna, utan även till regleringen av verksamheten i berörda svenska förordningar. ESV föreslår bl.a. att Svenska ESF-rådet får rätt att besluta om utformning av sin organisation och beslutsbefogenheter i mål 3. Denna fråga har också uppmärksammats av Riksrevisionen i revisionsrapporten för 2003.

Enligt regeringens mening har omfattande åtgärder vidtagits inom ramen för dels halvtidsöversynen, dels övrigt förändringsarbete vid Svenska ESF-rådet och AMS för en förbättrad styrning och kontroll av verksamheten. Regeringen bedömer att dessa åtgärder ger bättre förutsättningar för en kvalitetssäkring av verksamheten, och avser att följa utvecklingen. Mot bakgrund av det som framkommit i bl.a. ESV:s rapport avser regeringen vidare att besluta om en viss förändring av förordningen (2000:1212) med instruktion för Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige avseende beslutsbefogenheterna i mål 3.

Lönegarantiersättning

Regeringen kan konstatera att antalet anställda som fått lönegarantiersättning verkar ha stabiliserats vid 2002 års nivå, vilken uppgick till cirka 28 500 personer. Ersättningsnivåerna fortsätter dock att öka. Belastningen på anslaget beräknas uppgå till 1 400 miljoner kronor under 2004.

Det finns för detta sociala skydd i grunden ett åtagande av staten genom ett EG-direktiv att se till att ett lönegarantisystem finns tillgängligt för arbetstagarna. Det är svårt att bedöma hur utvecklingen utvecklingen hade sett ut inom området om det inte hade funnits någon statlig lö-

negaranti. Regeringen kan förmoda att ett stort antal av dem som varit anställda i företag som gått i konkurs och som haft lön att fordra av sin arbetsgivare, inte hade fått ut något av detta utan en lönegaranti. Det skulle troligen innebära att de som fått del av lönegarantiersättningen hade behövt socialt stöd på annat sätt. Man kan också förmoda att ett antal företag hade försatts i konkurs i ett tidigare läge för att arbetstagarna skulle få större del av sina löner utbetalda. Möjligheten att rekonstruera företag i konkurs skulle även vara sämre utan tillgång till lönegarantiersättning med ytterligare värdeförstöring som följd. Lönegarantin är en del i insolvenshanteringen.

Tillsammans med bland annat reglerna om förmånsrätt påverkar förekomsten av en statlig lönegaranti hur såväl företagare som kreditgivare och andra aktörer på marknaden agerar i situationer när ett företag får eller riskerar få ekonomiska problem. Regeringen har i propositionen Nya förmånsrättsregler (prop. 2002/03:49, bet. 2002/03:LU17) och sedermera i lagrådsremissen Lönegaranti vid företagsrekonstruktion, redogjort för kring utformningen av lönegarantin och dess effekter både på företagande och tillväxt samt på statsfinanserna.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1, utg.omr. 13, s. 40) att en utredning skulle tillsättas som skall föreslå en ny modell för lönegarantins finansiering. En utredning var angelägen bl.a. med anledning av Statskontorets rapport om en samlad administration av lönegarantin (1999:20).

Uppdraget för utredningen var att utarbeta en modell, som skall leda till en bibehållen eller förbättrad trygghet för arbetstagaren, ökad samhällsekonomisk effektivitet, en bättre fördelning av kostnader och risker mellan företag eller branscher samt en minskad risk för de offentliga finanserna. Staten har ett ansvar för lönegarantin i enlighet med lönegarantidirektivet, men det offentliga åtagandet kan dock se ut på olika sätt. Det finns behov av att närmare studera olika alternativa lösningar. Dessa kan leda till att statens ansvar endast omfattar de delar som inte kan ombesörjas på ett lika bra eller bättre sätt med ett annat system. Utredningen En förändrad modell för lönegarantins finansiering, (dir. 2003:98) tillsattes i augusti 2003 och har efter tilläggsdirektiv redovisat sitt uppdrag 2004 (dir. 2004:23).

Utredaren har lämnat ett förslag till en förändrad finansiering av lönegarantin. Utredaren

föreslår att en obligatorisk lönegarantiförsäkring i privat regi införs, som arbetsmarknadens parter skall finansiera och administrera. I gengäld skall de kostnader som företagen övertar från staten leda till motsvarande minskning av arbetsgivaravgiften. Regeringen avser att hämta in synpunkter på förslaget och därefter inleda en diskussion med arbetsmarknadens parter.

Friår i hela landet

I enlighet med 121-punktsöverenskommelsen mellan socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet införs friår i hela landet från 1 januari 2005. Omfattningen beräknas till 12 000 helårsplatser i genomsnitt per månad under 2005.

Under perioden februari 2002 till december 2004 pågår ett försök med friår i tolv kommuner. I friårsförsöket ges en arbetstagare ledigt i tre till tolv månader samtidigt som den ledige ersätts med en arbetssökande inskriven vid arbetsförmedlingen. Den friårsledige får under ledigheten ersättning i form av aktivitetsstöd som motsvarar 85 procent av den ersättning den ledige skulle ha fått i händelse av arbetslöshet. Under försöksperioden har 159 miljoner kronor per år anvisats för ersättning till friårslediga. Friårsledigheten har i genomsnitt uppgått till 10 månader.

Friårets två huvudsakliga syften är att (i) erbjuda arbetstagare en möjlighet till rekreation, kompetenshöjning eller start av eget företag, (ii) ge arbetslösa en chans att stärka sin ställning på arbetsmarknaden genom det (tillfälliga) arbete som uppstår i den lediges frånvaro. IFAU har i uppgift att utvärdera försöket med friår ur ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. Intresset för friår har varierat under försöket. I majoriteten av friårskommunerna har platserna blivit in-tecknade relativt omgående och antalet sökande har överstigit antalet tillgängliga platser. Resultatet av utvärderingen hittills visar att arbetsgivarna ofta väljer ut vikarien bland de personer som redan arbetar. Drygt hälften av vikarierna arbetade när de blev erbjudna vikariatet och 36 procent vid arbetsplatsen där vikariatet erbjöds. De friårslediga är koncentrerade till ett fåtal yrkesgrupper, framför allt inom vård och barnomsorg. Under ledigheten har majoriteten, 55 procent, ägnat sig åt rekreation, 22 procent har gått en utbildning och 6 procent har startat eget företag.

Under försöksperioden har friårsvikarierna haft en kort arbetslöshetsperiod bakom sig eftersom det i nuvarande ordning endast finns krav

på arbetslöshet och inskrivning vid arbetsförmedlingen för att få vikariaten. Detta har medfört att friåret till viss del mer inneburit en administration från AMV:s sida.

Arbetslivsinstitutet har i uppdrag att utvärdera hälsoeffekterna av friåret. Vinster i form av minskad stress och minskade sjukskrivningar skall där belysas. Denna utvärdering skall lämnas under våren 2005.

Mot bakgrund av vad som redovisats ovan anser regeringen att friåret bör ges en tydligare arbetsmarknadspolitisk inriktning så att de prioriterade grupperna som långtidsinskrivna, arbetshandikappade och vissa invandrare får större del av vikariaten. Detta kan ske genom att arbetsförmedlingarnas roll stärks vid valet av vikarie. Förordningen ändras så att arbetsgivaren får välja vikarie på förslag från arbetsförmedlingarna. Arbetsgivaren har dock alltid möjligheten att säga nej till de förslag som arbetsförmedlingen kommer med och det får inte finnas några krav på att det måste vara någon ur de prioriterade grupperna som erbjuds vikariaten. Med en sådan lösning är det fortfarande möjligt för alla anställda att få friår, samtidigt förstärks möjligheterna för arbetsförmedlingen att få prioriterade grupper till vikariaten. AMS har regeringens uppdrag att planera för att friår införs i hela landet från den 1 januari 2005. AMS har föreslagit att reformen skall byggas upp successivt för att göra det möjligt att framöver ha en rullande rekrytering till friårsplatserna. Regeringen anser dock att programplatserna skall uppgå till 12 000 platser i genomsnitt under 2005. Det innebär att antalet platser om det är nödvändigt kan överstiga 12 000 under någon period. För att snabbt komma upp i de planerade 12 000 platserna skall ansökningar om friårsledighet kunna göras från den 1 oktober 2004 med sikte på att uppnå full kapacitet den 1 april 2005. Utgångspunkten för den regionala fördelningen skall vara kommunernas befolkningsmängd.

Utgifterna för ersättning till de friårslediga beräknas till cirka 1 550 miljoner kronor 2005 inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska programmen under anslag 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Effektiviseringar av flyttbidragen

En effektiv matchning förutsätter att arbetssökande, förutom att aktivt söka arbete, också faktiskt tar ett lämpligt arbete. Arbetssökande

måste därför vara rörliga, både mellan yrken och mellan regioner. Rörlighet minskar också risken för att lokal arbetskraftsbrist skall uppstå med inflationsdrivande lönehöjningar och minskad produktion som följd. En fungerande kompetensförsörjning är också grunden för regional utveckling och tillväxt.

Regeringen tillkallade under hösten 2002 en utredare (dir. 2002:80) med uppdrag att dels göra en översyn av de generella åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken som stimulerar arbetsmarknadsrelaterad geografisk rörlighet med särskilt tyngdpunkt på flyttningsbidragen, dels göra en översyn av andra möjligheter att främja tillgången till nyckelpersoner i lokala arbetsmarknadsregioner. Utredningen lämnade i april 2003 sitt betänkande *Ökad rörlighet för sysselsättning och tillväxt* (SOU 2003:37). Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns att tillgå i Näringsdepartementet (N2003/3089/A).

Utredningens slutsatser

I takt med att de arbetsmarknadsrelaterade flyttarna minskar, ökar pendlingen.

Utredningen menar att stimulanser av pendling har uppenbara fördelar i förhållande till flyttstimulanser ur ett regionalt utvecklingsperspektiv. Befolkningsutvecklingen speglar på många sätt regioners utvecklingsmöjligheter. Befolkningsunderlaget utgör grunden för skatteuttag och konsumtion och därmed också för det offentliga och kommersiella serviceutbudet i en region. Regioner med låg servicenivå är ofta mindre attraktiva som bostadsorter vilket i sin tur kan förstärka utflyttningen ytterligare och leda till minskad inflyttning. Ersättningen för bohagstransport och starthjälp leder till en omfördelning av befolkningen från mindre och mer glesbefolkade regioner till storstadsregioner, framför allt till Stockholmsregionen, medan pendlingsbidrag erbjuder en möjlighet för människor att få tillgång till ett vidare större område samtidigt som de kan bo kvar på sin hemort.

Utredningen pekar på studier av bohagstransport och starthjälp som visar att flyttningsbidragen endast är av marginell betydelse för människors benägenhet att flytta. Flyttningsbidragen i sin nuvarande utformning, kan antas väga relativt lätt vid ett flyttbeslut där fördelarna med flytten ställs mot förlusten av en mängd plats-specifika tillgångar i hemregionen, bl.a. sociala relationer till släkt och vänner. Ett beslut att dag-

eller veckopendla innebär inte lika stora uppföringar. Individen tvingas inte bryta upp från hemmiljön på samma sätt som vid en flytt. Utredningen anser det därför troligt att ersättning för direkta reskostnader väger tyngre i en sådan kalkyl.

Utredningen konstaterar vidare att flyttningsbidragen i stor utsträckning ges till de grupper som är mest rörliga i befolkningen. En undersökning av de beslut om flyttningsbidrag som fattades under 2001 och 2002 visar att både ersättning för bohagstransport och starthjälp i stor utsträckning ges till dem som är yngre och välutbildade, dvs. de grupper som är mest flyttbenägna. Pendlingsbidrag är de flyttningsbidrag som beviljas jämnast över olika åldrar och in-
skrivningstider.

För att stimulera nyckelpersoner att flytta till regioner som är särskilt utsatta ur regional utvecklingspolitisk synvinkel och, där förutsättningarna att lösa situationer med arbetskraftsbrist med pendling är dåliga, bedömer utredningen att det krävs kraftigare stimulanser än vad flyttningsbidragen innebär i dag. Utredningen presenterade därför ett förslag om skattegynnande tjänster i stödområden.

Regeringen anser inte att utredningens förslag på utformning av åtgärder i form av skattegynnade tjänster för att stimulera nyckelpersoner att flytta till områden särskilt utsatta ur en regional utvecklingspolitisk synvinkel bör införas. Regeringen anser inte heller att utredningens förslag att mål i AMV:s regleringsbrev bör införas. Regeringen bedömer att nedan föreslagna förändringar kommer att förbättra situationen även i regioner som är särskilt utsatta ur ett regionalt utvecklingsperspektiv.

Förstärkning av pendlingsbidragen

Regeringens förslag: Stöd till dagpendling utökas från 1 200 kronor till 2 000 kronor per månad för att täcka resekostnader som överstiger kostnader för pendling inom normalt pendlingsavstånd. Stödet bör lämnas under högst 12 månader till skillnad mot tidigare högst 6 månader.

Veckopendlingsstödet, avseende fri hemresa varannan arbetad vecka, återinförs och förstärks med ett kontant bidrag om 1 200 kronor per månad i syfte att täcka en del av kostnaderna för dubbelt boende. Stödet till veckopendling bör lämnas under högst 12 månader under en fyraårsperiod.

Förändringarna bör gälla fr.om. den 1 februari 2005 och avse anställningar som tillträds från och med nämnda datum eller senare.

Utredningens förslag: Utredningen om rörlighetsstimulanser föreslår att ersättningen för dagpendling höjs från 1 200 kronor till 2 200 kronor per månad samt att stödet för veckopendling utökas med ett fast kontantbidrag på 1 200 kronor i månaden för att täcka del av kostnad för dubbelt boende. Utredningen föreslår vidare att stöden skall få lämnas under högst 2 år, dock endast en gång per person och åttaårsperiod. För att stödet till veckopendling skall kunna lämnas föreslås att arbetsgivaren tillhandahåller en bostad med normal standard till skäligen kostnad om detta erfordras.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanser ställer sig positiva till en förstärkning av pendlingsstödet. *Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)* tillstyrker utredningens förslag om ett förstärkt pendlingsbidrag men ställer sig tveksam till att stödet skall utgå under en så lång period som två år. Tillsammans med *AMS* anser *Verket för Näringslivsutveckling (NUTEK)*, *Sveriges Akademiernas Centralorganisation (SACO)*, *Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO)* och *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)* att villkoret att arbetsgivaren skall tillhandahålla bostad för att stöd till veckopendling skall kunna utgå, skulle kunna vara ett onödigt hinder för anställning.

Skälen för regeringens förslag: En grundläggande förutsättning för att arbetsmarknaden skall fungera på ett tillfredsställande sätt, är att arbets sökande sammanförs med lediga platser så snabbt och effektivt som möjligt. Mot denna bakgrund bör arbetskraftens geografisk rörlighet underlättas.

Reglerna i arbetslöshetsförsäkringen ger en arbets sökande som uppbär arbetslöshetsersättning rätt att under de första 100 dagarna begränsa sitt sökområde till lämpliga arbeten inom sitt yrkesområde samt inom normalt pendlingsavstånd. Därefter skall, med hänsyn till vad som är lämpligt arbete, arbets sökandet vidgas, både yrkesmässigt och geografiskt. Om ett lämpligt arbete på annan ort finns är den sökande skyldig att ta det.

I vissa fall kan pendling vara ett bättre alternativ än att flytta till ett nytt arbete. För arbets sökande är det förknippat med lägre kostnader, såväl direkta som indirekta, att dagspendla eller veckopendla jämfört med att flytta. Förändringen blir inte lika stor för individen vid pendling som vid en flytt. Individen tvingas inte bryta upp från sin hemmiljö och tvingas inte heller ge upp platsspecifika tillgångar som exempelvis sociala relationer och kännedom om närmiljön. Regeringen anser därför att ett förstärkt stöd till pendling skulle kunna bidra till att individer i större utsträckning väljer att ta arbete utanför normalt pendlingsavstånd och därmed leda till en förbättrad matchning.

En förstärkning av stödet till dagpendling och ett återinförande samt en förstärkning av stödet till veckopendling för arbets sökande som finner ett arbete utanför normalt pendlingsavstånd är motiverat, då pendling utanför normalt pendlingsavstånd ofta innebär väsentligt högre kostnader än pendling inom normalt pendlingsavstånd. Resandet måste ofta ske med bil, buss, interregional tågtrafik eller genom en kombination av transportmedel. En höjning av stödet för dagpendling till 2 000 kronor i månaden täcker exempelvis en betydande del av kostnaderna för årskort för interregional tågtrafik eller delar av kostnaderna för pendling med bil.

En förlängning av tidsperioden är motiverad då stöden med dagens utformning inte bedöms i tillräckligt stor utsträckning stimulera individer att ta längre anställningar eller tillsvidareanställningar utanför normalt pendlingsavstånd.

De arbetsmarknadspolitiska stöden är dock, som *AMS* anför i sitt remissvar, i huvudsak

tänkta att verka i ett inledningsskede. Efter ett år bör individen själv kunna stå för kostnaderna och göra avdrag för arbetsresor och kostnader för ökade levnadskostnader i samband med dubbel bosättning enligt reglerna i inkomstskattelagen. Om individen anser att kostnaderna för resorna är för höga kan det i förlängningen leda till att den sökande väljer att flytta. Stöden skall precis som tidigare lämnas för den del av kostnaden som överstiger kostnaden för pendling inom normalt pendlingsavstånd.

Veckopendlingsstödet, avseende fri hemresa varannan arbetad vecka, infördes på försök under perioden 1 januari 2002 – 31 december 2003. Användningen av veckopendlingsstödet har under försöksperioden varit relativt liten. Totalt har 591 stöd till veckopendling beviljats. 72 procent av stöden har beviljats till män och 28 procent till kvinnor. Stödet till dagpendling är mer jämt fördelat mellan könen, 60 procent har beviljats till män och 40 procent till kvinnor.

Veckopendlingsbidraget med krav på att det skall finnas en brist på arbetskraft i yrket i den mottagande regionen syftar till att motverka lokal arbetskraftsbrist och risk för inflationsdrivande lönehöjningar såväl i tillväxtregioner som i andra regioner.

Ett krav på arbetsgivaren att denna skall tillhandahålla bostad med normal standard till skälig kostnad för att stöd skall utgå, menar regeringen skulle kunna utgöra ett hinder för anställning. Ett sådant krav bör därför inte införas.

Regeringen avser att följa upp och utvärdera effekterna av förstärkningen av pendlingsstödet. *AMS* skall tillse att det är uppföljningsbart.

Förslaget innebär att utgifterna under anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* ökar med 58 miljoner kronor. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Avskaffande av starthjälp och tillträdesresa samt begränsningar av bohagstransport

Regeringens förslag: Bidrag till starthjälp och ersättning för tillträdesresa upphör och ersättning för bohagstransport begränsas till personer som är långtidsarbetslösa. Ändringarna bör träda i kraft fr.om. den 1 februari 2005.

Utredningens förslag: Ersättning för tillträdesresa, bohagstransport och starthjälp tas bort.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag om att

avskaffa tillträdesresa, bohagstransport och starthjälp. *Kammarrätten i Jönköping, Länsstyrelsen i Kronobergs län och Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO)* avstyrker däremot utredningens förslag och anser att stöden bör finnas kvar. *Glesbygdsverket* anser att man bör vänta med att avskaffa stöden och föreslår i stället att AMV:s arbete med stöden förändras så att de som har en svagare ställning på arbetsmarknaden i första hand kommer i åtnjutande av dem. *Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS)* anser att ett fullständigt avskaffande av starthjälp, bohagstransport och tillträdesresa är betänkligt och föreslår i stället att stöden minskas samt att stöden i första hand riktas till långtidsarbetslösa. *Svenskt Näringsliv* anser att om bidragen utvecklade bör det istället införas möjligheter för arbetstagare och arbetsgivare att göra skatteavdrag för flyttkostnader. *TjänsteForum vid Högskolan i Gävle* tillstyrker ett avskaffande av tillträdesresa och starthjälp men anser att ersättning för bohagstransport bör finnas kvar. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* vill helst se både bibehållet stöd för flyttningar och ett utökat pendlingsstöd, men tycker att det med hänsyn till de begränsade resurserna är lämpligt med en omprioritering till förmån för pendlingsstöden.

Skälen för regeringens förslag: En av huvuduppgifterna för arbetsmarknadspolitiken är att sammanföra arbetssökande med lediga arbeten. För en effektiv matchning av arbetssökande med lediga arbeten krävs både geografisk och yrkesmässig rörlighet.

Regeringen har senast i propositionen *Arbetsmarknadspolitiken förstärks* (prop. 2002/03:44) betonat vikten av rörlighet på arbetsmarknaden. Betydelsen av rörlighet på arbetsmarknaden är något som medlemsländerna inom ramen för EU:s sysselsättningsstrategi också är överens om. Medlemsländerna skall för att uppnå det övergripande målet om full sysselsättning förbättra möjligheterna för arbetstagare och arbetsgivare att hantera förändringar på arbetsmarknaden samt främja anpassbarhet och rörlighet på arbetsmarknaden. För att bidra till en ökad geografisk rörlighet bland dem som är eller riskerar att bli arbetslösa och för att stödja arbetssökande som söker arbete utanför normalt pendlingsavstånd finns inom svensk arbetsmarknadspolitik flyttningsbidragen.

Undersökningar har dock visat att delar av flyttbidragen, som de är utformade i dag, inte

fungerar på ett tillfredsställande sätt. Starthjälp har visat sig ha begränsade effekter på den geografiska rörligheten totalt sett. Enligt en undersökning genomförd av Riksrevisionsverket finns det mycket som tyder på att starthjälp och bohagstransporten dessutom påverkar beslutet att flytta i relativt liten utsträckning samt att stöden i stor utsträckning betalas ut i samband med flyttningar som skulle ägt rum även utan stöd. Undersökningen visar vidare att den grupp som fått ta del av starthjälp och bohagstransport har bättre förutsättningar på arbetsmarknaden än vad inskrivna vid arbetsförmedlingen i genomsnitt har.

Det är angeläget att mindre verksamma stöd effektiviseras eller tas bort. Vidare bör arbetsmarknadspolitiken i första hand inriktas på dem som har det svårast på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår därför att starthjälp avskaffas och att bohagstransport begränsas till långtidsarbetslösa. Det är enligt regeringens mening viktigt att det finns ett stöd som avlägsnar direkta hinder i form av kostnader för bohagstransport för den som är arbetslös och tar ett arbete utanför normalt pendlingsavstånd för att komma ur sin arbetslöshet. En begränsad bohagstransport är också viktig för att stärka arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring och tydliggöra de krav som finns på arbetslösa som uppbär arbetslöshetsersättning att söka och ta arbete även utanför normalt pendlingsavstånd.

Av de personer som mottog starthjälp respektive bohagstransport under 2003 var 17 procent under 25 år. De beviljades bidrag då det ansågs finnas särskilda skäl. Det tolkningsutrymme som förordningens formulering om särskilda skäl skapar, gör att det finns risk för att likabehandlingsprincipen frångås och rättsäkerheten minskas. Bidragen syftar till att underlätta för dem som av arbetsmarknadsskäl måste flytta till en annan ort. De skall stimulera till rörlighet men är i första hand inte riktade till unga som är en av de grupper som är mest flyttbenägna. De skall inte heller stödja flyttningar som ändå skulle ha ägt rum. Regeringen anser därför att flyttningsbidragen endast skall kunna beviljas arbetssökande som fyllt 25 år. Möjligheten att, om det finns särskilda skäl, ge flyttningsbidrag till personer som fyllt 20 år och genomgått treårig gymnasieskola tas bort.

Möjligheten för arbetssökande att även fortsättningsvis kunna få ersättning för kostnader i

samband med intervjuer på annan ort, anser regeringen skall finnas kvar. Den sökande vet inte vilket resultatet av resan kommer att bli och kostnaden för resan till och från intervju kan bli ett hinder särskilt för sökande som varit arbetslösa en längre tid. Regeringen anser det därför rimligt att subventionera dessa resor för att stimulera arbetssökande att söka arbete utanför normalt pendlingsavstånd.

Att däremot ge ersättning för den första resan till ett nytt arbete finner regeringen inte motiverat. Den arbetssökande har i det läget redan accepterat jobbet varför osäkerhetsaspekten som motiverar subvention av resa i samband med intervju saknas. Den kostnad tillträdesresan innebär torde inte vara något större hinder för den arbetssökande. I de fall då arbetssökande beviljas pendlingsbidrag är tillträdesresan dessutom redan subventionerad. Under 2003 beviljades drygt 7 000 tillträdesresor.

Förslaget innebär att utgifterna under anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* minskar med 108 miljoner kronor. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

4.10 Budgetförslag

4.10.1 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	4 573 239	125 451	
2004	Anslag	4 736 879 ¹		4 773 902
2005	Förslag	4 811 484		
2006	Beräknat	4 853 025 ²		
2007	Beräknat	4 933 551 ³		

¹ Inklusive minskning om 6 000 000 kronor på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 4 814 484 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 812 984 tkr i 2005 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser kostnader för personal och lokaler samt andra förvaltningskostnader vid AMS, länsarbetsnämnderna, arbetsförmedlingarna samt de avgiftsfinansierade verksamheterna vid Arbetslivstjänster (ALT) och Aske kursgård. Under anslaget redovisas fram t.o.m. 2004 också IAESTE-praktik (The International Association for Exchange of Students

for Technical Experience) som är ett utbytesprogram som skall medverka till att tekniker och naturvetare får en bättre internationell kompetens. IAESTE hanteras av Internationella programkontoret för utbildningsområdet. Anslaget får även användas för viss medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006*.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.10 Arbetslivstjänster, ALT

Tusental kronor

	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
Utfall 2003	202 667	- 202 667	0
Prognos 2004	240 000	- 228 000	12 000
Budget 2005	275 000	- 259 000	16 000

ALT erbjuder mot avgift företag och myndigheter arbetslivsinriktad rehabilitering och insatser för att förebygga utslagning i arbetslivet. Målet för verksamheten är att medverka till att personer som står utanför arbetslivet skall kunna gå tillbaka till sitt tidigare arbete eller få ett annat arbete.

Tabell 4.11 Aske kursgård

Tusental kronor

	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
Utfall 2003	22 936	- 23 610	- 674
Prognos 2004	23 000	- 23 000	0
Budget 2005	23 500	- 23 500	0

Verksamheten vid Aske kursgård är avgiftsfinansierad. Verksamheten uppvisade ett negativt resultat under budgetåret 2003. Bakgrunden är att antalet gästnätter minskat kraftigt, i likhet med branschgenomsnittet för kursgårdar, som ett resultat av konjunkturavmattningen. Från 2004 förväntas resultatet förbättras.

Tabell 4.12 Tjänsteexport

Tusental kronor

	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
Utfall 2003	17 557	- 16 092	1 465
Prognos 2004	21 161	- 24 623	- 3 462
Budget 2005	18 955	-18 373	582

Tjänsteexporten omfattar finansiering från SIDA och EU. Biståndsprojekten har främst skett i samverkan med arbetsmarknadsmyndigheter i framförallt Central- och Östeuropa. Regeringen har beslutat om undantag från kravet i tjänsteexportförordningen (1992:192) om full kostnadstäckning för projekt som bedrivs inom ramen för s.k. twinningprojekt. AMS får för dessa projekt belasta anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för att täcka kostnader som inte ersätts från EU.

Regeringens överväganden

Internationella programkontoret för utbildningsområdet administrerar verksamheten med IAESTE (The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience). Programkontorets roll är dels att anskaffa och förmedla praktikplatser i Sverige till utländska studenter, dels att förmedla praktikplatser utomlands för svenska studenter. Utgifterna för verksamheten har hittills beräknats under anslaget även om verksamheten inte är arbetsmarknadspolitisk. Mot bakgrund av detta samt behovet av att samla finansieringen av programkontorets verksamhet, bör därför utgifterna från 2005 i stället beräknas under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Anslaget minskas därför från 2005 med 1 225 000 kronor samtidigt som det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 25:82 *Internationella programkontoret för utbildningsområdet* ökas med motsvarande belopp. Vidare minskas anslaget med 5 000 000 kronor i enlighet med den tillfälliga nivåhöjningen 2004 på 8 000 000 kronor för medfinansiering av projektet Work Life Development Programme (WLDP) som bedrivs i EU:s nya medlemsstater samt Bulgarien, Rumänien och Turkiet. Anslaget beräknas minska med 1 500 000 kronor 2006 och ytterligare 1 500 000 kronor 2007 för den resterande delen av nivåhöjningen. Anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* ökas med motsvarande belopp. Vidare föreslås anslaget minska med 700 000 kronor under 2005 samt beräknas vidare minskas med samma belopp 2006-2007 för en fortsatt finansiering av en tillfällig nivåhöjning av det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda anslaget 23:7 *Ombuds-*

mannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO).

Anslaget ökas med 12 miljoner kronor 2005 samt beräknas ytterligare ökas med 3 miljoner kronor från 2006. Samtidigt minskar anslaget 22:8 *Bidrag till administration av grundbeloppet* med motsvarande belopp. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 4 811 484 000 kronor för budgetåret 2005.

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	4 742 879	4 742 879	4 742 879
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	62 830	101 371	183 397
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	5 775	8 775	7 275
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 811 484	4 853 025	4 933 551

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.2 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 4.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2003	Utfall	40 640 501	Anslags-sparande	- 983 944
2004	Anslag	46 619 000 ¹	Utgifts-prognos	45 714 000
2005	Förslag	45 763 000		
2006	Beräknat	42 719 473		
2007	Beräknat	39 542 000		

¹ Inklusivt ökning om 7 366 000 000 kronor på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Ändamålen för anslaget är i huvudsak bidrag till arbetslöshetsersättning vid öppen arbetslöshet och aktivitetsstöd för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Aktivitetsstöd får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006*. Likaså får aktivitetsstöd användas för medfinansiering av regionala tillväxtprogram för insatser som ryms inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska reglerna och med utgångs-

punkt i de mål och prioriteringar som finns uppsatta för arbetsmarknadspolitiken. Av medlen under anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader*. Syftet är att AMV skall kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och upphandling av arbetsmarknadsutbildning m.m. Utgifterna påverkas främst av den öppna arbetslösheten och omfattningen av programmen samt ersättningsnivåerna. Aktivitetsstödet motsvarar den arbetslöshetsersättning som deltagarna skulle ha fått om de varit öppet arbetslösa. De som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning får 223 kronor per dag i aktivitetsstöd.

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Arbetslösheten steg kraftigt under 2003 vilket påverkade utgifterna för arbetslöshetsersättningen. Under året utbetalades 28 171 miljoner kronor vilket var 5 304 miljoner kronor mer än under 2002 och innebar en ökning med drygt 23 procent. Tillkom gjorde utgifter för utjämningsbidrag om drygt 77 miljoner kronor. Den högsta ersättningen för den inkomstrelaterade ersättningen och grundbeloppet höjdes den 1 juli 2002 vilket fick fullt genomslag på helårsbasis 2003. Detta har bidragit till högre utgifter under 2003, men huvudförklaringen till utgiftsökningen är ökningen av antalet öppet arbetslösa. Det genomsnittliga antalet öppet arbetslösa 2003 var 217 000 enligt arbetskraftsundersökningen (AKU) vilket var en ökning med 41 000 personer eller drygt 23 procent i jämförelse med 2002. Enligt AMS var närmare 223 000 öppet arbetslösa personer i genomsnitt registrerade vid arbetsförmedlingen under 2003 och av dessa hade drygt 73 procent rätt till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning medan drygt 11 procent hade rätt till grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen. Under 2002 utbetalades ersättning för totalt 49,7 miljoner ersättningsdagar, vilket är drygt 8 miljoner eller 19 procent mer än under 2002.

Minskningen av antalet deltidsarbetslösa har under de senaste åren bidragit till minskade utgifter i arbetslöshetsförsäkringen. Under 2003 avtog minskningen. Antalet deltidsarbetslösa som var inskrivna på arbetsförmedlingen uppgick under 2003 till i genomsnitt 75 900 personer per månad vilket var en minskning med 7 700

personer eller 9 procent i jämförelse med 2002. Av dessa hade 90 procent rätt till inkomstrelaterad ersättning och 6 procent hade rätt till grundbeloppet. Antalet timanställda som var inskrivna vid arbetsförmedlingen ökade kraftigt under hösten 2003. I genomsnitt var antalet timanställda 78 100 per månad 2003, vilket är en ökning med drygt 4 300 personer eller 6 procent jämfört med 2002. Drygt 78 procent av de timanställda hade rätt till inkomstrelaterad ersättning och drygt 12 procent hade rätt till grundbeloppet.

Under det första halvåret 2004 har 16 755 miljoner kronor utbetalats. Det är en ökning med 3 710 miljoner kronor eller drygt 28 procent jämfört med samma period 2003. Den högre öppna arbetslösheten och en fortsatt kraftig uppgång av antalet timanställda som fyllnadsmarkerar har bidragit till kostnadsökningen i jämförelse med i fjol. Det försämrade arbetsmarknadsläget har också gjort att regeringen ökat de arbetsmarknadspolitiska insatserna genom att inom anslaget omfördela 2 000 miljoner kronor av medlen för arbetslöshetsersättning till aktivitetsstöd. Jämfört med bedömningen i budgetpropositionen förra hösten beräknas trots detta antalet öppet arbetslösa vara i genomsnitt 37 000 personer fler. Riksdagen har därför på regeringens förslag på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition ökat anslaget med 7 366 miljoner kronor för att täcka det ökade behovet av arbetslöshetsersättning innevarande år. Regeringen beräknar att i genomsnitt 226 000 personer per månad kommer att vara öppet arbetslösa under budgetåret 2005. Antalet timanställda beräknas vara kvar på en oförändrad nivå under 2005.

Aktivitetsstöd

För 2003 anvisades medel för en beräknad omfattning på de arbetsmarknadspolitiska programmen om 97 000 personer per månad. Utfallet blev dock 92 000 personer per månad. Detta är en minskning med 24 000 personer jämfört med antalet deltagare under 2002. Orsaken är den kraftiga ökningen av programvolymen under hösten 2002 som innebar att AMV utnyttjade drygt 500 miljoner kronor av anslagskrediterna för aktivitetsstöd. Det innebar att resursutrymmet 2004 minskade med motsvarande belopp. Under 2003 uppgick i genomsnitt drygt 84 000 personer per månad aktivitetsstöd. Övriga var antingen anställda med anställningsstöd

eller uppbar ersättning från kommunerna inom det kommunala ungdomsprogrammet eller ungdomsgarantin. Jämfört med budgetåret 2002 uppbar 23 000 färre personer aktivitetsstöd.

Utgifterna för aktivitetsstöd uppgick till 9 024 miljoner kronor för 2003. Utgifterna för aktivitetsstöd minskade därmed med 1 448 miljoner kronor 2003 jämfört med 2002. Utifrån att arbetsmarknadsläget försämrats jämfört med bedömningen i samband med budgetpropositionen 2004 har de arbetsmarknadspolitiska insatserna ökat. För 2004 har regeringen ökat resurserna för aktivitetsstöd med 2 000 miljoner kronor, motsvarande 15 000 platser i arbetsmarknadspolitiska program, genom en överföring inom anslaget från medel för arbetslöshetsersättning till aktivitetsstöd. Ökade programplatser leder till högre utgifter eftersom antalet arbetslösa på kort sikt inte minskar lika mycket som antalet programplatser ökar. Detta beror bl.a. på att en minskad öppen arbetslöshet leder till att fler personer som befinner sig utanför arbetskraften söker sig ut på arbetsmarknaden för att få ett jobb.

Utgifterna för aktivitetsstöd uppgick till 4 287 miljoner kronor under det första halvåret 2004 vilket är 20 procent lägre än förra året. Samtidigt har antalet anställningar med anställningsstöd som finansieras via skattekreditering ökat. Kostnaderna som belastar statsbudgetens inkomstsida uppgick till drygt 906 miljoner kronor jämfört med 647 miljoner kronor under första halvåret 2003. Regeringen bedömer att det totala antalet deltagare i program under 2004 kommer att öka och uppgå till i genomsnitt 104 000 personer per månad varav drygt 79 000 personer uppbar aktivitetsstöd.

Friår

Från den 1 februari 2002 till den 31 december 2004 pågår en försöksverksamhet med friår i tolv kommuner. Syftet är bl.a. att bereda arbetslösa personer nya möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden. Friår innebär att en arbetstagare kan ansöka om att vara ledig från sitt arbete under tre till tolv månader samtidigt som en arbetslös anställs som vikarie under ledigheten. Under ledigheten får de friårslediga 85 procent av den ersättning de skulle ha fått om de varit arbetslösa i form av aktivitetsstöd. Regeringen har under anslaget avsatt 159 miljoner kronor per år för ersättning till de friårslediga. Med hänsyn till att verksamheten reducerar utgifterna för arbetslöshetsersättning genom att arbetslösa får anställ-

ning genom vikariatet beräknas nettoutgifterna för försöksverksamheten till 65 miljoner kronor per år. Under 2003 användes den möjligheten av i genomsnitt cirka 1 500 personer per månad och den genomsnittliga friårsledigheten har uppgått till 10 månader. Utgifterna för försöksverksamheten har under 2003 uppgått till 178 miljoner kronor. Utöver de anvisade medlen för 2003 användes även anslagssparandet från 2002. I enlighet med 121-punktsöverenskommelsen mellan socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet inför friår i hela landet från 1 januari 2005 (se avsnitt 4.9.2). Omfattningen beräknas till 12 000 helårsplatser i genomsnitt per månad under 2005. Utgifterna för ersättning till de friårslediga beräknas till cirka 1 550 miljoner kronor.

Statliga ålderspensionsavgifter

Arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd är belagda med statliga ålderspensionsavgifter som inbetalas till RFV. Utbetalningen under anslaget uppgick 2003 till 3 189 miljoner kronor, inklusive regleringsbelopp för budgetåret 2000.

Regeringens överväganden

Vid medelsberäkningen har regeringen tagit hänsyn till antagandena om den ekonomiska utvecklingen enligt den reviderade finansplanen för 2004. I enlighet med 2004 års ekonomiska vårproposition aviseras en rad åtgärder för att hålla tillbaka arbetslösheten. Den öppna arbetslösheten skall pressas tillbaka mot 4 procent.

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen ökas under 2005. Syftet är att rusta de arbetslösa så att de kan ta de nya jobb som skapas i konjunkturuppgången. Därmed kan inflationsdrivande flaskhalsar motverkas och utslagning från arbetsmarknaden på grund av långvarig arbetslöshet förhindras. Regeringen beräknar att antalet deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program kommer att uppgå till i genomsnitt 111 000 personer per månad under 2005. Av detta beräknas 83 000 platser med aktivitetsstöd, varav 12 000 helårsplatser i genomsnitt per månad för friårslediga. Resterande platser avser anställningsstöd samt det kommunala ungdomsprogrammet. En kraftig ökning av den öppna arbetslösheten och fler programplatser har inneburit att prognosen för anslaget har reviderats upp. I jämförelse med

budgetpropositionen 2004 beräknas utgifterna för 2005 öka med 10 087 miljoner kronor. Minskningen av anslaget som redovisas med anledning av beslut i tabellen nedan om 159 miljoner kronor avser att försöksverksamheten med friår upphör. Utgifterna för utvidgningen av verksamheten till hela landet inkluderas från 2005 i beräkningen av det totala antalet platser med aktivitetsstöd. Tillämpningen och kontrollen av regelverket skall bli mer enhetlig och tydliggöras. Syftet är att stärka rättssäkerheten, minska utgifterna samt säkerställa att insatserna riktas till de arbetssökande som är i störst behov av stöd för att få ett arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 45 763 000 000 kronor för budgetåret 2005. Av detta belopp beräknas 30 693 miljoner kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 10 711 miljoner kronor för aktivitetsstöd samt 4 282 miljoner kronor för statliga ålderspensionsavgifter. Utöver detta tillkommer utjämningsbidraget om 77 miljoner kronor.

Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	39 253 000	39 253 000	39 253 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	- 159 000	- 159 000	- 159 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	4 188 000	672 000	-3 366 000
Volymer	2 481 000	2 953 473	3 814 000
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	45 763 000	42 719 473	39 542 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.10.3 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Tabell 4.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	4 335 902	Anslags-sparande	196 398
2004	Anslag	3 986 573 ¹	Utgifts-prognos	3 865 000
2005	Förslag	4 540 191		
2006	Beräknat	4 601 068		
2007	Beräknat	3 669 102		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Ändamålen för anslaget är i huvudsak köp av arbetsmarknadsutbildning, förberedande utbildning och kringkostnader vid arbetsmarknadspolitiska program. Anslaget får användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006*. Anslaget får även användas för medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen och de lokala utvecklingsavtalen inom storstadspolitiken, t.ex. för att vidareutveckla de samverkansöverenskommelser som träffats.

Av anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för ändamål enligt anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*. Syftet är att AMV skall kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och upphandling av arbetsmarknadsutbildning m.m.

Utgifterna för köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader uppgick 2003 till 4 335 miljoner kronor. Av dem användes 260 miljoner kronor till aktivitetsstöd. Utgifterna för arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader var 501 miljoner kronor lägre än 2002. Detta förklaras främst av att antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program minskat i förhållande till 2002.

Under första halvåret 2004 utbetalades 1 623 miljoner kronor, vilket är 471 miljoner mindre än under motsvarande period 2003.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Arbetsmarknadspolitiska program löper i normalfallet under cirka sex månader. Det innebär att åtaganden under anslaget kan medföra utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2005 besluta om åtaganden under anslaget som medför framtida utgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2005 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter om högst 3 000 000 000 kronor under 2006–2008.

Tabell 4.17 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2003	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007–2008
Utestående åtaganden vid årets början	1 577 001	745 047	1 690 060	-	-
Nya åtaganden	526 965	1 555 000	1 055 000	-	-
Infriade åtaganden	- 1 358 919	- 609 987	- 1 455 000	- 1 250 000	- 40 060
Utestående åtaganden vid årets slut	745 047	1 690 060	1 290 060	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 000 000	3 000 000	3 000 000	-	-

Regeringens överväganden

Vid medelsberäkningen har regeringen tagit hänsyn till antagandena om den ekonomiska utvecklingen samt förslaget under avsnitt 4.9.2, om att effektivisera flyttningsbidragen. Detta innebär att utgifterna under anslaget beräknas minska med 50 miljoner kronor från 2005. Vidare minskas anslaget 2005 med ytterligare 120 miljoner kronor. Av dessa belopp beräknas 160 miljoner kronor täcka det ökade resursbehovet under anslag 22:4 *Särskilda insatser för arbetshandikappade* samt 10 miljoner kronor under anslag 22:9 *Bidrag till Samhall AB*. Samtidigt återförs genom tidigare beslut 108 miljoner kronor till anslaget för tillfälliga finansieringar av ökade resursbehov under andra anslag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 4 540 191 000 kronor för budgetåret 2005.

Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	3 986 573	3 986 573	3 986 573
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	- 147 000	- 147 000	- 147 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	615 618	668 995	- 264 471
Volym	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	85 000	92 500	94 000
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	4 540 191	4 601 068	3 669 102

¹Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.10.4 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade

Tabell 4.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifter- prognos
2003	Utfall	6 881 091		23 766
2004	Anslag	6 579 607 ¹		6 203 000
2005	Förslag	6 790 384		
2006	Beräknat	6 686 304		
2007	Beräknat	6 742 646		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Ändamålet för anslaget är statsbidrag till anställningar med lönebidrag, särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med arbetshandikapp och stöd till hjälpmedel och personligt biträde på arbetsplatsen, särskilda insatser för syn- och hörselskadade, särskilt stöd vid start av näringsverksamhet samt för att utveckla ny teknik och datorbase- rade hjälpmedel åt handikappade. Anslaget får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006*. Utgifterna under anslaget påverkas främst av omfattningen av lönebidrag samt av den genomsnittliga bidragsnivån. Fram till den 1 augusti 2003 belastades anslaget även med utgifter för bidrag till skyddad anställning hos offentliga arbetsgivare (OSA). Detta stöd lämnas därefter i

form av en kreditering av arbetsgivarnas skatte- konto.

Budgetåret 2003 anvisades 6 904 miljoner kronor under anslaget. Därutöver beräknades de minskade skatteintäkterna för skattekredite- ringen av OSA uppgå till 400 miljoner kronor. Under budgetåret 2003 har i genomsnitt 61 700 personer per månad haft en anställning med lö- nebidrag eller OSA jämfört med 60 800 under 2002.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Beslut om särskilda insatser för personer med arbetshandikapp omfattar normalt sett högst ett år. Det innebär att åtaganden under anslaget kan medföra kostnader för kommande budgetår. Re- geringen bör därför bemyndigas att för 2005 be- sluta om förpliktelser under anslaget som med- för framtida utgifter. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2005 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter om högst 5 400 000 000 kronor under 2006–2008.

Tabell 4.20 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2003	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007–2008
Utestående åtaganden vid årets början	4 439 092	3 972 666	4 034 666	-	-
Nya åtaganden	3 306 591	3 500 000	3 500 000	-	-
Infriade åtaganden	- 3 773 017	- 3 438 000	- 3 562 826	- 3 600 017	- 371 823
Utestående åtaganden vid årets slut	3 972 666	4 034 666	3 971 840	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	6 000 000	6 000 000	5 400 000	-	-

Regeringens överväganden

AMS är sektoransvarig myndighet för handikappolitiken inom sitt ansvarsområde. På regeringens uppdrag har myndigheten redovisat ett antal etappmål som skall medverka till att uppfylla de handikappolitiska mål som regeringen beslutat skall vara uppfyllda 2010.

Etappmålen är följande:

- Funktionshindrade personers arbetsförmåga skall tas tillvara så att deras sysselsättningsgrad på sikt överensstämmer med befolkningens som helhet.
- Andelen personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av ett funktionshinder som är långtidsinskrivna på arbetsförmedlingen skall utvecklas bättre än för övriga långtidsinskrivna.
- Andelen personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av ett funktionshinder som deltar i arbetsmarknadsutbildning och i förberedande utbildning skall varje år klart överstiga deras andel av samtliga arbetslösa.
- Andelen arbetsgivare som är beredda att anställa en person med nedsatt arbetsförmåga på grund av ett funktionshinder skall öka väsentligt.
- Funktionshindrade personer med nedsatt arbetsförmåga och med behov av stöd/anpassning i arbetssituationen skall ha fått det 2010.

Möjligheten för AMS att nå ambitionerna beror, förutom på egna arbetsinsatser, på den samhällsekonomiska utvecklingen och prioriteringar i statsbudgeten.

Regeringen har, som ett led i AMS sektorsansvar, givit myndigheten i uppdrag att redovisa i vilken utsträckning arbetshandikappade fått arbete, arbetshandikappades deltagande i arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildning, utvecklingen av långtidsinskrivning på arbetsförmedlingen för arbetshandikappade samt vilka insatser som genomförts för att öka andelen arbetsgivare som säger sig vara beredda att anställa arbetssökande med arbetshandikapp.

Under perioden januari till april 2004 hade i genomsnitt per månad 3 200 arbetssökande med arbetshandikapp fått arbete som antingen var subventionerat eller osubventionerat. Detta motsvarar 2,7 procent av det genomsnittliga antalet aktuella sökande med arbetshandikapp per månad vilket var en lägre andel jämfört med

motsvarande period i fjol. Minskningen förklaras huvudsakligen av den minskade efterfrågan på arbetskraft.

Arbetsförmedlingen har genomfört särskilda satsningar riktade till arbetsgivare för att få till stånd anställningar för arbetssökande med behov av särskilt stöd. Sådana satsningar har skett i form av intensifierade företagskontakter för att få fram företag med rekryteringsbehov, operativa mål för ackvirering av platser för personer med arbetshandikapp och genom särskilda arbetsförmedlare som avdelats för ackvirering av platser. AMS genomför dessutom fortlöpande arbetsgivarundersökningar för att få en bild av arbetsgivarnas benägenhet att vilja anställa personer med funktionshinder. Arbetsgivarundersökningen i april 2004 visade att 6 procent av de tillfrågade arbetsgivarna angett att en eller flera personer med funktionshinder funnits bland dem som sökt anställning. Det är hela 44 procent av de arbetsgivare som haft funktionshindrade bland de sökande som uppger att de i rekryteringsprocessen också övervägt att anställa en eller flera av dessa sökande. I nästa steg är det 43 procent av dessa arbetsgivare som faktiskt anställt personer med funktionshinder. Utsikterna är alltså goda för en person med funktionshinder att få en anställning om man finns med bland de sökande. Eftersom bara 6 procent av arbetsgivarna uppgett att de haft sökande med funktionshinder, är det dock endast 1 procent av de tillfrågade arbetsgivarna som faktiskt anställt en person med funktionshinder.

För att undvika att arbetslösheten för arbetshandikappade ökar när kravet på levererade timmar av Samhall har sänkts föreslår regeringen att anslaget ökas tillfälligt med 160 miljoner kronor under 2005. Samtidigt minskas anslag 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 6 790 384 000 kronor för budgetåret 2005.

Tabell 4.21 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	6 579 607	6 579 607	6 579 607
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	0	0	0
Övriga makroekonomiska förutsättningar	50 777	106 697	163 039
Volymer	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	160 000	0	0
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	6 790 384	6 686 304	6 742 646

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.10.5 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tabell 4.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	93 356		3 138
2004	Anslag 97 996 ¹		99 329
2005	Förslag 99 033		
2006	Beräknat 100 007 ²		
2007	Beräknat 101 709 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 99 033 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 99 033 tkr i 2005 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget är förvaltningskostnader vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) och kostnader för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom de berörda programmen.

Svenska ESF-rådet är förvaltningsmyndighet för Europeiska socialfondens mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal avseende programperioden 2000–2006. Inom myndigheten finns en regional organisation som samråder med regionala partnerskap i sitt arbete med mål 3.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 99 033 000 kronor för budgetåret 2005.

Tabell 4.23 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	97 996	97 996	97 996
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 037	2 011	3 713
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	99 033	100 007	101 709

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.6 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006

Tabell 4.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	1 897 602		1 105 966
2004	Anslag 1 538 000 ¹		1 800 000
2005	Förslag 1 538 000		
2006	Beräknat 1 895 440		
2007	Beräknat 1 895 440		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Under anslaget redovisas utbetalningarna av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2000–2006. Utbetalningarna avser delfinansiering av insatser inom strukturfondsmålen 1, 2 och 3 samt gemenskapsinitiativet Equal. Från anslaget bekostas även den statliga medfinansieringen av insatsområdena Kompetensutveckling för sysselsatta och Lokal utveckling i mål 3 samt motsvarande åtgärder i mål 1. AMS är utbetalande myndighet för mål 3 och Equal. Fem länsstyrelser ansvarar för utbetalningarna inom målen 1 och 2, som delfinansieras av flera strukturfonder.

Socialfondsmedlen inom de fyra programmen uppgår till totalt 1 087 miljoner euro under programperioden. Beräknat på en valutakurs om 8 kronor och 50 öre per euro motsvarar detta belopp cirka 9 240 miljoner kronor. Beloppet inkluderar den s.k. resultatreserven och indexeringsmedel om totalt 386 miljoner kronor som har fördelats av EG-kommissionen under 2004.

De genom beslut in-tecknade socialfonds-medlen uppgick t.o.m. april 2004 till totalt 5 761 miljoner kronor, vilket motsvarar 62 procent av den totala ramen. Från årets början t.o.m. juli har totalt 976 miljoner kronor, inklusive den berörda statliga medfinansieringen, betalats ut under anslaget. Detta innebär en lägre utbetalningstakt än under motsvarande period 2003. Regeringen beräknar att totalt 1 800 miljoner kronor kommer att betalas ut under året.

En övergripande redovisning av samtliga strukturfondsprogram lämnas inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Verksamheten inom strukturfondsprogrammen är av långsiktig karaktär och omfattar bl.a. fleråriga projekt. Åtaganden under anslaget kan således medföra utgifter för kommande budgetår. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ingå ekonomiska förpliktelser för anslaget som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter om högst 4 400 000 000 kronor under 2006–2008.

Tabell 4.25 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2003	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007–2008
Utestående åtaganden vid årets början	3 350 077	2 727 127	3 114 684	-	-
Nya åtaganden	1 303 297	2 006 627	1 656 900	-	-
Infriade åtaganden	- 1 926 247	- 1 619 070	- 1 626 255	- 1 712 887	- 1 432 442
Utestående åtaganden vid årets slut	2 727 127	3 114 684	3 145 329	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	5 000 000	4 600 000	4 400 000	-	-

Regeringens överväganden

Den av EG-kommissionen beslutade resultatreserven innebär att ytterligare socialfondsmedel tillförs programmen för resterande programperiod. Fördelningen av resultatreserven inom programmen har gjorts på förslag av Sverige, med utgångspunkt i en bedömning av resultaten i dessa. Reserven för mål 3 uppgår till 32,4 miljoner euro, varav 95 procent har fördelats till insatsområdet Kompetensutveckling för sysselsatta. Den del av resultatreserven i målen 1 och 2 som fördelats på Socialfonden uppgår till cirka 6 respektive 5 miljoner euro. Vidare tillkommer ett belopp för Equal om 1,5 miljoner euro till följd av en indexuppräknings. Resultatreserven och indexuppräknings innebär att anslaget för programperioden bör ökas med totalt 386 miljoner kronor.

Resultatreserven medför vidare att ytterligare medel om totalt 329 miljoner kronor för den statliga medfinansieringen av insatsområdet Kompetensutveckling för sysselsatta i mål 3, och motsvarande åtgärd i mål 1, behöver anslås för programperioden. I beloppet inkluderas även statlig medfinansiering av insatsområdet Lokal utveckling i mål 3 och motsvarande åtgärd i mål 1, vilken regeringen har redogjort för i 2003 års

budgetproposition. Ökningen av den statliga medfinansieringen av insatsområdet Kompetensutveckling för sysselsatta, som bör ske till följd av resultatreserven, ersätter den i samma proposition beskrivna ökningen av denna medfinansiering. Finansieringen av den ökade statliga medfinansieringen av målen 1 och 3 beräknas ske genom en motsvarande minskning av utgifterna under anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader*.

Regeringen bedömer dock att ytterligare medel till följd av resultatreserven, inklusive ökad statlig medfinansiering, behöver anvisas först från och med 2006 med cirka 357 miljoner kronor per år under 2006 och 2007. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Vid beräkning av de finansiella ramarna för programperioden 2000–2006 skall, enligt förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder, kursen 8 kronor och 50 öre per euro användas. Det råder sedan flera år tillbaka en betydande differens mellan denna kurs och den verkliga kursen. Det är även differens mellan kurs i förordning och av regeringen prognostiserad kurs. Regeringen avser därför att anpassa kursen i förordningen under 2005 och föreslå en motsvarande ändring av nivån på anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för peri-*

oden 2000–2006 fr.o.m. 2006 i budgetpropositionen för 2006. Härmed möjliggörs ett ökat återflöde från EU.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om totalt 1 538 000 000 kronor för budgetåret 2005.

Tabell 4.26 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	1 538 000	1 538 000	1 538 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	0	193 070	193 070
Överföring till/från andra anslag	0	164 370	164 370
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	1 538 000	1 895 440	1 895 440

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.10.7 22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Tabell 4.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	23 432	2 514	
2004	21 437 ¹		20 264
2005	Förslag	21 660	
2006	Beräknat	21 858 ²	
2007	Beräknat	22 226 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 21 660 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 21 660 tkr i 2005 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser kostnader för projekt, personal, lokaler och andra förvaltningskostnader vid Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). IFAU:s uppgift är att

främja, stödja och genomföra utvärderingsstudier av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder och arbetsmarknadens funktionsätt samt att bedriva utvärdering av effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet.

Under 2003 har IFAU publicerat 34 rapporter. 2003 hade IFAU 55 pågående projekt, 30 bedrivna i egen regi och 25 bedrivna med finansiellt stöd från IFAU vid andra organisationer. Under 2003 har IFAU genomfört 42 seminarier i egen regi och personal från IFAU har deltagit i ett stort antal konferenser och workshops i Sverige och utomlands. IFAU har på kort tid etablerats som ett kunskapscentrum inom arbetsmarknadsområdet. Efterfrågan på IFAU:s tjänster i utredningar och samarbeten överstiger det som institutet har möjlighet att åta sig. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) fick hösten 2003 regeringens uppdrag att utvärdera bl.a. relevans och kvalitet i IFAU:s arbete. FAS anser att IFAU karakteriseras av stor bredd och hög grad av relevans och att det inte är lätt att finna några uppenbara luckor eller förbiseenden.

IFAU får åta sig såväl bidragsfinansierad som avgiftsbelagd utvärdering och forskning. Under 2005 beräknas avgiftsintakten till 330 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

IFAU:s styrelse behandlar ansökningar om bidrag till forskning vid andra institutioner två gånger per år, i april och november. Varje år beviljas bidrag på upp till 5,3 miljoner kronor till projekt som ofta pågår längre än ett budgetår. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2005 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter om högst 7 000 000 kronor under 2006–2008.

Tabell 4.28 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2003	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007–2008
Utestående åtaganden vid årets början	6 249	4 844	5 685	-	-
Nya åtaganden	4 995	6 000	5 000	-	-
Infriade åtaganden	- 6 400	- 5 159	- 5 300	- 5 385	0
Utestående åtaganden vid årets slut	4 844	5 685	5 385	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	7 000	7 000	7 000	-	-

Regeringens överväganden

IFAU:s arbete ligger väl i linje med de behov av utvärdering för att öka kunskapen om arbetsmarknadspolitiken effekter, som riksdagen har påtalat. Arbetsmarknadspolitiska program innebär en stor offentlig utgift och det är därför viktigt att följa upp och utvärdera insatsernas och arbetsförmedlingens effektivitet. Regeringen föreslår att riksdagen för 2005 anvisar ett raman-slag om 21 660 000 kronor.

Tabell 4.29 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	21 437	21 437	21 437
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	223	421	789
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	21 660	21 858	22 226

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.8 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet

Tabell 4.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Övrigt
2003	Utfall	66 389	Anslags-sparande	-5 442
2004	Anslag	65 459 ¹	Utgifts-prognos	59 905
2005	Förslag	48 141		
2006	Beräknat	46 123 ²		
2007	Beräknat	47 041 ³		

¹ Inklusivt ökning om 6 000 000 kronor på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 45 141 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 45 141 tkr i 2005 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget är förvaltningskostnader i den kompletterande arbetslöshetskassan ALFA. Utgifterna avser administrationen av grundbeloppet för de icke anslutna.

Regeringens överväganden

Utgifterna för administrationen av grundbeloppet har under flera år ökat kraftigt. Till en del har detta berott på en ökande andel ersättningstagare samt teknikinvesteringar i kassans verksamhet. Mot bakgrund av detta förde Regeringskansliet (Näringsdepartementet) under 2003 diskussioner med kassans styrelse om vilka åtgärder som kan vidtas för att bryta utgiftsutvecklingen. På tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition ökades anslaget med 6 miljoner kronor. Ökningen av anslaget finansierades genom att motsvarande belopp fördes bort från anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader*.

Regeringen överlämnade den 15 januari 2004 propositionen Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan (prop. 2003/04:62) till riksdagen där den kompletterande arbetslöshetskassan föreslogs få rätt att ta ut en administrationsavgift av dem som erhåller ersättning enligt grundförsäkringen enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och som inte är anslutna till kassan eller är medlemmar i en annan arbetslöshetskassa. Avgiften skall täcka delar av de förvaltningskostnader för denna grupp ersättningsberättigade. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen skall godkänna storleken på denna avgift. Riksdagen har sedermera fattat beslut om detta (bet. 2003/04:AU6, rskr. 2003/04:185). Avgiften kommer att tas ut fr.o.m. den 4 oktober 2004.

Regeringen bedömer att resursbehovet bör minska kommande budgetår, bl.a. på grund av minskade utgifter för teknikinvesteringar som också innebär att administrationen effektiviseras samt på grund av den avgift som nu införs. Anslaget föreslås därför minska med 12 miljoner kronor 2005 samt beräknas ytterligare minska med 3 miljoner kronor från 2006. Samtidigt ökas anslaget 22:1 *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 48 141 000 kronor för budgetåret 2005.

Tabell 4.31 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	59 459	59 459	59 459
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	682	1 664	2 582
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	- 12 000	- 15 000	- 15 000
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	48 141	46 123	47 041

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.10.9 22:9 Bidrag till Samhall AB

Tabell 4.32 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	4 137 419		0
2004	Anslag	4 235 419 ¹		4 235 419
2005	Förslag	4 245 419		
2006	Beräknat	4 235 419		
2007	Beräknat	4 235 419		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Uppdraget för Samhall AB är att producera efterfrågade varor och tjänster och härigenom skapa meningsfulla och utvecklande arbeten med god arbetsmiljö åt personer med arbetshandikapp. Verksamheten skall anpassas till de arbetshandikappades förutsättningar och bedrivs enligt affärsmässiga principer utan att övrigt näringsliv utsätts för osund konkurrens.

Staten ersätter Samhall AB för de merkostnader som bolaget har. Denna merkostnadsersättning skall bl.a. täcka kostnader för anpassad arbetstakt, geografisk spridning, diversifierad verksamhet och stödinsatser för arbetsanpassning. Uppdraget till Samhall AB fastställs genom avtal mellan staten och bolaget där bolaget i utbyte mot merkostnadsersättning skall leverera ett visst antal arbetade timmar. Bidragets storlek grundas främst på antalet anställda med arbetshandikapp och antalet timmar som dessa arbetat.

Regeringens överväganden

Samhall redovisade ett negativt resultat förra året men förutser att bolaget i år, till följd av genomförda strukturförändringar, skall kunna nå ekonomisk balans. Emellertid har Samhall inte uppnått det i de årliga avtalen uppsatta sysselsättningsmålet. Det innebär att bolaget har levererat färre timmar än vad de enligt avtalet har fått merkostnadsersättning för. Förutom att kostnader per individ ökar uppkommer även kostnader i andra bidrags- och transfereringssystem. Samhall har för fjärde året i rad inte nått det uppsatta målet. Förutom att statens kostnader ökar när Samhall inte levererar i enlighet med avtalet har bolaget inte kunnat skapa arbete till alla anställda. För att kompensera för avtalad löneutveckling för anställda med funktionshinder, samt för att minska undersysselsättningen i bolaget avser regeringen sänka sysselsättningskravet från 26,4 till 25,4 miljoner arbetstimmar med bibehållen merkostnadsersättning. De minskade åtaganden avseende sysselsättning med bibehållen ersättning motsvarar ett resurstillskott av 160 miljoner kronor. Därutöver tillförs anslaget ytterligare 10 miljoner kronor. Samtidigt minskas anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* med motsvarande belopp. För att kompensera sysselsättningsminskningen vid Samhall föreslår regeringen i denna proposition att resurserna för lönebidrag under anslag 22:4 *särskilda insatser för arbetshandikappade* tillfälligt ökas under 2005.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 4 245 419 000 kronor för 2005.

Tabell 4.33 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:9 Bidrag till Samhall AB

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	4 235 419	4 235 419	4 235 419
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	10 000	0	0
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 245 419	4 235 419	4 235 419

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.10.10 22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tabell 4.34 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2003	Utfall	7 750		0
2004	Anslag	7 750 ¹		7 750
2005	Förslag	7 750		
2006	Beräknat	7 750		
2007	Beräknat	7 750		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005..

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en svensk statlig stiftelse som enligt en överenskommelse med Finland och Norge från 1990 anordnar utbildningar. Syftet är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden och stärka det regionala samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Stiftelsen skall uppnå sitt ändamål genom att bl.a. utveckla, organisera och genomföra utbildningar inom avtalade områden. Samtliga medverkande länder har numera en riksrekrytering till utbildningarna. Anslaget ändamål avser ersättning till stiftelsen för de åtaganden svenska staten har för verksamheten samt kompensation för de kostnadsförordningar som uppstår för Finland och Norge till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige. Utöver statsbidraget finansierar stiftelsen verksamheten genom intäkter från kurs- och uppdragsverksamhet. Utöver stiftelsens stadgar regleras verksamheten av en fyraårig överenskommelse mellan länderna som gäller till och med 2005.

Regeringens överväganden

Under 2003 har stiftelsen haft en beläggning om 300 årsplatser. Avtalade årsplatser har fördelats mellan länderna på följande sätt; Finland 70, Norge 85 och Sverige 145 årsplatser. Verksamheten under 2003 har i huvudsak avsett tillhandahållande av arbetsmarknadsutbildningar, gymnasieutbildningar samt anpassade företagsutbildningar. Omsättningen avseende utbildningar har uppgått till 49 miljoner kronor. Försäljningen utöver den fasta årsbeställningen från länsarbetsnämnderna i Finland, Norge och Sverige har uppgått till drygt 5 miljoner kronor, varav gym-

nasieutbildning utgjort närmare hälften av beloppet. Kunderna består av arbetsförmedlingar, försäkringskassor, skolor och företag. Stiftelsen har under året utvecklat sin verksamhet genom att bl.a. förbereda nya internationella projekt samt arbeta för jämnare könsfördelning bland kursdeltagarna. Stiftelsen är ett bra exempel på gränsöverskridande samarbete mellan de nordiska länderna.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett obetecknat anslag om 7 750 000 kronor för 2005.

4.10.11 22:11 Bidrag till lönegaranti- ersättning

Tabell 4.35 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2003	Utfall	1 566 540		80 460
2004	Anslag	1 416 000 ¹		1 400 000
2005	Förslag	1 396 653		
2006	Beräknat	1 244 951		
2007	Beräknat	1 181 766		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget avser ersättningar till arbetstagare för lönefordringar vid konkurs enligt lönegarantilagen (1992:497). Anslaget skall även täcka administrativa kostnader för Kammarkollegiets förvaltning av anslaget. Från anslaget ersätts också länsstyrelserna för arbetet med att betala ut ersättning för lönefordringar. Anslaget är nettobudgeterat, vilket innebär att belopp som återvinns från konkurser förs till anslaget och får användas för utbetalning av ersättning.

Regeringen beslutade i december 2003 att föra bort anslagssparandet om drygt 80 miljoner kronor för 2003.

Tabell 4.36 Nettoutgifter första halvåret 2002 respektive 2003

Miljoner kronor

	Bruttoutgifter	Inkomster	Nettoutgifter
1:a halvåret 2003	928	99	829
1:a halvåret 2004	865	116	749

För helåret 2003 uppgick bruttoutgifterna till 1 762 miljoner kronor, de administrativa utgifterna till 7 miljoner kronor och inkomsterna till 203 miljoner kronor. Intäkterna under de första sju månaderna 2004 ökade med drygt 30 miljoner kronor samtidigt som bruttoutgifterna

minskade med knappt 55 miljoner kronor jämfört med motsvarande period 2003. Genom förändringarna av förmånsrättsordningen har löneförmånsrätten fått en stärkt ställning. Detta medför att även statens regressrätt för lönegarantin har stärkts, vilket i sin tur har medfört ett ökat återflöde till staten.

De viktigaste utgiftsstyrande faktorerna för anslaget är utvecklingen av antalet konkurser där det finns anställda, de lönenivåer som de anställda har, liksom det genomsnittliga antal dagar som lönegarantiersättningen uppbärs per person. Inkomstsidan påverkas av hur stora tillgångar som kan återvinnas vid konkurser.

Regeringens övervägande

Konjunkturinstitutet har på regeringens uppdrag i juni 2004 överlämnat en prognosmodell för bestämningen av antalet anställda drabbade av konkurser samt bruttoutbetalningar för perioden 2004–2008, (N2004/6024/ARM). Modellen ligger till grund för de prognoser som regeringen har tagit fram för anslaget från 2005. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 1 396 653 000 kronor för budgetåret 2005.

Tabell 4.37 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	1 416 000	1 416 000	1 416 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	0	0	0
Övriga makroekonomiska förutsättningar	- 19 347	- 171 049	- 234 234
Volymer	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	1 396 653	1 244 951	1 181 766

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.10.12 22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tabell 4.38 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2003	Utfall	4 947	Anslags-sparande	2 827
2004	Anslag	50 943 ¹	Utgifts-prognos	47 832
2005	Förslag	51 701		
2006	Beräknat	52 334 ²		
2007	Beräknat	53 258 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 51 701 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 51 701 tkr i 2005 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser kostnader för personal, lokaler och andra förvaltningskostnader vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF).

Regeringens överväganden

Myndigheten Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) inrättades den 1 januari 2004. Rekryteringen av personal och starten av verksamheten har fungerat väl. Antalet anställda vid myndigheten uppgick den 1 juli 2004 till 57 personer IAF varav 31 kvinnor och 26 män. Myndigheten är lokaliserad till Katrineholm.

Anslaget uppfördes på 2003 års statsbudget och har belastats med kostnader för inrättandet av myndigheten. IAF disponerar anslagssparandet från 2003.

Myndighetens uppgift är att utöva tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen.

Inspektionen har, med undantag för utbetalningen av statsbidrag, övertagit samtliga av AMS tidigare tillsynsuppgifter i förhållande till arbetslöshetskassorna. Inspektionen skall vidare granska rutiner för hanteringen och handläggningen av ärenden gällande arbetslöshetsersättning och återkallande av anvisningar från arbetsmarknadspolitiska program hos myndigheterna inom AMV. Vidare skall inspektionen till AMS påtala brister som framkommit vid granskningen av AMV varefter AMS för inspektionen och regeringen skall redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas för att åtgärda bristerna.

Hittills under året har IAF inkommit med en rad rapporter, bl.a. en rapport rörande AMV:s handläggning av ärenden som gäller arbetslöshetsförsäkringen samt utbetalningen av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Se avsnitt 4.9.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 51 701 000 kronor för budgetåret 2005.

Tabell 4.39 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 22:12 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	50 943	50 943	50 943
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	758	1 391	2 315
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt	0	0	0
Förslag/beräknat anslag	51 701	52 334	53 258

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.